

Întîmpinați cu manifestări
de aleasă dragoste și prețuire,
cu sentimente de satisfacție
și mîndrie

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au revenit în patrie după rodnicele vizite de prietenie pe continentul african

Fructuosul dialog
româno-liberian

pagina 2

Puternic impuls
colaborării dintre
România și Guinea

pagina 3

Moment important
în dezvoltarea relațiilor
româno-mauritaniene

pagina 4

O poveste emoționantă despre

INIMA DE MAMĂ

Reportaj de Carmen Dumitrescu. Fotografii de Elena Ghera și Victor Rădulescu

Tot în paginile 12—13 :

Despre scafandri
și scafandrierie

Everestul lor
se află
în adîncuri

reportaj de C. Ismăileanu
Fotografii de
Mihail Șerbănescu

Opinii

Pro patria și „legea stupului”

Aș putea zice prin gînd reflex — și zic, desigur ! — precum Poetul : „limba română este patria mea”. O imagine fundamentală, atotvestitoare a patriei în viziunea lucrătorului cu cuvîntul. Și nu numai a lui ! mă grăbesc a preciza. Că această definire este valabilă pentru noi toți, indiferent de profesiune și locul ce-l ocupăm în edificiul social, o probează pînă și înțelesul *ad litteram* al metaforei cu pricina : spre a se exprima pe sine, ca trup și spirit ale unui popor, patria convoacă, încorporează și se exercită ireversibil prin toate cuvintele limbii române. Mîntea mea nu-i în stare să imagineze o definire mai atotcuprinzătoare a conceptului *patrie*. Dar realitățile sacre, neasemeni, cu sacerdoțiul de unicat, nu rezidă, se înțelege, în definiții. Primează esența, indiciabilul, sfîntenia, sinele — toate neîncăpătoare în cuvînte. Este și motivul pentru care lauda patriei cuvine-se a fi făcută cu bun simț, simplitate, smerenie, nicidecum fluturată ca pe o cocardă. Însăși rostirea vocabulei *patrie* este (trebuie să fie) act de moralitate, cere acoperire în aur, în faptă. De aceea zic : nu atît lauda

patriei (lucru lesnicios, la o adică), ci efortul de a înțelege măsura patriei. Pe ce cale ? Confruntînd destinul personal cu cel național. Mai exact spus examinînd cît se regăsește patria în destinul personal și, viceversa, citimea integrării micului destin în destinul mare al patriei.

Îmi vine în minte mitul lui Ulise, poemul întoarcerii unui bărbat în patria sa. Este un destin ce revelează — la dimensiuni tragice — măsura patriei încorporată în măsura sinelui. Fantasticul drum al acelei corăbier către dulcea Ithaca este odiseea cunoașterii exprimată prin neadormita iubire pentru vatra din care descinde. Drama lui e de confruntare, purificare și izbîndă prin jertfă. Izbînda de a fi el însuși, al unicel, obsedantei lui patrii. Tot astfel și noi, cei de azi : oriunde am pleca și orice am face sub soare, oricît am cuprinde și oricît am reuși în cutezanțele noastre, mereu ne întoarcem în „Ithaca” noastră, dornici a ne măsura cu binecuvîntata ei substanță, a ne dovedi

Continuare în pag. a 7-a

POP SIMION ■

Tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU într-o nouă solie de pace, prietenie

Fructuosul dialog româno-liberian

În perioada 9-11 martie, preşedintele Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceauşescu, a efectuat, la invitaţia preşedintelui Samuel Kanyon Doe, o vizită oficială de prietenie în Republica Liberia. Desfăşurată într-o atmosferă de caldă prietenie, de stimă şi înţelegere reciprocă, exprimând dorinţa comună de a conferi noi dimensiuni colaborării dintre România şi Liberia, această etapă a itinerarului de pace şi colaborare întreprins de înalţii soli ai poporului român în state de pe continentul african a marcat o însemnată contribuţie la întărirea coope- rării multilaterale reciproc a- vantajoase, în folosul dezvoltă- rii colaborării şi înţelegerii între popoare.

Toate momentele vizitei — aşteptată cu deosebit interes şi salutăată cu căldură — au evidenţiat sentimentele de prietenie ale poporului liberian faţă de poporul român. Înalta apre- cieri de care se bucură, şi în această ţară, personalitatea pre- şedintelui Nicolae Ceauşescu, contribuţia sa de seamă la crearea unui climat de pace şi securitate în întreaga lume, la afirmarea spiritului de înţele- gere şi cooperare internaţio- nală.

O semnificaţie deosebită ca- pătă, în acest context, decer- narea titlului de Doctor hono- ris causa al Universităţii Libe- ria tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăsei Elena Ceauşescu, grăitoare expresie a prestigiului şi stimei de care li se bucură, pe toate meridia- nele planetei, opera teoretică, activitatea prodigioasă consa- crată propăşirii României, afir- mării sale pe plan internaţio- nal, nobilelor idealuri de pace, prietenie, progres şi indepen- denţă naţională ale tuturor po- poarelor lumii. În cadrul alo- cutiunii rostită în acest prilej, preşedintele Samuel Kanyon Doe sublinia: „Conferirea a- cestor titluri rezonează o con- tribuţie deosebită la cauza pă- cii, a impulsiei colaborării dintre Liberia şi România în domeniile economic, cultural, social, tehnologic, al învăţă- mintului, ca şi în alte sfere de activitate”. În cuvântul de mul- tumire rostit, tovarăşul Nicolae Ceauşescu afirma: „Noi avem ferma convingere că în lume sînt suficiente forţe care, acţio- nînd unite, pot să schimbe cursul evenimentelor şi să asu- gure triumful raţiunii, al pă- cii, să impună dezarmarea, şi în primul rînd dezarmarea nu- cleară, să asigure relaţii noi între toate naţiunile lumii, o lume mai dreaptă şi mai bună pe planeta noastră”.

Sub aceste auspicii, ale unei evidente apropieri de vederi în aprecierea situaţiei existente în lumea contemporană, con- vorbirile oficiale care au avut loc — sintetizate în Comunica- tul comun româno-liberian — au condus la rodnice rezultate. Problemele puse în discuţie au evidenţiat o largă paletă de preocupări, pornindu-se, firesc, de la necesitatea adîncirii rela- ţiilor de prietenie şi cooperare dintre România şi Liberia, fapt ce corespunde pe deplin înţele- reselor celor două popoare, cauzei păcii şi înţelegerii in-ernaţionale. S-a hotărît, în timpul dialogului purtat de către cei doi preşedinţi de sta- te, creşterea şi diversificarea schimburilor comerciale şi a- dîncirea cooperării economice într-o serie de domenii şi sec- toare de interes comun.

Au fost abordate, de aseme- nea, o serie de aspecte ale re- laţiilor internaţionale, rele- vîndu-se, cu satisfacţie, simili- tudinea punctelor de vedere ale celor doi preşedinţi asupra

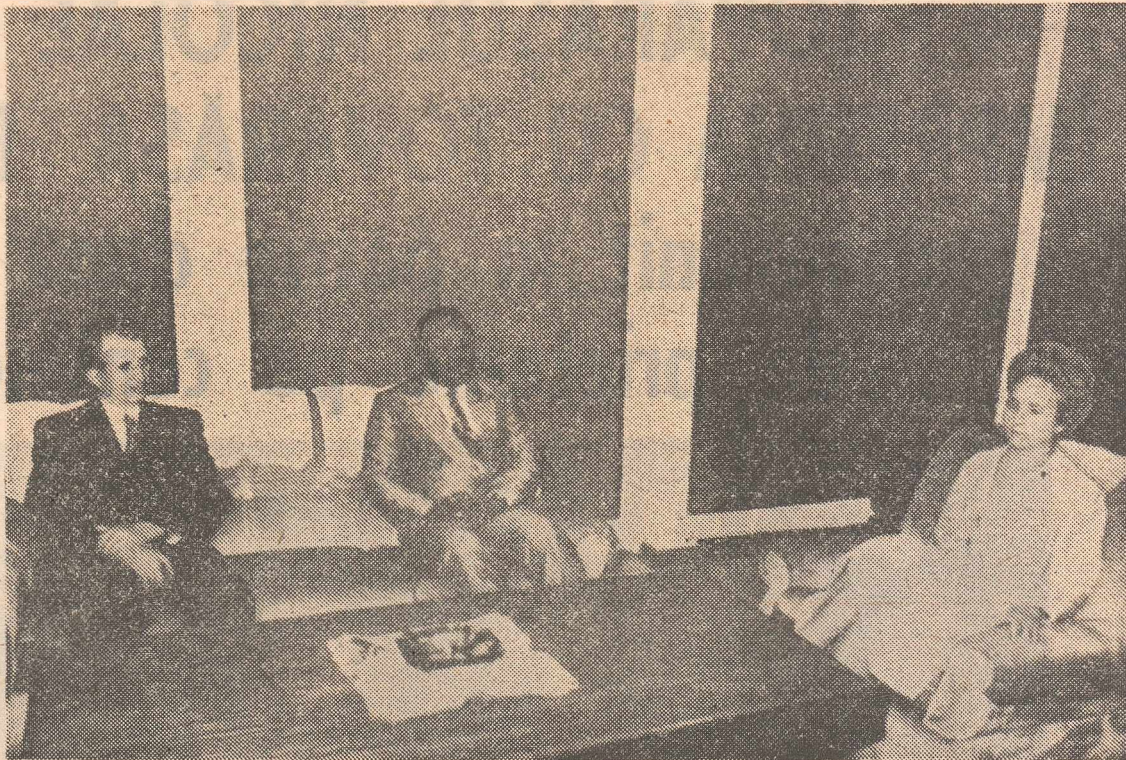
problemelor majore ale lumii contemporane. A fost expri- mată, cu acest prilej, îngrijô- rarea faţă de cursa înarmărilor, de persistenţa, în anumite zone ale globului, a unor stări conflictuale. S-au discutat as- pecte ale înrăutăţirii situaţiei economice mondiale, care se repercutează mai ales asupra ţărilor în curs de dezvoltare. Cei doi preşedinţi au căzut de acord asupra faptului că pro- blema fundamentală a acestei etape o constituie oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare şi garantarea drep- tului fiecărei ţări la viaţă, in- dependentă şi progres. Remar- cîndu-se paşii făcuţi în direc- ţia soluţionării pe calea trata- tivelor a unora dintre proble- mele vitale ale omenirii — în principal dezarmarea nucleară —, preşedintele României şi preşedintele Liberiei au apre- ciat că nu s-a ajuns încă la o schimbare radicală în modul de gîndire şi acţiune din viaţa internaţională. Sînt necesare, în continuare, acţiuni hotărîte pentru a se înregistra noi pro- grese pe calea reducerii sub- stantiale a armelor, efectivelor şi cheltuielilor militare. „Rez- olvarea justă şi durabilă a marilor probleme ce confruntă epoca noastră — arată pre- şedintele Nicolae Ceauşescu — impune participarea activă, egală, la viaţa internaţională a tuturor statelor, indiferent de mărime şi orînduire socială — în primul rînd a ţărilor mici şi mijlocii, a ţărilor în curs de dezvoltare, a ţărilor nealinate, care constituie marea majori- tate a lumii şi sînt direct in- teresate într-o politică de pace şi colaborare”. În acelaşi spi- rit, preşedintele Samuel Kanyon Doe afirma: „Cooperarea din- tre ţările noastre este o mă- rturie clară că toate naţiunile, indiferent de deosebirile de or- din ideologic, pot acţiona im- preună pentru progresul po- poarelor respective şi pentru promovarea păcii şi înţelegerii internaţionale.”

Abordîndu-se situaţia de pe continentul african, s-a subli- niat în cadrul convorbirilor ne- cesitatea întăririi continue a unităţii şi colaborării dintre popoarele Africii pentru con- solidarea independenţei lor na- ţionale, pentru progresul lor multilateral, pentru ridicarea nivelului de viaţă al popoare- lor din această parte a lumii. A fost condamnată cu tărie politica de apartheid a regimu- lui de la Pretoria, precum şi repetatele sale acte de agre- siune împotriva statelor inde- pendente din vecinătate.

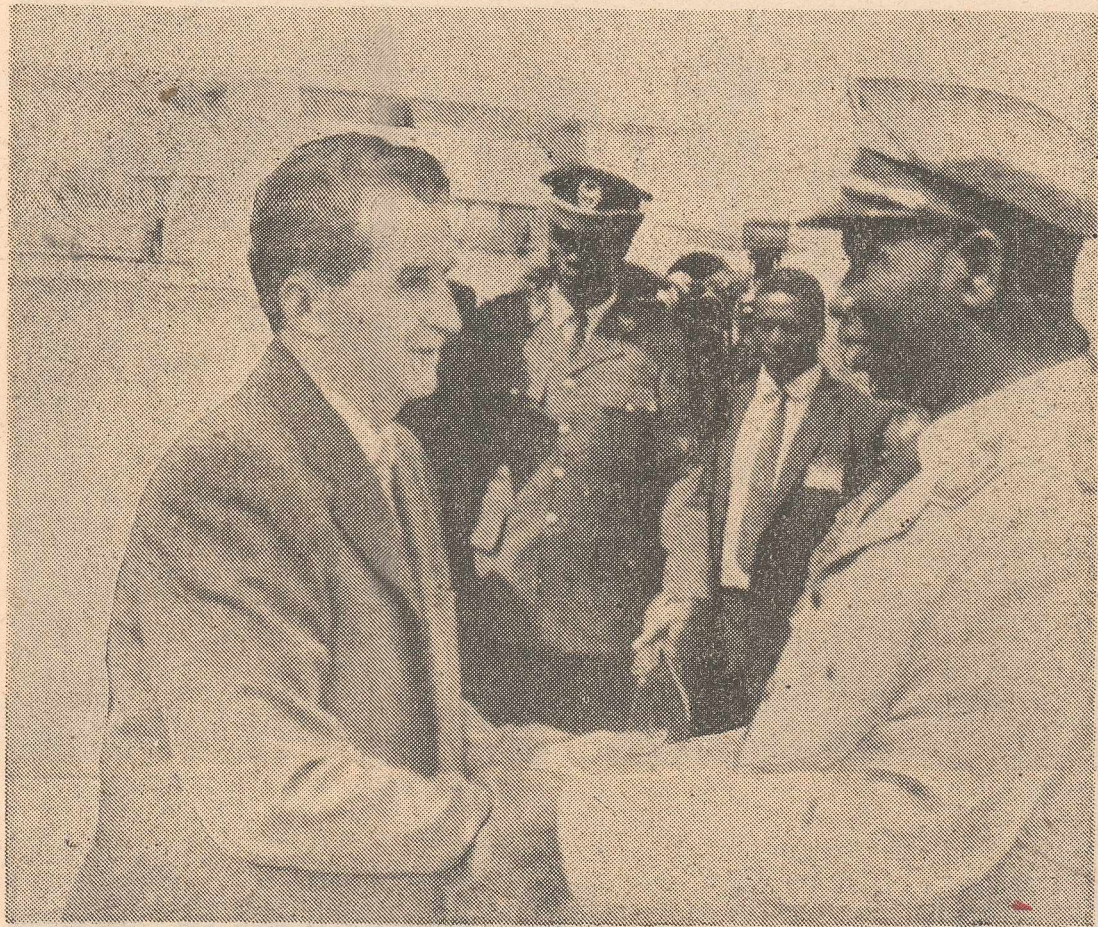
Convorbirile au reliefat poziţi- comune şi în ceea ce priveşte necesitatea lichidării subdez- voltării, instaurării unei noi ordini economice internaţio- nale care să permită reducerea uriaşei datorii externe a ţări- lor în curs de dezvoltare. A fost relevată importanţa con- vocării, în cadrul O.N.U., a unei conferinţe internaţionale pe această temă, la ale cărei dezbateri să participe, cu drepturi egale, ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare.

Prin bilanţul său bogat, prin contribuţia pe care şi-a adus-o la întărirea relaţiilor de prie- tenie şi colaborare dintre po- poarele României şi Liberiei, prin aportul de seamă la pro- movarea cauzei păcii, înţelege- rii şi cooperării internaţionale, vizita oficială de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceauşescu, în Republica Libe- ria se constituie într-un veri- tabil moment de referinţă în dezvoltarea relaţiilor româno- liberiane pe multiple planuri.

DAN MUCENIC ■

Împreună cu tovarăsa ELENA CEAUȘESCU și colaborare pe continentul african

Puternic impuls colaborării dintre România și Guinea

În continuarea vizitelor oficiale de prietenie efectuate în țări africane, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu au fost, în zilele de 11-13 martie, oaspeții Republicii Guinea, la invitația președintelui Comitetului Militar pentru Redresare Națională, președintele Republicii Guinea, generalul Lansana Conté.

Convorbirile dintre cei doi președinți, desfășurate într-o atmosferă de înțelegere și stimă reciprocă, au oferit prilejul trecerii în revistă a numeroase dintre problemele care frământă astăzi omenirea, evidențiindu-se necesitatea ca ele să fie soluționate cu participarea și în interesul tuturor popoarelor, în vederea edificării unei lumi mai bune și mai drepte. În primul planul convorbirilor a stat dorința comună de a se da un conținut tot mai bogat cooperării dintre România și Guinea, astfel încât raporturile dintre cele două țări să se dezvolte corespunzător posibilităților actuale. Președintele României și-a exprimat convingerea, chiar de la începutul convorbirilor, că vor fi identificate mijloacele de largire și diversificare a colaborării economice, științifice și tehnice, precum și în alte domenii de interes comun, între popoarele română și guineeză.

Discuțiile au evidențiat necesitatea ca, în actuala situație internațională, să fie intensificate eforturile în vederea realizării de noi acorduri în direcția reducerii armelor nucleare, opririi experiențelor nucleare și renunțării la militarizarea Cosmosului. Prezintă poziția României într-o serie de probleme fierbinți ale prezentului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Poporul român și-a manifestat întotdeauna sprijinul și solidaritatea cu lupta popoarelor din Africa pentru lichidarea totală a colonialismului, consolidarea independenței naționale și dezvoltarea lor pe calea progresului economic și social.

Subliniind faptul că prezența înaltilor soli ai poporului român pe pământul Guineei constituie o expresie a bunelor relații de prietenie și colaborare româno-guineeze, președintele Lansana Conté arăta: „Guinea a apreciat întotdeauna inițiativele originale și curajoase ale politicii externe românești. În ciuda factorilor geopolitici care, în mod normal, pot să condiționeze orientările fiecărei țări, dumneavoastră, domnule președinte, mai mult decât oricare dintre conducătorii națiunilor industrializate, ați reușit să vă apropiați țara de lumea nealinată.”

Arătând, în continuare, că pozițiile fără echivoc ale României în legătură cu marile probleme ale continentului african sînt bine cunoscute și stimulante pentru popoarele încă oprite din Africa, președintele Lansana Conté și-a exprimat încrederea că România și Guinea vor explora noi căi pentru consolidarea bunelor relații dintre ele, pentru extinderea cadrului cooperării.

Așa cum precizează și Comunicatul comun româno-guineez — semnat de președinții Nicolae Ceaușescu și Lansana Conté — convorbirile oficiale care au avut loc la Conakry au deschis ample perspective dezvoltării continue a prieteniei și colaborării dintre România și Guinea, dintre popoarele celor două țări.

Comunicatul comun relevă faptul că, pe lângă analiza pro-

fundă a căilor și mijloacelor de sporire a colaborării dintre România și Guinea, cei doi președinți au procedat și la un schimb de opinii asupra principalelor aspecte ale vieții internaționale. A fost afirmat cu claritate atașamentul ambelor țări față de respectarea în relațiile bilaterale, precum și în raporturile cu celelalte state, a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, potrivit propriei sale voințe. S-a hotărât, cu acest prilej, creșterea mai intensă a schimburilor comerciale și adîncirea cooperării economice dintre România și Guinea în domeniile industriei, minelor, geologiei, transporturilor, agriculturii, silviculturii și industrializării lemnului, pescuitului, sănătății, culturii, în alte sectoare de interes comun.

Examinînd situația politică și economică internațională, cei doi președinți și-au exprimat preocuparea față de cursul îngrijorător al evenimentelor din lume, rezultat direct al continuării cursei înarmărilor, al continuării unei politici de forță și amenințarea cu forța, de amestec în treburile interne și de încălcare a libertății și independenței unor state. Președintele României și președintele Guineei s-au pronunțat, de comun acord, pentru eliminarea totală a armelor nucleare, considerînd că este de datoria tuturor popoarelor lumii să acționeze cu fermitate în direcția realizării acestui obiectiv, de care depinde însuși viitorul omenirii.

Evidențiind realizările țărilor africane în lupta lor pentru libertate și independență națională, cei doi președinți au condamnat cu hotărîre regimul odios de la Pretoria, care asuprește populația majoritară din Africa de Sud și s-au pronunțat pentru instaurarea în această țară a unei societăți democratice, bazată pe egalitatea reală în drepturi a tuturor cetățenilor săi, indiferent de rasa căreia aparțin.

În analiza făcută situației din Orientul Mijlociu, a fost subliniat dezacordul față de actele de represalii împotriva populației pasnice din teritoriile arabe ocupate, reafirmîndu-se sprijinul și solidaritatea României și Guineei cu cauza dreaptă a poporului palestinian, sub conducerea singurului său reprezentant legitim, Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

Cei doi președinți și-au exprimat, la încheierea convorbirilor oficiale, deplină satisfacție față de rezultatele acestei noi întâlniri la nivel înalt, avînd convingerea că ele constituie o valoroasă contribuție la aprofundarea relațiilor de prietenie și colaborare statornicite între cele două țări. Cei doi șefi de state au evidențiat cu satisfacție identitatea sau marea apropiere a punctelor de vedere asupra principalelor probleme ale lumii contemporane.

Convorbirile purtate și înțelegerile la care s-a ajuns în scriu recenta întâlnire la nivel înalt româno-guineeză ca o importantă etapă în amplificarea relațiilor dintre cele două țări, deschizînd noi și tot mai mari posibilități cooperării și conlucrării reciproc avantajoase dintre România și Guinea, în interesul și spre binele ambelor popoare, al păcii și colaborării internaționale.

D. M. ALEXANDRU ■

Noua solie de pace, prietenie și colaborare pe continentul african

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-mauritaniene

În continuarea itinerarului său de pace și colaborare pe continentul african, între 13-15 martie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, a efectuat o vizită oficială de prietenie în Republica Islamică Mauritania, la invitația președintelui Comitetului Militar de Salvare Națională, șef al statului, colonel Maaouya Ould Sid'Ahmed Taya. Așa cum a informat pe larg presa română și internațională, vizita înalților soli ai României a fost așteptată cu viu interes, cu deosebită căldură, și ea a debutat, încă de la sosirea pe aeroportul Nouakchott, sub cele mai bune auspicii, sub semnul stimei și considerației reciproce, al hotărârii comune de a dezvoltă relațiile româno-mauritaniene, în interesul ambelor popoare, al cauzei păcii și progresului.

Animați de cele mai bune gânduri și sentimente, atât în timpul convorbirilor, la dineul oficial, cit și în celelalte întâlniri directe, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu s-au întreținut într-o atmosferă cordială, prietenească, cu președintele Maaouya Ould Sid'Ahmed Taya și doamna Taya. În acest context cei doi președinți s-au informat reciproc asupra preocupărilor și perspectivei de dezvoltare social-economică din cele două țări. S-a apreciat cu acest prilej că potențialul actual al economiilor României și Mauritaniei oferă condiții pentru intensificarea relațiilor economice, pentru extinderea colaborării și cooperării reciproc-avantajoase în domeniile pescuitului, construcțiilor de mașini, mineritului, agriculturii, industriei alimentare și în alte sectoare. Conducătorii celor două țări au hotărât ca, în timpul vizitei, membrii delegațiilor să examineze și să propună căi și modalități concrete de intensificare a colaborării și cooperării în domeniile de interes comun. Urmare a înțelegerilor convenite în cadrul dialogului la nivel înalt, hotărârea s-a concretizat prin semnarea Acordului între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Islamice Mauritania privind promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor, a unui Aide-Memoire privind dezvoltarea în continuare a schimburilor comerciale și a cooperării economice între cele două țări, precum și a Comunicatului comun dat publicității la încheierea convorbirilor oficiale.

Referitor la situația internațională, s-a subliniat, în cursul convorbirilor, ca și în Comunicatul comun, că aceasta este în continuare gravă și s-a relevat necesitatea ca problemele conflictuale să-și găsească rezolvarea numai pe cale politică, prin tratative, ca unică și rațională soluție ce poate asigura concentrarea eforturilor popoarelor în slujba progresului, a dezvoltării lor libere, independente, fără nici un amestec din afară. România și Mauritania, prin reprezentanții lor cei mai autorizați, au salutat semnarea Tratatului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune, apreciind că sînt necesare în continuare acțiuni hotărâte, ferme, pentru realizarea de noi acorduri în direcția reducerii armelor strategice nucleare, pentru oprirea experiențelor nucleare, a militarizării spațiului extraatmosferic, pentru lichidarea totală a armelor nucleare, a armelor chimice și a altor arme de distrugere în

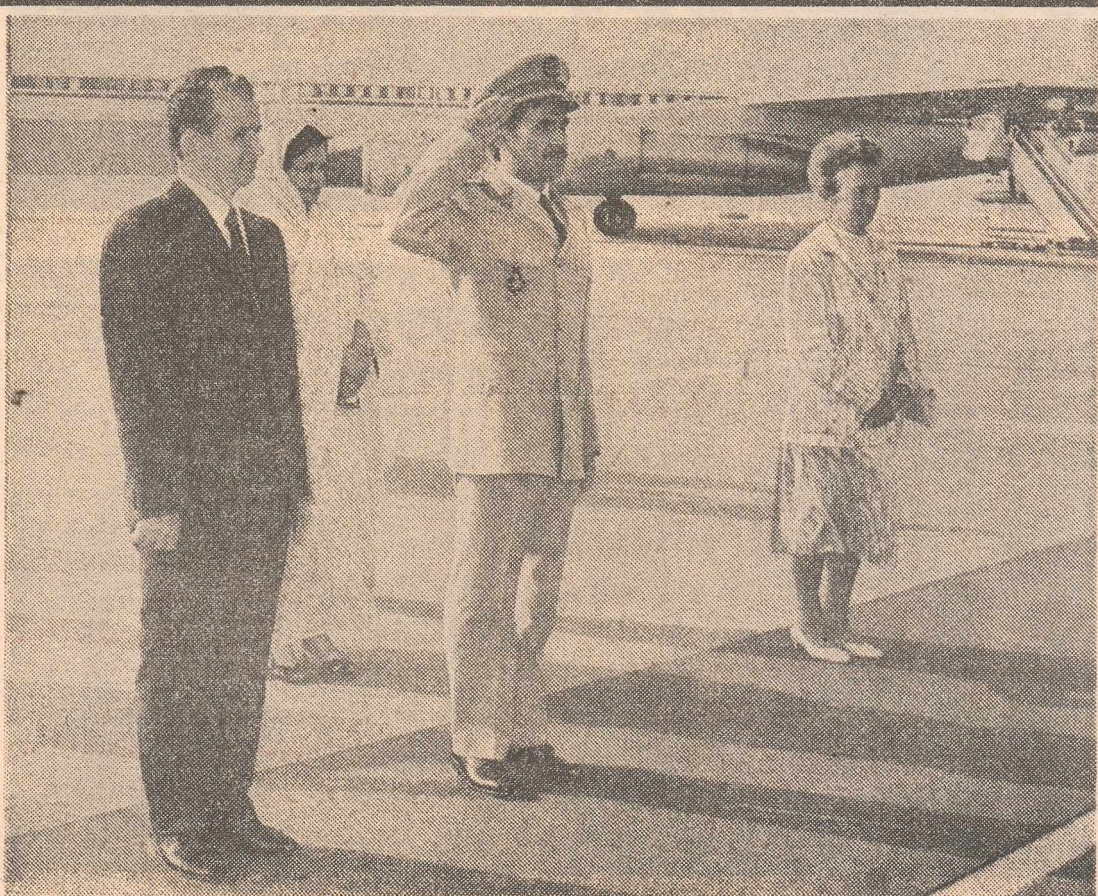
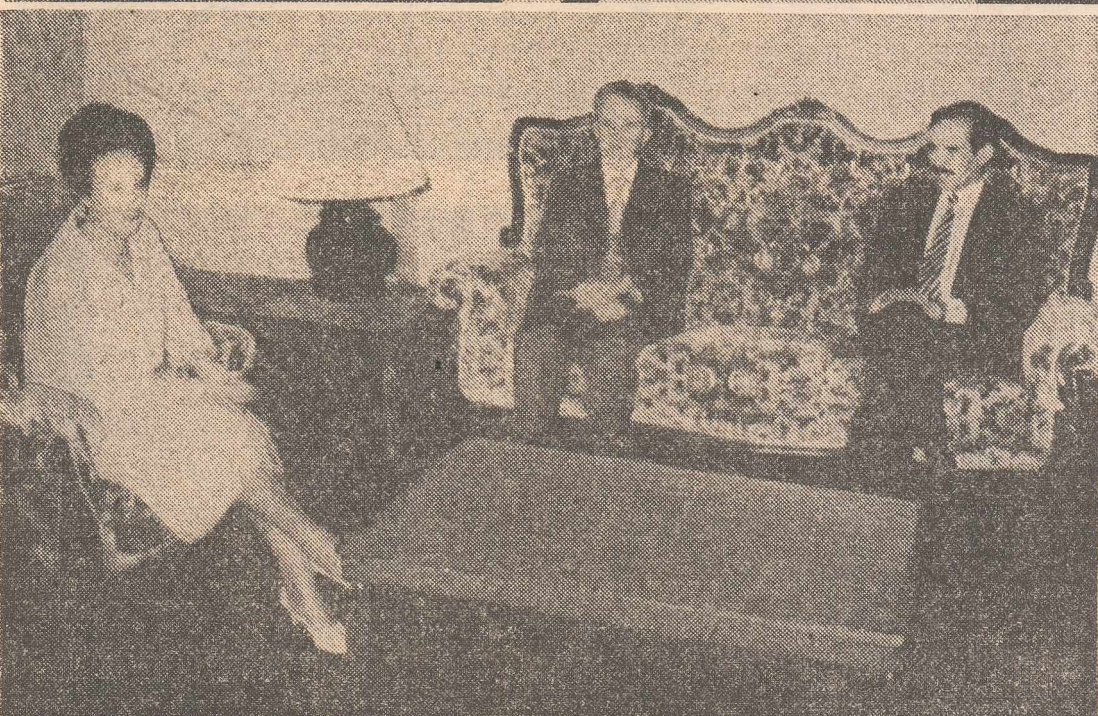
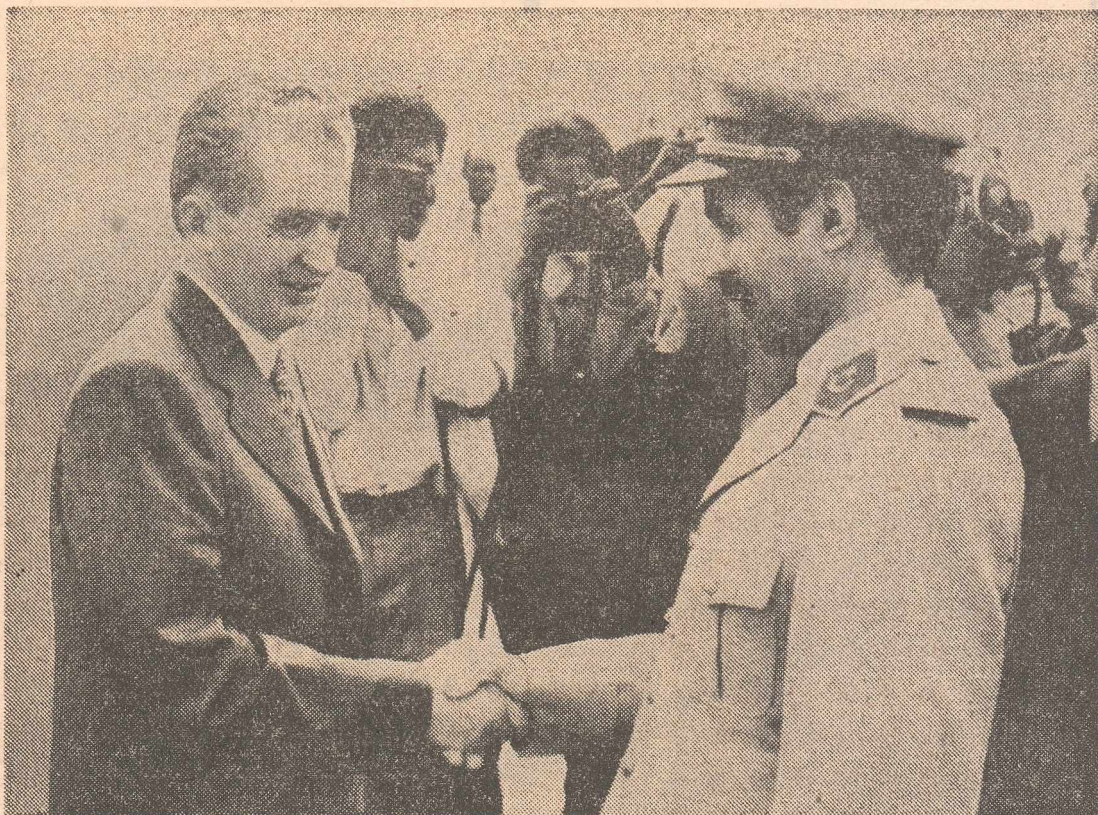
masă. Președintele Maaouya Ould Sid'Ahmed Taya a dat o înaltă apreciere inițiativei președintelui Nicolae Ceaușescu, privind reducerea în mod unilateral de către România cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare.

Cu privire la situația din Africa, conducătorii celor două state au evidențiat realizările obținute de popoarele africane în lupta lor pentru libertate și independență națională, pentru dezvoltarea economică și socială și au subliniat rolul pozitiv pe care îl are în acest sens Organizația Unității Africane. Reafirmind sprijinul față de lupta popoarelor din Africa australă, au condamnat cu fermitate acțiunile agresive ale Africii de Sud împotriva statelor din prima linie, precum și politica de apartheid a autorităților de la Pretoria. Așa cum reiese pregnant și din Comunicatul comun, cei doi înalți oameni de stat au manifestat o vie preocupare față de situația actuală din teritoriile arabe ocupate de Israel și au apreciat că pentru realizarea unei păci juste și durabile în Orientul Mijlociu este necesar ca Israelul să se retragă din teritoriile ocupate și să fie recunoscute drepturile naționale ale poporului palestinian. În acest sens, președintele României și șeful statului Republica Islamică Mauritania se pronunță pentru organizarea unei conferințe internaționale de pace asupra Orientului Mijlociu, sub egida O.N.U., cu participarea tuturor părților interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei, unicul reprezentant legitim al poporului palestinian. În ce privește conflictul din Golf, au exprimat îngrijorarea față de evoluția periculoasă a acesteia și au cerut încetarea imediată a ostilităților dintre Iran și Irak, în conformitate cu rezoluția 598 a Consiliului de Securitate.

Față de înrăutățirea situației economice din lume și în consecință a țărilor în curs de dezvoltare, conducătorii celor două state au apreciat că soluționarea problemelor economice internaționale, lichidarea subdezvoltării impun edificarea unei noi ordini economice mondiale mai juste și echitabile. În vederea reglementării globale a problemelor subdezvoltării, inclusiv a problemei datoriilor externe și a dobinzilor exagerat de mari, s-au pronunțat pentru organizarea de conferințe internaționale, sub egida Organizației Națiunilor Unite. Totodată, au reafirmat atașamentul față de principiile O.N.U. și au hotărât să intensifice colaborarea dintre România și Mauritania pe arena internațională.

Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și Maaouya Ould Sid'Ahmed Taya, șeful statului Republica Islamică Mauritania, și-au exprimat în final deplină satisfacție pentru noua întâlnire la nivel înalt româno-mauritaniană, pentru convorbirile și înțelegerile la care s-a ajuns. Acordurile încheiate, Comunicatul comun dat publicității, ca de altfel întreaga vizită a înalților soli ai României pe pământul Mauritaniei — ultima etapă a itinerarului lor pe continentul african — reprezintă, așa cum unanim s-a apreciat, o nouă și valoroasă contribuție la aprofundarea raporturilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări, în interesul și spre binele popoarelor române și mauritanian, al cauzei păcii, progresului și cooperării internaționale.

MIHAI STANESCU ■

Tradiție și noutate pe pământ străbun

Priviți o clipă harta județului Arad! N-am marcat decât în parte roadele muncii oamenilor, binefacerile progresului care încununază și acest tărâm de țară, dar cit de importantă este! Revenindu-i doar 3,2 la sută din suprafața României partea aceasta de țară înseamnă totuși, extrem de mult. Cifrele, chiar fără a abuza, spun mult. Astăzi, județul Arad asigură 99,8 la sută din producția vagoanelor de pasageri, 50 la sută din vagoanele de marfă pentru linia magistrală și 67,5 la sută din strungurile țării. Și încă un exemplu, cel mai grăitor poate, a ceea ce au însemnat cei 20 de ani pe care, alături de toate județele patriei îi împlinește și Aradul în acest frumos început de primăvară. Întreaga producție a anului 1968 se realizează în prezent în mai puțin de trei luni.

Arădenii își amintesc cu mîndrie că la ei s-a născut primul automobil din România, că cel dintîi avion s-a construit tot aici, iar actuala întreprindere de vagoane este pe cale să depășească al zecelea său deceniu de existență. Generație după generație, oamenii au contribuit prin efortul lor creator la ridicarea prestigiului acestui bastion al industriei noastre. Nici modestului meșter de acum aproape 100 de ani, nici celui ce pornea cu avînt să reclădească vechea uzină de vagoane, complet distrusă de război și nici

cele cunoscute cochetelor lumii: „Burda”. Modestia mai dăinuie astăzi doar în numele ce-l poartă întreprinderea, dar femeilor le este drag, chiar dacă au depășit de mult faza în care făceau doar tricouri. „Tricoul Roșu” nu mai este doar un nume, ci o firmă care știe, așa cum afirmă directoarea, să țină pasul cu tot ceea ce au ca perspectivă de a îmbrăca popoarele. „Vorbesc de popoare — se explică Lucia Morar — pentru că produsele noastre ajung în multe capitale ale lumii. Evoluția ultimilor 20 de ani este în ceea ce ne privește, fantastică. De la 200 de oameni am ajuns

dustriale înălțate în ultimii ani, ca expresie a politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării — îți poate da adevărata măsură a lucrurilor. Paradoxal, tocmai aici ești condus, întâi de toate, în muzeu. Din fotografia înfățișînd grupul primilor oameni ai întreprinderii, la inaugurare, îți zimbesc chiar gazele — inginerul șef Ștefan Nicolai și secretarul comitetului de partid Ion Rusu, mai tineri pe hirtia lucitoare, cu doar 5 ani. Aceasta este vîrsta întreprinderii și a nucleului de specialiști care, în materie de tradiție în ale meseriei — nu doar la Arad — au pornit de la zero. Întreprinderea de orologerie industrială este unicat în țară. Așa că oamenii s-au simțit obligați să parcurgă treptele fiștii dezvoltării, într-un timp comprimat la maximum. Dacă în primul an au executat un produs, astăzi sînt asimilate 46 de ceasuri industriale, aparate care, explică inginerul șef, nu măsoară, ci utilizează timpul.

La Chișineu Criș să porniți de la școală

Ascultătorii fideli ai postului 1 de radio aud cel puțin o dată pe zi numele orașului Chișineu Criș — și asta pentru că riul Crișul Alb obișnuiește să-și ridice sau să-și scadă cotele. Tot în legătură cu Chișineu Criș mai aflăm amănunte de la stația meteo, ale cărei știri intră în circuitul național de informații legate de starea vremii. Iubitorii fotbalului trebuie să știe, de bună seamă, că există și o echipă de fotbal cu acest nume, instalată deocamdată în divizia C.

Dincolo de aceste informații, banalizate de cotidian, ar me-

de locuitori sînt cuprinși în diferite forme de învățămînt. Pornind de la școală, în Chișineu Criș descifrezi aproape întreaga paletă a preocupărilor locuitorilor, și asta pentru că dinamica dezvoltării învățămîntului s-a racordat la cerințele creșterii industriale a orașului. Se pregătesc, spre a lua un exemplu, prelucrători prin așchiere, pentru că de ei este nevoie la „Strungul” — secție a întreprinderii de mașini-unelte Arad, pusă în funcțiune în urmă cu zece ani pentru a valorifica potențialul forței de muncă. Cea mai nouă meserie învățată la școală este cea de preparator conserve, pentru că orașul are acum o fabrică de conserve și alta de lapte praf. Majoritatea absolvenților se încadrează în producție, cunoscînd bine cel puțin o meserie. Un sfert dintre ei pleacă pe la facultăți, lipsesc 4—5 ani, după care se întorc acasă, orașul lor putîndu-le asigura locuri de muncă pe măsura pregătirii.

— Avem nevoie de specialiști pentru că am ajuns la o producție industrială de 625 milioane lei — îmi spune primul Constantin Octavian Ciurel. Acum 20 de ani, cînd Chișineu Criș a devenit, în urma noii organizări administrativ-teritoriale, unul dintre cele opt orașe ale județului Arad, se pornea cu o singură întreprindere de industrie locală. Astăzi, de la

Și de la Arad începe țara

chiar muncitorului de acum 20 de ani nu i-ar fi trecut prin minte cutezanța faptelor de astăzi. Cine să-și fi închipuit — se întreabă Victor Cațavei, secretar adjunct al comitetului de partid pe întreprindere — confortul vagoanelor de călători întruchipat prin suspensii telescopice, instalațiile de climatizare și încălzire fluorescentă, sonorizare și radio, închidere automată electropneumatică? Cum să fi văzut atunci că un vagon de marfă poate arăta tip „gondolă”, cu acoperiș ce se poate plia, iar toate desenele și miile de calcule de rezistență vor fi înfăptuite de mintea electronică? Depășind năzuințele părinților, fiii de astăzi ai întreprinderii au realizat toate aceste minuni tehnice și încă multe altele, oferind unicate parcului european de vagoane, făcînd să se audă „glasul roților de tren” românesc în 41 de state, de pe toate continentele lumii. Este modul în care au înțeles arădenii să ducă mai departe tradiția unui meșteșug.

Tot de la tradiție trebuie pornit — este de părere directoarea Lucia Morar — și cînd pătrunzi în întreprinderea „Tricoul Roșu”, cea mai veche fabrică de tricotaie din țară, locul unde „acu” „cu limbă” a inaugurat perioada de aur a industriei tricotelor, ajunsă astăzi la apogeu. Sigur că s-a pornit modest, de la broboade simple. Ca să vezi aproape tot ceea ce iese din miinile arădenilor, îți trebuie pe puțin un ceas, în care să răsfoiești grabnic o singură revistă, din

la 4 600. Ca diversificare a producției sîntem primii din țară. Creșterile sînt atât de mari încît, dacă luăm în calcul doar cincinalul trecut, este vorba, practic, de o nouă dezvoltare.”

Oprindu-te doar la tradiție, ți-ai putea face o imagine cit se poate de greșită, gîndind că oamenii Aradului au ajuns la perfecțiune tehnică doar acolo unde meseria s-a transmis unor generații succesive. Întreprinderea de orologerie industrială — unul dintre cele 14 edificii in-

„Sîntem un fel de ceasornicari, care trebuie să știm și ceva mecanică fină”. Ceva mai multă, am adăuga, după ce am văzut complexitatea, finetea și precizia aparatului lor. Orologeria industrială, atât de tinără și totuși, deja matură la Arad, demonstrează încă o dată că, pentru a se ajunge astăzi la măiestrie și perfecțiune tehnică, nu mai este nevoie de timp îndelungat. 5 ani pot să însemne, la fel de bine ca și 100, o adevărată istorie.

rita să se mai rețină că aici se întîlnesc an de an, ca-ntr-o adevărată „capitală a limbii și literaturii”, cum frumos o numea un scriitor, „Valori ale limbii și literaturii” în simpoioane, ce și-au asigurat în timp, participări de înaltă cultură. Și tot aici, în Chișineu Criș — rafinatul om de condei Alexandru Ruja, directorul Liceului industrial, mă îndeamnă la metafore — aici așadar, școala este cea mai mare instituție din oraș. Un sfert din cei 10 000

mobilierul sau confecțiile metalice ale industriei mici și pînă la strungurile tip SP-80, se fac numai lucruri de calitate, motiv pentru care sîntem mult solicitați și pentru export.

Oamenii de pe Crișul Alb n-au uitat nici de unde au plecat, au fost țărani și dragostea pentru pămînt le-a rămas aceeași. Cele trei unități agricole, I.A.S.-ul și S.M.A.-ul o dovedesc an de an.

— În anii aceștia ne-am străduit să facem cu adevărat un oraș din localitatea noastră să nu rămînem doar cu numele. Am construit 600 de apartamente, spații comerciale, tot ce trebuie unui oraș. Nu găsești nici o palmă de drum nelucrat, iar cei care n-au auzit de Chișineu Criș decît la radio, la „Cotele apelor riurilor”, să mai știe ceva: vara-i plin de flori aici, la noi.

Pagină realizată de
LIANA MOLNAR
VICTOR RADULESCU

„Agricultura nu-i ca o fabrică” afirma, într-o lungă discuție unul dintre președinții de C.A.P. ai celebrei comune Pecica, de atîtea ori Erou al Noii Revoluții Agrare.

Fără gînd de contradicție, ne-avînd știință chiar de convorbirea de la Pecica, Petre Glăvan, directorul Asociației economice cooperatiste și de stat — Sere Arad, a făcut, de asemenea, o afirmație: „Veți vedea agricultura sub acoperiș”. Și am văzut. Dacă la Pecica doar producțiile record ale anilor trecuți vorbeau în acest anotimp despre știința oamenilor de a da celebra lor piine, în sere te imbiau, chiar dacă, afară ningeau cu fulgi mari și repezi cîmpuri perfecte în simetria lor verde: salate înfioate, gulioare

dolofane, ciuperci delicate. Roșiile și castravetii își pregăteau triumful. Garoafele zvelte păreau definitiv nepăsătoare la iarna de afară, iar ciclamele, trecînd prin toate nuanțele de

nu se poate face ca-n fabrică.

Pentru că zona Aradului se suprapune uneia dintre cele mai importante bazine legumicole ale țării, oamenii pămîntului au simțit nevoia cercetării

descoperă la sate populații locale care, deși se cultivă de zeci de ani pe suprafețe restrînse, nu sînt cunoscute la nivel național. Cele mai valoroase sînt păstrate cu cea mai mare grijă. În egală măsură le stau în atenție tehnologiile de cultură, ca și cele de combatere a bolilor și dăunătorilor, mecanizarea lucrărilor și încă multe altele. Pentru cercetătoarea Doina Popescu, ori pentru Gheorghe Neamtu, semințele nu dorm nici iarna, iar pentru Ioan Frenț, „Galbenul de Arad”, ardeul imens, este, nu doar o pasiune ci munca a mulți ani. Iar datorită lor astăzi, aproape că se poate spune că munca pămîntului poate să fie ca-n fabrică.

Agricultură sub acoperiș

la rozul diafan la roșul singur, te proiectau într-o eternă primăvară. Aici, la Arad, a luat naștere acum mai bine de 20 de ani prima sere a țării pe profil industrial, contrazicînd parcă, atât de vechea credință a țăranelor, că munca pămîntului

și în 1974 au dat ființă unei Stațiuni de cercetare și producție legumicolă, pe care au denumit-o „Aradul Nou”. Preocupati de elite și superelite, de păstrarea purității soiurilor ce pot degenera, cercetătorii, ca niște căutători de folclor umblă și

Ce e nou, ca noul vine: cu pasiune,

Modernizarea, un proces continuu

Nu-s prea mulți anii de cînd, alături de Galați și Hunedoara, Tîrgoviștea a devenit o vatră a siderurgiei românești. La Combinatul de oțeluri speciale se lucrează cu microscopul și calculatorul, în multe locuri pîrîndu-ți că te afli mai degrabă într-o farmacie. Cînd ieși startul de la nou, s-ar părea că cel puțin pentru o vreme — e greu să depășești punctul de plecare. Te întrebi, de pildă, ce s-ar mai putea face în materie de economisire a energiei electrice sau a gazului metan într-un combinat în care toate agregatele sînt noi, gîndite încă din proiectare cu posibilități de recuperare a resurselor secundare energetice. Și totuși, gîndul că fac parte din categoria marilor consumatori ai țării nu le dă oamenilor pace „iar normele actuale — afirmă inginerul șef Ion Ferariu — sînt extrem de mobilizatoare, sporesc ambițiile de a economisi în plus”. Cum și de unde? Ingerul șef al combinatului mă îndeamnă „s-o luăm metodic” pornind de la cîteva puncte din programul a cărui derulare a început pentru fiecare domeniu consumator. Zilnic, gospodarii combinatului trag linie și adună: ce s-a consumat, ce s-a produs. În funcție de rezultatul măsurărilor, se hotărăște calea de urmat pe următoarea zi de muncă.

În ceea ce privește gazul metan necesar proceselor în vederea laminării, toate agregatele au fost prevăzute cu instalații de preîncălzire a aerului de combustie cu gazele arse rezultate din însuși procesul de combustie. S-au pus deja în funcțiune cazane recuperatoare pentru 20 028 Gcal la laminarele de profile mici și sînt în curs de finalizare lucrările ce le vor îmbogăți zestrea cu încă două cazane pentru 18 340 Gcal. În concepția proiectanților lor, noile cazane vor produce abur ce se va injecta în rețeaua combinatului. Tot la capitolul noutăților tehnice menite să drămuiească gazul metan consumat, Ion Ferariu insistă asupra unei realizări pentru care Combinatul de utilaj Greu din Iași merită toate cuvintele de bine. Aici au fost concepute o serie de arzătoare autoregenerative, extrem de utile la cuptoarele din forja de blocuri și bare.

În domeniul energiei electrice, oțelarii tîrgovișteni au stabilit prin programul pe care și l-au întocmit, două linii principale, pe care au și început să acționeze. Prima ar fi îmbunătățirea tehnologiilor — pentru că, afirmă inginerul șef, chiar dacă s-a luat startul de la nou, întotdeauna e loc și de mai bine. Așa încît, la Oțelăria nr. 1 a început deja să funcționeze o instalație de tratare a oțelului în vid și aliere în oală. Economia de energie electrică — substanțială — rezultă din faptul că agregatul conducător — în cazul nostru, cuptorul electric — este folosit acum doar pentru topirea metalului. O instalație similară a fost montată și la Oțelăria nr. 2.

Chiar dacă lucrează într-o unitate modernă, oamenii combinatului se gîndesc permanent la modernizări și e firesc, ceea ce era ieri în tehnică de ultimă oră, mine poate fi depășit. Proiectul elaborat de Institutul de proiectări metalurgice IPROMET pentru combinatul din Tîrgoviștea, este și el o noutate de ultimă oră, prevăzînd introducerea răcirii prin vaporizare a cuptoarelor, cu valorificarea aburului rezultat din această răcire. Se lucrează, de asemenea, și la introducerea tehnicii de calcul în conducerea procesului de topire care va aduce, foarte curînd, însemnate economii.

Ar mai fi de amintit multe alte idei introduse în practică la combinatul din Tîrgoviștea, opinia oamenilor fiind că și inițiativele „mai mărunte”, fără rezultate spectaculoase trebuie luate în considerare.

Din numeroasele date și explicații tehnologice, mai greu de pătruns pentru un nespecialist, un exemplu mi s-a părut cit se poate de elocvent. Prima preocupare a oțelarii a fost scurtarea duratei de elaborare a șarjei. Cu economia de energie realizată prin scurtarea cu o oră a fiecărei șarje elaborate la una dintre oțelării se pot realiza încă 50 tone de oțel pe zi. Și încă ceva: această economie de energie echivalează cu necesarul de energie a patru sate. E lesne de înțeles de ce oțelarii se luptă cu timpul pentru elaborarea șarjelor lor.

LIANA MOLNAR ■

C.C.P.F.P.S. — Hunedoara vrea să însemne Centrul de cercetări și proiectări pentru fabricația produselor siderurgice. Hunedoreni îi spun mult mai simplu: Centrul de cercetări. Situat într-un impunător pavilion, în imediata apropiere a intrării principale a marelui Combinat siderurgic, Centrul s-a reunit în acest sediu acum aproape zece ani, cînd și-a adunat numeroasele ateliere și laboratoare răspîndite în mai tot orașul. Ingerul Ștefan Cornea, directorul Centrului, este întrerupt din relatarea acestor prime amănunte de intrarea oarecum intempestivă a unui tînar. „Este o problemă, zice tînarul, care nu suferă amînare. Avem o mică avarie la OE-1 (otelăria electrică numărul unu, n.n.) și trebuie să dăm în lucru acest dispozitiv. Uitați aici datele respective (îi întinde o hîrtie pe care zărim o sumedenie de cifre și repere). Cineva de la dumneavoastră ar putea să ne copieze urgent desenul tehnic de la ansamblul respectiv. Cam asta ar fi”. Preț de cîteva clipe inginerul Ștefan Cornea studiază cifrele și reperele în cauză. Pîne mina pe telefonul din dreapta sa și dă dispozițiile necesare. Peste cel mult o jumătate de oră desenul tehnic al ansamblului avariat va fi transmis Uzinei numărul 5 a Combinatului, unde meșterii îl vor „refabrica” în cea mai mare viteză. „Astfel de întîmplări, tîne să ne asigure inginerul Ștefan Cornea, sînt, totuși, destul de rare. În general, în baza unui amplu și foarte exact plan întocmit cu factorii de răspundere ai tuturor secțiilor din Combinat, noi livrăm proiectele și desenele tehnice solicitate pentru întreținerea curentă sau reparațiile diverselor ansambluri sau subsansambluri, sau ale unor instalații chiar. De-a-ceastă dată, însă, a fost ceva, vorba tînarului, care nu suferă amînare și am procedat în consecință”. Și e bine, am adăuga noi, că s-a putut proceda în consecință. Centrul dovedindu-și nu numai capacitatea tehnică, ci și calitatea de a interveni de urgență în cazuri de forță majoră. S-a cîștigat timp, timp prețios. De altfel, povestea de mai sus este edificatoare pentru a sublinia menirea Centrului de cercetare și proiectare din cadrul Centralei siderurgice și a Combinatului siderurgic din Hunedoara. O cit mai strînsă și mai eficientă legătură cu producția, cu evenimentele ei, cu problemele ei. Ideea în sine este integrată de interlocutorul nostru care adaugă: „Majoritatea oamenilor noștri sînt ingineri, subingineri, maștri tehnicieni și proiectanți proveniți din producție, din Combinat. Oameni virșnici, cu multă, foarte multă experiență, dar și tineri dornici de afirmare. Un echilibru aproape perfect între a vrea și a putea, între a îndrăzni și a trece la faptă, între planșetă și problemele stringente ale producției”. În fapt, re-

portajul nostru nu și-a propus o prezentare amănunțită a Centrului de cercetări și proiectări — ceea ce în linii mari să zicem că s-a și realizat, totuși — ci a intenționat să surprindă cîteva date edificatoare ale gîndirii tehnice creatoare, cîteva sugestive elemente ale bătăliei pentru nou. Ne-am gîndit că, aflat în imediata vecinătate — nu doar ca spațiu, ci și ca spirit — a Combinatului siderurgic hunedorean, Centrul va prelua, fără doar și poate, ceva din spiritul revoluționar ce se manifestă din plin pe marile platforme ale Combinatului, ceva din felul de-a fi al oțelărilor și furnaliștilor hunedoreni pentru care un lucru bine făcut își merită un astfel de

Cea mai ieftină vată minerală din lume

calificativ numai dacă este temeinic și de cea mai bună calitate. Si nu ne-am înșelat deloc Centrul de cercetări și proiectări se află nu numai într-o vecinătate de spațiu, ci și într-o spirituală, veritabilă osmoză de gînd și faptă cu felul de a fi al siderurgistilor hunedoreni. Iată doar cîteva din cele mai recente exemple: au fost definitivate, în toamna anului trecut, noile instalații pentru cele patru tuneluri de încălzire, două la intrarea în combinat, alte două la Căcărie. Noile instalații, adică o soluție a inginerilor Ludovic Zudor, Maria Tendea și Mihai Pitea grație căreia pentru dezghețarea vagoanelor cu cărbune cocsificabil, ori cu minereu de fier nu se mai folosește gazul metan, în proporție de 8—10 milioane metri cubi pe an, ci gazele calde ale cuptoarelor, gaze care altădată erau aruncate în bună parte în atmosferă. Sau iată un alt exemplu: se lucrează în clipa de față la montarea unei instalații care va valorifica în mod superior zgura lichidă de furnal din care se vor produce plăci și elemente glazurate. Autorii acestei instalații ce poartă pecetea gîndirii tehnice „made in Hunedoara”, inginerul Clement Marinescu (de curînd ieșit la pensie, dar care, firește, de bună voie și nesilit de nimeni va fi mereu prezent, pînă la finalizarea soluției, adică montarea și funcționarea instalației) și mai tinerii săi colegi Nicolae Dupceanu și Nicolae Sirbu.

O altă realizare aflată într-un

stadiu avansat s-ar referi la materializarea unui proiect privind zidirea boltilor cuptoarelor de la oțelăriile electrice cu elemente metalice răcite cu apă, proiect prin care sînt înlocuite cărămizile refractare cromomagnezite aduse din import. E adevărat, elementii metalici au un cost de producție mai ridicat decît cărămizile refractare, dar tînînd cont că durata de funcționare a cuptorului crește, inclusiv faptul că se reduce importul, valoarea acestei soluții se impune ca deosebit de eficientă, totuși, mai ales că ea va fi extinsă și în ceea ce privește folosirea acelorasi elemente și pentru pereții cuptoarelor. Să-i amintim, printre autorii acestui interesant experiment ce va intra în curînd în fază finală, pe inginerii Cornel Podoleanu, Aurelian Petre și Mihai Pitea.

În fine, fără a se înțelege însă că am epuizat seria soluțiilor tehnice gîndite și proiectate la Centrul de cercetări din Hunedoara, la loc de cinste se înscrie tehnologia și instalațiile aferente privind fabricarea unui produs intens solicitat în numeroase domenii, în special în cel al termoizolațiilor: vată minerală. Este o realizare de vîrf, competitivă pe plan mondial, vată minerală fabricată la Hunedoara după procedeul propus și realizat de cercetătorii hunedoreni fiind cea mai ieftină din lume, cu un consum energetic de trei ori mai scăzut decît cel atribuit metodelor clasice. După cum se știe, materia primă folosită în producerea vatei minerale este zgura de furnal. Aceasta, după răcirea ei, era selectată, apoi sfărîmată în niste mori speciale, după care, introdusă în cuptoare anume construite, era adusă în nou în stare lichidă, deci retopită. Hunedoreni au eliminat din acest procedeu clasic exact partea în care se constata un imens consum energetic. Adică, mai simplu spus, fără a intra în amănunte tehnice, procedeul hunedorean porneste de la folosirea zgurii de furnal în fază lichidă. Este, firește, meritul inginerilor Gaspar Herban, Nicolae Dupceanu și Iuliu Ritz, dar, ca în mai toate realizările amintite pînă acum, un important rol l-au avut și meșterii de la S.C.M.R., ceea ce vrea să însemne Secția de construcții-montaj regie a Uzinei numărul 5 din cadrul Combinatului, cei ce au transpus în fapt ideile, soluțiile și proiectele, adică tehnologiile colegilor lor de la Centrul de cercetări și proiectări, colaborare pe care inginerul Ștefan Cornea, interlocutorul nostru, a ținut să o sublinieze în cîteva rînduri. Noi o facem doar acum, înspire final, sugerînd o dată în plus relația directă și eficientă între oamenii Combinatului siderurgic și cei ai Centrului de cercetări, un centru care-și merită cu adevărat numele.

VICTOR NIȚA ■

Vocea Mirabelei Dauer, reglată în registrul fortissimo, umplea întreg laboratorul sălînd parcă toate cablurile, potențioarele, chiar și creioanele de pe mese. Urechile electronice ale aparatelor de măsură distilau fiecare sunet și-l transformau într-un adevărat dans al acelor pe cadrane. Urechile oamenilor, nu atît de interesate de șlagăr, ci de „glasul” casetofonului, aspirau fiecare notă stînd la pîndă să prindă orice fișit, orice zgomet ce ar fi fost niște musafiri nepoftiți pe bandă. Nu era studioul de înregistrare al unui nou disc, ci unul din laboratoarele întreprinderii Tehnoton. Ieși unde se testa un nou tip de radiocasetofon.

În încăperea plutea o atmosferă studențească, cu exuberanță, cu ping-pong de glume camaraderesti, cu pachetul de mîncare împărțit cu ceilalți. „Ne-am dat întîlnire aici prima generație de electroniști ieșeni, ne spune inginerul Silviu Lupescu a cărui alură te face parcă să-l întrebi la ce seminar se pregătește să se ducă. După terminarea facultății aș fi vrut să mă ocup și de cercetare, și de proiectare, să fiu și în mijlocul fluxurilor de fabricație. Am făcut aici de toate”. El, Gabriel Rusu, Constantin Gîrdea, Dumitru Școrțanu, Mircea Sculeanu, Gheorghe Olărașu, a-

proape întreaga grupă au trecut de pe malul cu facultăți al Bahluiului pe celălalt mal cu fabrici, schimbînd legitimația de student cu cea de inginer la Tehnoton. Mîncau, cum se zice, electronica pe piine, iubeau muzica și s-au apucat de treabă mesterînd la primul radiocasetofon stereo românesc. Aparatul lor se prezintă cu o audiență și înregistrare de calitate, este

fabrică în zeci de mii de exemplare, se vinde imediat în magazine. Nu roșim că poartă semnătura noastră.

Dacă atunci cînd apăsăm pe butonul de start și ascultăm muzică credem că un radiocasetofon este o bagatelă, un lucru banal, să vizităm traseul producerii lui în fabrică. Ingerul Mircea Vasiliu ne conduce într-o adevărată lume a mic-

Să nu te așezi în fotoliul unui succes

performant și are la bază o concepție exclusiv românească, fără nici un „y” pe plăcuța cu marca RC 25-20 — Tehnoton-Iași, ci poate doar cu dulcele „ș” în loc de „c” al graiului moldovenesc. „Banda de frecvență între 80 și 10 mii de hertzi, puterea 2x2 wați, microfonul încorporat și cele 3 lungimi de undă ale radioului ne-au mulțumit pentru început, continuă Silviu Lupescu. La omologare am primit notă de trecere dar și două file cu observații. Ne-a tresărit inima dar și orgoliul. Cinci zile am rămas în fabrică, s-a tras în forță ca la sesiune, dar toate obiecțiile au fost înlăturate. Acum radiocasetofonul, deși se

galei și exactității, de la prelucrarea fină a carcasi pentru obținerea unei „fizionomii” plăcute a aparatelor, pînă la acea gravură electronică aproape de artă a circuitelor imprimate, de la delicatetea cu care se montează fiecare subsansamblu, pînă la tehnologia pusă la punct prin autodotare a tragerii țevilor fine pentru antenele telescopice. Atît partea mecanică produsă la Electromureș cît și cea electronică au la bază tehnologii pretențioase, sofisticate, de finețe.

„A te odihni prea mult în fotoliul unui succes, înseamnă a rămîne pe peron privind cum pleacă trenul modernizării, ne spune directorul tehnic, inginer

Radioul, de data aceasta cu 7 lungimi de undă, are posturi preselectate și memorate. Aparatul este prevăzut cu egalizator de frecvență ce îmbunătățește fidelitatea de redare cu intrare pentru picup magnetic, cu indicator cu leduri care vizualizează prin jocuri de lumini intensitatea sonoră, nivelul de înregistrare și acordul pe post, iar puterea este substanțial mărită: 2x7 wați. Produsul miniaturizat și bifuncțional căci se poate alimenta și de la rețea și de la bateriile proprii, cu boxe detașabile va intra în producție în această primăvară”. Izbindă s-a învățat aici să urce pe treptele permanentei

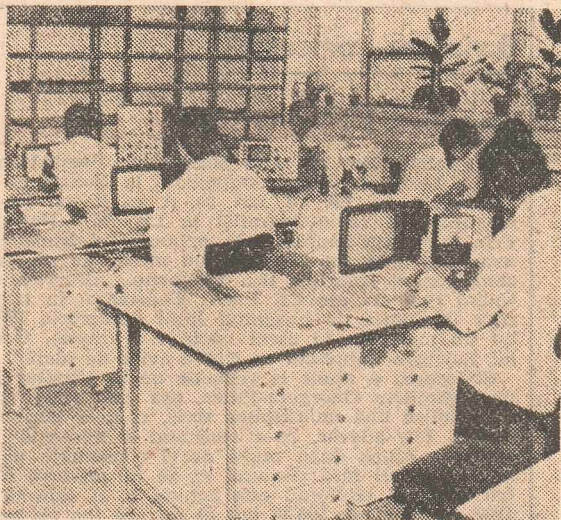
nemulțumiri de sine, a căutării continue de idei noi ca o gimnastică de înviorare. Silviu Lupescu este aproape gata cu prototipul unui alt radiocasetofon stereo, miniatural ca o bijuterie, cu dimensiunile și consumurile de materiale împărțite la 2, dar cu valoarea parametrelor de funcționare înmulțită cu 2. În alt laborator este încheiată seria zero a primei combine casetofon-radio-picup-amplificator HI—FI, adică cu aceea înaltă fidelitate către care aspiră orice aparatură cu pretenții. Casetofonul deck, sistemul de memorare a melodiei, atenuarea fișitului benzii prin compresie-expandare, comanda și controlul funcționării pe baza unor inteligente încorporate cu procesoare românești o vor face efectiv un produs de vîrf.

O colegială întrecere de inițiativă, și idei împropătează permanent viața uzinei. „Faptul că, la multe dintre produse, cercetarea și proiectarea ne-o facem singuri, cu specialiștii noștri, scurtează drumul de la idee pînă la produsul final”, mai spune directorul tehnic Mihai Mărcuță.

Tîneretea radiocasetofoanelor românești înseamnă tîneretea gîndului inginerilor de aici, care s-au obișnuit să vină la întreprindere, mai în fiecare zi, cu o idee nouă în servietă. FLORIN CONDURĂTEANU ■

cu gândire, cu trudă

TIM S și frații săi

Cine, dintre cei care folosesc, astăzi, în țara noastră, mijloacele informatice, n-a auzit de „Tim-S”? Ajuns la cea de a șaptea variantă, **timesul**, cum i se rostește numele în mod obișnuit, este unul dintre copiii născuți sub zodia cea mai bună a calculatoarelor din seria „Tim” (Timișoara), înscindându-se cu succes în categoria **calculatoarelor personale** realizate în România, compatibile celebrele mărci cu difuzare mondială Sinclair-Spectrum.

Fapt cu totul îmbucurător, „Tim-S”, creație a unui colectiv de proiectare condus de conf. ing. C. Strugaru, de la Institutul Politehnic „Traian Vuia” Timișoara și cercetător științific V. Strofa, de la filiala timișoreană a ITCI, a cucerit, deja, o largă piață în toate zonele țării, introducându-se în cele mai diverse domenii de activitate, atât ca primă treaptă de implementare a informaticii, cât și prin asigurarea unor etaje de veritabil nivel profesional pentru soluționarea de probleme economice și științifice realment pretențioase.

Cu „Tim-S” se poate face o bună școală — și sintem informați că în unele județe, grație inteligenței inițiative ale inspectoratelor școlare respective, unitățile de învățământ, inclusiv cele rurale, au trecut la dotarea laboratoarelor proprii cu aceste mijloace de calcul —, oferind astfel noilor generații de tineri un mijloc accesibil de studiu. Întâlnim „Tim-S”-ul și în casele pionierilor și în centrele de calcul ale facultăților de matematică din universitățile în care se pregătesc viitorii programatori. Cu „Tim-S” se rezolvă, totodată, serii întregi de probleme de inginerie, gestiune, calcule contabile și statistice, automatizări de complexitate mică/medie, produsul întreprinderii de pe Bega înscindându-se și ca un util instrument în activități de cercetare-proiectare, în domeniul medico-sanitar, precum oriunde apare necesitatea introducerii și prelucrării automate a informației, efectul esențial constituindu-l o creștere substanțială a productivității muncii.

Dintre produsele de bun renume prin care fabrica de calculatoare din Timișoara și-a onorat și în anul 1987 cunoscuta-i firmă, se cuvine a fi menționat cu deosebire digitizorul PD-90, un echipament de largă solicitare, atât pe piața internă cât și pe cea externă (ceea ce și face ca,

aproape în întregime, producția din acest an să fie, deja, contractată la export). Valoros instrument de introducere în calculator a coordonatelor numerice ale punctelor de pe orice desen așezat pe o suprafață supusă digitizării, raportată la un sistem rectangular de coordonate, digitizorul PD-90 vizează, prin aplicațiile sale, proiectarea asistată de calculator în diverse domenii ale industriei, construcțiilor, agriculturii, geologiei, geodeziei, cartografiei etc. Contribuind, la rândul lui, la o creștere substanțială a productivității muncii, digitizorul PD-90 poate fi socotit o adevărată reușită în domeniul echipamentelor tehnice de calcul românești, merite esențiale în crearea lui revenind colectivului condus de inginerii Petru Molnar, de la filiala ITCI Cluj-Napoca și D. Patriciu, de la filiala ITCI Timișoara.

Consemnând aceste succese, ceea ce aflăm, deplasându-ne acasă la „Tim-S”, reprezintă un fapt și mai îmbucurător, anul 1988 reprezentând pentru întreprinderea timișoreană saltul spre o remarcabilă performanță: producătoarea times-ului înregistrează, între unitățile industriale timișene, cel mai mare procent de înnoire a producției — aproape 88 la sută!

Primul pe lista noilor creații este... un nou „Tim-S”, proiectat de colectivul creator al întregii serii, condus de C. Strugaru și V. Strofa. Este vorba de „Tim-S-Plus”. Orientat pentru lucrul cu unități floppy ca suport pentru sistemul de operare, cu 4 moduri de afișare pe controller-ul video, „Tim-S-Plus” este compatibil cu calculatoarele Spectrum 48 K, Spectrum 128, Spectrum +2, Spectrum +3 și INTERFACE 1, care permite utilizarea programelor dezvoltate pentru aceste sisteme.

Noul îl reprezintă în acest an la întreprinderea timișoreană și microcalculatorul PRAE-MAX, a cărui compatibilitate cu sistemul de operare CP/M îl face utilizabil într-o gamă largă de operații, de la editarea de texte (WORDSTAR) și prelucrarea de baze de date (programele MULTIPLAN, DBASE-II) și până la calculele tehnico ingineresti complexe, dispunând de compilatoare BASIC, FORTRAN, COBOL, TURBO-PASCAL. Proiectat de colectivul condus de N. Patrubby, de la filiala ITCI Cluj-Napoca și S. Adam, de la FMECTC Timișoara, PRAE-MAX-ul se alătură altor câteva importante realizări cum sînt

microcalculatorul modular pentru aplicații industriale, MICRO-E, (autor colectivul condus de I. Crăciun, de la ITCI filiala Timișoara), cu gamă largă de aplicații, inclusiv în comanda unor roboți, MICROMEXT-ul — variantă de înlocuire a unității de disc flexibil (autor colectivul condus de ing. M. Ivănescu, de la întreprinderea timișoreană), TESTORUL DE PROTOCOL DCT-002, instrument puternic de depanare a rețelelor de comunicație, deplasabil (proiectat de colectivul condus de I. Ardelean, de la filiala ITCI Timișoara), precum și calculatorul ZX-TIM (autor colectivul condus de V. Strofa, de la aceeași unitate), calculator a cărui utilizare merge de la automatizări de complexitate medie, la controlul de la distanță al aparatelor electrice, până la sistemele de pază și antifurt.

Simpla enumerare a acestor noi produse ale tehnicii de calcul românești și a celorva dintre caracteristicile lor reliefează necesitatea unei continue informări și instruiți a celor ce devin beneficiarii și utilizatorii lor. Este și motivul pentru care, recent conducerea întreprinderii pentru tehnica de calcul de la Timișoara a deschis o expoziție permanentă conținând toate produsele sale, inclusiv noutățile din 1988, festivitatea constituind, de fapt, o largă reuniune a specialiștilor și cadrelor de conducere de la cele mai diverse tipuri de unități economice, de învățământ și cercetare. De atunci și până astăzi expoziția continuă să fie vizitată, oaspeții beneficiind de o competentă asistență și îndrumare realizate chiar de către creatorii aparatului „Tim”.

În acest peisaj cotidian al studiului ultra specializat intervine, totuși, citeva ore pe săptămână, o schimbare. Sînt momentele în care 60 de copii, unii chiar de vîrstă școlimilor, vin să ia în primire „Tim-S”-urile spre a se familiariza cu legile și frumusețile informaticii.

O școală patronată de întreprindere?

Nu, o școală creată special, pentru copiii muncitorilor și specialiștilor fabricii de calculatoare, după tradiția celor mai mari firme din țară și străinătate. Tradiție care spune că primul căruia muncitorul sau specialistul trebuie să-i lase moștenire secretele meseriei, este propriul copil!

ANDA FLORESCU ■

Livada de la izvoare

E înalt, cum se zice, ca bradul și are un fel de-a vorbi apăsător și clar de parcă ar da un ordin de luptă. O sănătate de fier, desigur, dar și o anume generozitate a firii lui l-au ajutat să-și păstreze intactă pofta de viață și în felul acesta s-ar explica de ce el nici măcar acum, cînd se apropie de 70 de ani, nu-și pune întrebarea cîți dintre prietenii lui, atât de mulți, îl sînt prieteni doar ca să-i bea țuica.

Odată a fost întrebat dacă ar fi dispus să primească vizita unui grup de specialiști străini și cum nu era el omul care să se dea în lături a zis bine, să vină, îi aștept. Acela, din cîte a înțeles el, erau specialiști în electronică, sau cam așa ceva, și cineva avusese gîndul frumos de-a le oferi prilejul să facă un popas de citeva ore în casa unui țărăn de pe valea Dimboviței. Petre Bucura s-a simțit onorat. Aștepta un microbuz, așa înțelesese, dar s-a trezit la poartă cu un autobuz și asta aducea cu o nuntă în toată regula. A scăpat însă cu fața curată și toată lumea a fost multumită.

Dacă s-ar fi pus întrebarea cum a reușit Petre Bucura să iasă cu bine din încercarea aceea, răspunsul ar fi trebuit căutat, se înțelege, în cuprinsul gospodăriei lui unde nu lipsesc nici vitele, nici porcii, nici păsările, nici fructele și nici chiar anumite legume care la Malu cu Flori sînt o marfă mai rară, pur și simplu pentru că ele nu prea cresc pe-aici, în umbra muntelui Leaota. Însă din cei 3000 de metri pătrați cîți i se cuvin din partea C.A.P.-ului calot în folosință lui și soției lui, Petre Bucura a rupt 140 de metri și-a amenajat o seră după toate regulile agrotehnicii. Din marginea serei se întind alte straturi de legume și o livadă de meri, peri și pruni. Însă Petre Bucura mai are de muncit într-o livadă pe care nu numai că a plantat-o el, dar tot el a făcut, s-ar putea zice, pînă și pămîntul în care pomii își întind rădăcinile.

Trecea într-o bună zi pe podul de peste Dimbovița, cînd a văzut că se apropie, pe șosea, niște basculante încărcate cu pămînt. A intrat în vorbă cu soferii și-a aflat că se săpau, la C.A.P., niște silozuri, iar pămîntul din basculante urma să fie dus și aruncat în niște rîpi. Atunci s-a trezit în el scăpărarea aceea a gîndului de-a nu pierde ocazia, întocmai ca în anii cînd Petre Bucura a avut parte să lupte, pe front, numai în linia întîi. Atunci, după cum stă scris și în niște cărți apărute de vreo 10—15 ani încoace, numele lui a fost de mai multe ori citat pe ordin de zi pe regiment, divizie, corp de armată și armată. Cînd s-a nimerit să fie cel care apasă întîi pe trăgaci,

n-a iertat nimic. Fiind, acesta, un fel de-a vedea lucrurile care, ținînd seama de împrejurări, nu putea fi schimbat cu altul. Iar ca să ne întoarcem la Malu cu Flori, în județul Dimbovița, trebuie spus că relieful acestei comune seamănă cu al unei mări în furtună și că pămîntul cu adevărat bun de lucru este destul de puțin, încolțit de coaste de dealuri și adîncuri de văi. De aceea Petre Bucura s-a gîndit să strîngă pămîntul acela transportat cu basculantele într-un loc neted, aproape de firul Dimboviței, pe prundul gîrlei. Bineînțeles, după ce mai întîi a obținut, repede, aprobarea primăriei.

Pe 3000 de metri pătrați a întins un pat de pămînt gros de aproape o jumătate de metru. Acesta e cel mai drept lot din comună, zice Petre Bucura. Aici a plantat o livadă de meri Ionațan și Golden, de pruni Victoria. Dar cîtă muncă l-a costat pe el livada asta ar înțelege oricine vede latura ei dinspre riu, unde se întinde un zid de piatră înalt și lat, parcă de cetate antică. Întinderea și nivelarea pămîntului pe toată suprafața livezii sau plantarea pomilor au fost o joacă de copil pe lîngă truda de-a înălța acest zid, legînd cu ciment piatră cu piatră. Altfel, de cîte ori plouă mai sus, la izvoarele Dimboviței, munca lui ar putea să fie luată la vale cît ai clipi din ochi. Dar oricît de năvalnică ar veni, iute ca o săgeată, apa n-a reușit să clatine zidul acesta despre care mai alflu, în treacăt, că odată a fost bombardat cu o reclamație. Ancheta a tras concluzia că omul trebuie lăsat în paco — livada fusese înregistrată, de altfel, pe numele unei flică de-a lui — și că dacă el vrea să muncească mult, chiar merita să fie lăudat pentru asta. Așa a fost, adaugă Petre Bucura, prostia și lenea ies citeodată de unde nu te aștepti, ca viermele din măr. Însă de cîte ori i s-au ivit în potecă, el asta a cam făcut toată viața. A dat cu flit și-a trecut mai departe înalt, masiv, tanțos, invulnerabil, sănătos tun și de nelecut în pofta lui de viață care înseamnă în primul rînd încredere în oamenii din satul lui.

Acum, bineînțeles, e primăvară și la Malu cu Flori iar Petre Bucura are de lucru în livada lui de la izvoarele Dimboviței. E primăvară și mina lui mare, aproape cît o foaie de caiet școlar pe care cineva ar putea să scrie o reclamație, mîngiile minunează fragedă a mugurilor cu o gingășie neașteptată. Nu el a făcut ca mugurii aceștia să se deschidă spre lume ca tot atîtea promisiuni ale unor fructe care să astîmpere setea tuturor?

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Pro patria și „legea stupului”

(Urmare din pag. 1)

demni de ea. „Nici un popor nu este atât de decăzut, incît să nu merite să te jertfești pentru el, dacă îi aparții”, scria cîndva Lucian Blaga. Este o apartenență care se întemeiază pe adîncă, nepotolită sete de stabilitate și echilibru, pe **nevoia de rădăcini**. Este miezul de foc al cunoașterii și creației, plasma renăscătoare înălăuntrul căreia patria devine supremul ideal. „Vînturile-valurile istoriei” sînt neîntare să frîngă acest catarg al demnității și apartenenței la un unic, neîntinat loc sub soare.

Glasul meu are — prin for-

ta împrejurărilor — un diapazon prea mic spre a fi deplin audibil și nu are, bag seama, nici claritatea de cristal pentru a binemerita să cadă, ca o bătaie de clopot, în auzul țării, incît cuvințios este să mă întorc la gîndurile, trăirile și rostirile unor mari bărbați ai românilor care au slujit ideea de patrie la superlativ. Unul dintre aceștia este, neîndoindu-mă, Tudor Vladimirescu, capetea revoluției pornită de pe Jiu, care — la începutul celui de-al XIX-lea veac — statua și proclama, totodată: „Patria este norodul și nu tagma jefăritorilor”. Bucurîndu-se de libertatea de a fi stăpînă pe des-

tinele ei, România de azi se preanumără în concertul națiunilor lumii ca o țară ce își ia ca deviză dreapta cumpănă în relațiile cu alte popoare, condită de tradiție și continuitate, exprimată — încă în urmă cu o jumătate de secol — de mintea vizionară a lui Nicolae Iorga: „O națiune are dreptul să se conducă după interesele ei, în marginea cerințelor morale, fără îndeplinirea cărora se săvîrșește o derogare de la umanitate”. Țara poate fi dreaptă numai dacă se compune din oameni drepți — este o intercondiționare de nedestăcut! Cine se abstrage acestei legi dialectice, cine abjură, cine trișează ori își lasă corabia purtată în derivă de vînturile dezrădăcinării, săvîrșește o blasfemie față de patrie.

Truda pentru mai binele țării se duce, AZI, AICI, ACUM și nu altundeva, prin străine zări, mizînd pe strategia jocului de biliard, și psalmodii de bune intenții. „Țara nu se servește cu declarații de dragoste, ci cu muncă cinstită și la nevoie, cu jertfă — spune, pe bună dreptate, Mihail Sadoveanu și continuă: — „Nu înseamnă ură împotriva altor neamuri, ci datorie către neamul nostru; nu înseamnă pretenția că sîntem cel mai vrednic popor din lume, ci îndemnul să devenim un popor vrednic și conștient”. Pro patria nu este doar un slogan bun de pus pe crucile bu-nilor și străbunilor coboriți în luturi prin jertfa lor pentru țară. Pro patria este sensul conduitei noastre de fiecare zi, în fapte majore sau mino-

re, cu mult-putinul și harurile care ne sălășluiesc, în deplin acord cu „legea stupului”, fiecare parte fiind de trebuință **întregului** (ori, în limbaj mai contemporan, teoria lucrului bine făcut în contul unui ideal). Sînt reflecții, deciderate și idei de comportament civic a căror substanță dau **măsura firească dintre noi**, și, prin însumare, dau **măsura patriei**, numesc stupul, prototipul sublim al ideii de unitate, structură, ordine, echilibru, armonie și — nu în ultimul rînd — truda transformată în miere în putere. Este, pare-mi-se, doar litera A (de la „albina”) din alfabetul de meditații pe care îl trezește în noi vocabula sacră asupra căreia ne-am aplecat cu gîndul, inima și verbul.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ „Desigur, nu aș fi apelat la dumneavoastră dacă aș fi aflat înțelegere din partea celor care sint remunerați anume ca să rezolve asemenea situații — ne scrie **N. Marin din București, str. Frunțuș Marinescu Nicolae nr. 5, sect. 4** — dar pur și simplu nu știu ce să mai fac: sint posesorul postului telefonic 83 53 03, devenit de luni de zile... un obiect artistic! Și aceasta, pentru că în ciuda faptului că de nenumărate ori am sesizat la „deranjamente” (la 021, la 83 11 11 și 84 11 11) că nu funcționează, el se încăpățânează... să tacă! Tonul ireverențios al explicațiilor primite de fiecare dată nu m-a lămurit nici în prezent de ce telefonul meu... n-are ton! Ba mai mult, odată mi s-a spus chiar că ar putea fi o defecțiune la cablu, „dar știți... noi ne-am cam certat cu cei de la cabluri!”...

Așa stind lucrurile, sperăm că poate s-o găsi cineva care să faciliteze „impăcarea” celor de la deranjamente cu cei de la cabluri și nu de alta, dar altfel singurul păgubit rămâne cetățeanul. Eventual, poate o va face chiar **Direcția de Telecomunicații a municipiului București**!

■ **Primum, din partea Consiliului popular județean Cluj:** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Ioan Gh. Albus**, din satul Orman nr. 28, comuna Iclod, județul Cluj — prin care acesta solicită sprijin în rezolvarea problemei locative — scrisoarea trimisă nouă spre soluționare, vă comunicăm: cererea numitului a fost rezolvată în mod favorabil prin repartizarea unei locuințe compuse din 2 camere și dependențe situată în Cluj-Napoca, strada Girbău, blocul GB. 2, etajul IV, apartamentul 14”.

■ „Mă numesc **Ion Pandia**, sint din comuna Alunu, județul Vilcea, pensionar: de multă vreme, atât pe mine cit și pe alți locuitori ai comunei ne frământă o problemă pentru soluționarea căreia vă solicităm sprijinul. Iată despre ce este vorba: pe riul Olteț, în comuna noastră funcționau circa 7—10 mori de măcinat, unde țărani își măcinau grăunțele (porumb și griu); de vreo zece ani, însă, în comuna Alunu — care se întinde pe o lungime de 10 km., nu mai e nici o moară; umbilă oamenii cu sacul de 20—30 kg. pe la morile vecine, (Alimpești, Gorj — 15 km.; Matești, Vilcea — 10 km.; Stroești, Vilcea — 10 km. etc.), și pierd, ca să-și macine, cite o zi. În satul Igoiu, din comuna noastră, s-a construit un baraj pentru microhidrocentrală și uzină de apă: avem asadar sursa de apă necesară. Sint oameni ca **Petre Barbu** — președintele F.D.U.S. — **Mihai Răvoiu** sau **Ion F. Nicolae** (oameni de nădejde!), care vor să ajute comuna noastră, să ne construim o moară nouă, loc de curgere a apei este și mai este și loc unde poate fi montată moara asta. În fosta comună Costești, de la morile foștilor proprietari (în special moara de la Cornet a lui Călimaru), sint disponibile pietrele precum și alte ustensile necesare funcționării unei mori. Dar nu se îndură nimeni să le ia, să fie folosite, să ne ajute să legăm niște burlane, care sint în Alunu, să dirijăm apă la locul numit „casa lui Vartica Stoica”, unde oamenii ar vrea să fie noua moară. Vă rugăm ca prin publicarea acestor rânduri să ne ajutați a construi o moară de măcinat, care să funcționeze fie sub conducerea C.A.P. Alunu, ori a Consiliului popular, ori a altei instituții desemnate de organele județene. Vă mulțumim”.

■ **Din partea U.J.C.A.P. — Gorj:** „Asupra scrisorii prin care **Păun Ciopănoiu și alți cooperatori** din comuna Logrești, județul Gorj, arată că datorită slabei preocupări în organizarea muncii, manifestată de președintele **Luchian Chițoiu**, nu s-au acordat pensiile C.A.P. la timp, că se produc nereguli în distribuția pinii etc., în urma verificărilor efectuate s-au desprins următoarele: intrucit **Luchian Chițoiu** nu mai poate să ducă la îndeplinire sarcinile

ce-i revin în această funcție de mare răspundere, tinărul inginer **Marin Laurențiu**, căruia i s-a încredințat funcția de președinte al C.A.P., s-a angajat să contribuie mai activ la soluționarea problemelor cu care se confruntă cooperatorii; cu sprijinul organelor agricole județene, au fost achitate pensiile restante și prin măsurile luate se asigură distribuția pinii așa cum de fapt s-a stabilit inițial”.

■ „Vă scriu în numele nave-tiștilor de pe ruta trenului-cursă muncitorească nr. 8571 de la Slobozia — Tândărei — Fetești, cu sosirea la orele 7,13. Problema noastră este aceea că toate întreprinderile din Fetești își încep programul pină la ora 7,00, creindu-se dificultăți pentru noi în privința sosirii la programul de lucru. Această stare de lucruri durează de doi ani — pe atunci, cursa respectivă ajungea la ora 6,30. Vă rugăm să ne ajutați ca în noul mers al trenurilor să se revină la vechea oră, menționind faptul că astfel această cursă nu incurcă alte trenuri sau garnituri. În speranța că organele în drept vor soluționa favorabil această problemă... etc.” (semnează **Vasile Postoiu**, strada București blocul 409, scara 8, apartamentul 2 — Tândărei, Ialomița).

■ **Procuratura Generală a R.S.R.:** „La scrișoarea numitului **Victor Oprescu** din Sinaia, strada Horia, Cloșca și Crișan nr. 2, blocul M. 4, scara 1, apartamentul 10, vă facem cunoscut că au fost examinate cele sesizate și constatându-se că sint întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, dosarul fiind trimis Tribunalului Suprem pentru judecare”.

■ „Subsemnata **Romelia Știrbu**, cu domiciliul în București, strada Plaiul Foi nr. 14, sectorul 4, vă aduc la cunoștință următoarele: primesc pensie de întreținere pentru fiul meu, **Mihail Purcel Horia**, de la Casa de ajutor a pensionarilor din strada Roma nr. 7, sectorul 1. Menționez că pensia este stabilită conform sentinței civile nr. 83831/27.12.1985. Tovarășii de la acest oficiu însă refuză a mi-o trimite lunar, motivind că... să „am răbdare”. Precizez că, de pildă, nu am primit pensia pe lunile ianuarie și februarie 1988; tatăl copilului se numește P.I. și are numărul de fișă 47454”.

■ **Consiliul popular județean Cluj:** „Cu privire la scrisoarea semnată de **Gligor Fecior** domiciliat în orașul Gherla, strada G. Coșbuc nr. 31, scara I, apartamentul 5 — referitoare la plata exagerată a consumului de gaze naturale: cu prilejul cercetării la fața locului, s-a confirmat faptul privind utilizarea gazelor naturale de către unii locatari pentru prepararea hranei pentru porci, stabilindu-se modalitatea de repartizare echitabilă a cheltuielilor; de asemenea, Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Gherla a hotărât ca pină la data de 1 martie a.c., toate anexele gospodărești construite fără forme legale să fie demolate”.

■ **Nicolae Nicolaiciuc** din Satu Mare, strada Carei, nr. 34, blocul 11, apartamentul 71 — ne scrie următoarele: Acum o lună de zile fiind nași în perspectivă am rugat un prieten să-mi procure din Tecuci niște lucruri necesare sărbătoririi acestui eveniment din viața a doi tineri! Ambalate fiecare separat în hirtie dură și apoi etanș în cutii rigide, ambalate apoi din nou în carton, cu multe inscripții FARGIL pe fiecare latură și cu taxele convenite achitate — „frumusețile” achiziționate au fost expediate cu avizul de expediție nr. 2224 din 14 februarie a.c. Pe data de 19 crt., lucrurile ambalate cu atita dichis, au ajuns crăpate în cite patru-cinci locuri, adică de nefolosit. Mă întreb, ca omul necăjit (conchide același N.N.): oare nu se poate transporta cu mai multă grijă, cu mai multă răspundere de către cei însărcinați să manipuleze coletele, marfa ce le-a fost încredințată, activitate pentru care sint plătiți?!”

■ Două bune — și, desigur, așteptate — răspunsuri primite din partea unor foruri în drept:

Scrisoare comentată

Alo! Sinteți pe recepție?

Nu întâmplător am ales acest apel. Semnatara scrisorii, **Dimitriu Georgeta-Puica**, domiciliată în Constanța, strada Mircea cel Bătrîn, nr. 148, bl. E21, sc. A, et. 9, ap. 38, este de profesie ofițer II radiotelegrafist la I.E.F.M. „Navrom” Constanța. Prin specificul muncii sale primește și transmite mesaje. De astă dată însă, ne lansează un mesaj de pe uscat, și culmea coincidenței, referitor la... telefoane. „Datorită unor incorectitudini repetate ale Of. P.T.T. Constanța, în taxarea convorbi-tilor telefonice, la începutul lunii decembrie 1987, am prezentat un memoriu (a cărui copie v-o atașez). Consiliului popular județean împreună cu citeva avize de plată”.

Scrisoarea a ajuns la redacție pe la sfîrșitul lunii februarie, cînd **Dimitriu Georgeta-Puica**, așa cum reiese din cele scrise, nu primise nici un răspuns scris, ci doar unul verbal, potrivit căruia, într-adevăr, „s-a constatat o neregulă”. Constatarea la care s-a ajuns după mulți nervi consumați, multe demersuri, multe apeluri fără răspuns, ca să nu spunem fără... ton. Pentru că „deși telefonul este achitat la zi (ultima chitanță 21.01.1988 cu suma de 596,30 lei) el nu are ton de pe data de 20.12.1987”. Oare cei de la Oficiu să se fi gîndit că i-ar putea face un serviciu abonatei, și așa plecată pentru lungi perioade de timp în misiune, prin suspendarea tonului? Răspunsul nu este afirmativ. „Lipsa tonului mi-a creat greutăți la serviciu (neputînd fi anunțată la nevoie). Am peste 52 de ani, nu am pe nimeni pe lume, sint suferîndă (cardiopatie ischemică, pe sistem nervos). În ciuda adevărilor de la serviciu, care confirmă plecarea sa din localitate, și ale confirmărilor din partea Asociației de locatari că în aceeași perioadă nu a locuit nimeni în apartament, alternativa cuplajului neexistînd (postul fiind individual), avizele continuă să sosească pline de „adicionale” și de... sute de lei. În fața acestor „probe” concludente **Dimitriu Georgeta** încearcă prin diferite variante să descopere dacă circuitul este defect. Astfel, timp de o lună de zile își formează numărul de la un telefon public și de fiecare dată constată că sună „ocupat”: propune instalarea la domiciliu a unui aparat care să înregistreze numai impulsurile telefonului din apartament, convorbirile absolute reale și solicită lista numerelor formate de la postul respectiv. În fața acestor încercări primește un categoric refuz. În timp ce, telefonul fără ton înregistrează, în perioada 20.06.—30.07.1985, convorbiri în valoare de 794,10 lei. „Sumă pe care am fost obligată să o achit. Tot așa, în anul următor, 1986, datorită supraîncălcării cu adicio-nale, plecînd cu nava într-un voiaj lung de șapte luni — 21.01.—15.08. — am solicitat Of. P.T.T. restricția la ton și interurban (suspendare) obligîndu-mă ca la inapoieră să solicit tot în scris repunerea aparatului în funcțiune S-a aprobat. La data de 15.08 am prezentat cererea de repunere în funcțiune, dar nici pe data de 26.08 nu aveam ton, iar avizul de plată figura cu... peste 400 lei adiconale”.

Un precedent a existat, în sensul că în urma unor intervenții făcute tot la organele locale, abonatei nu i s-au mai perceput nici măcar taxele legale pentru abonament timp de circa cinci luni. Situația se repetă în anul următor, 1987... Iar urmează un voiaj de șase luni, iar se pretinde scoaterea, de astă dată de-finitivă a interurbanului, iar se aprobă cu condiția „să nu solicit nici o convorbire prin comanda „091” de la domiciliu. Totul pare în regulă pină la sosirea dii misiune, cînd **Dimitriu Georgeta** constată legătura la interurban și... respectivele adicio-nale. Cu toate că legală și corectă era numai plata abona-mentului în această perioadă, pentru septembrie—octombrie 1987 este obligată să achite suma de 302 lei. Alți bani, alte drumuri, alte nedumeriri, pentru care reprezentanții de la Oficiu au două variante: „ori să desființeze telefonul, ori să-și procure din import o teletaxă, iar dinșii vor verifica”. Credem că există, sigur și o treia: anume intervenția promptă a organelor competente care să determine respectarea legalității și să redea încrederea și respectul abonaților în instituția mai sus menționată.

MARIA BOGDAN RADU ■

1.) — **Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor:** „La scrisoarea semnată **Maria Răcean**: urmare scrisorii adresate redacției prin care solicitați asigurarea legăturii auto între localitățile Dej, Gherla, Sintioana, Taga și Tg. Mureș, vă facem cunoscut că începînd cu data de 1 martie 1988, s-a reluat circulația pe traseul Dej — Gherla — Sărmășel — Rîciu — Tg. Mureș, după următorul program: plecare din Dej la ora 5,00 — sosire Tg. Mureș la ora 10,10; plecare Tg. Mureș la ora 14,00 — sosire Dej la ora 18,10. Prin reînființarea acestor curse, cererea a fost rezolvată”.

2.) — **M.T.Tc. — Compartimentul Exploatare autobuze:** „La scrisoarea adresată redacției de către **Ilie Bărbăscu** din comuna Găujani, județul Giurgiu: reanalizînd posibilitățile de transport ale abonaților și elevilor pe traseul Giurgiu — Găujani — Pietrișu, I.T.A. Giurgiu a dispus să fie repusă în circulație cursa Giurgiu — Găujani cu următorul grafic de circulație: plecare Giurgiu — ora 20,00; sosire Pietrișu — ora 21,51; plecare Pietrișu — ora 5,00; sosire Giurgiu — ora 5,51”.

■ **Maria Oprea** din Roman, strada M. Eminescu, blocul 1,

apartamentul 25, scara B., ne trimite (ca să zicem așa: scurt, concis, la obiect!) următoarele: „Vă rog să-mi transmiteți, prin intermediul ziarului (?!) — n.n.) dumneavoastră, răspuns la următoarea întrebare: cum trebuie să procedez pentru a publica o carte și dacă ceea ce urmează să fie publicat poate fi scris și cu litere de mină sau numai dactilografiat?”.

RĂSPUNS: procedura este, în genere, extrem de diversă; romanul compus din litere de mină — sau chiar și dactilografiat — se cere mai întii, și neapărat, a fi scris! Abia apoi (și în funcție de maniera în care a fost realizat acesta, mai exact: prin scriere cu penița, prin mitraliera claviaturii unei mașini de scris, prin memorizarea tacită a capitolelor complete și născute în ordine cronologică, sau — mai nou! — prin telefonarea directă a textului către un ordinator-video ce scoate și tirajul gata, cu ilustrații cu tot sau casetă documentară în anexă), abia apoi intervine ceea ce dumneavoastră numiți — fleac, în sine, desigur! — publicarea.

Sau, și mai exact: doriți un compot de prune? Vă adresați ALIMENTAREI, îndeobște aceasta fiind cea mai apropiată din cartierul în care locuiți; do-

riți să publicați UN ROMAN? Vă adresați oricărei edituri, cu condiția ca aceasta să poată găsi prune în compotul pe care i-l trimiteți, și nu scaieți murate, la urma urmei...!

HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

Voicu Gheorghe — satul Mărcuș, com. Dobra (Dimbovița): Vechimea în muncă utilă la pensie a personalului care lucrează în cadrul cooperăției de consum — sector prestări servicii — se determină în funcție de veniturile realizate, raportate la retribuiția tarifară minimă pe economie (art. 3 din H.C.M. 802/1965 și Legea 57/1974). Persoanelor care au lucrat efectiv cel puțin 5 ani în grupele I sau II de muncă, li se ia în calculul vechimii 1 an și 6 luni sau, respectiv, 1 an și 3 luni (art. 16 din Legea 3/1977). ■ **Cristea Mioara** — com. Manasia (Ialomița): Cererea dv. îndreptățită va fi supusă aprobării Comitetului executiv al Consiliului popular județean. ■ **Coman C. Dragomir** — com. Slobozia Cioachi (Galați): Începînd cu 1 ianuarie 1981, meșteșugarii cu ateliere proprii — pensionari a! oricăror sectoare de pensii — sint obligați să plătească la asigurările sociale din cooperația meșteșugărească o cotizație stabilită în cotă unică de 15% din venitul profesional impozabil calculat lunar (Hotărîrea nr. 8 din 10.09.1982 a UCECOM, dată în baza Legii 13/1968, art. 63—7). ■ **Asociația de locatari Bloc 1 — Șincai — București:** În urma analizei din 5.01., s-a hotărît remedierea deficiențelor semnalate de dv. și încheierea recepției finale în cursul trimestrului II 1988. ■ **Popa Ion** — Bacău: Trimiteți pe adresa M.T.Tc. — Direcția mișcare și comercial copia buletinului de mesagerie cu care au fost primite la transport coletele (referiți-vă la nr. 11—15 d/(55)/1988). ■ **Lupu Gh. Ion** — com. Mureasca (Vilcea): Soția are dreptul la pensie de urmaș dacă soțul era pensionar la data decedului, dacă are 55 de ani și au conviețuit cel puțin 15 ani, revenindu-i jumătate din pensie (acordîndu-se proporțional cu anii de căsătorie în cazul în care aceasta a durat mai puțin de 15 ani, dar minimum 10 ani). ■ **Dumitrache Mișu** — satul Ciupelnița, com. Dumbrava (Prahova): Încă în această lună se va găsi o posibilitate pentru a fi încadrat la Cooperativa „Munca manuală” din Ploiești. ■ **Fus Gherghina** — Galați: Conducerea I.C.A.P.P.A. vă reîncadrează pentru a patra oară. Revizuiți-vă însă comportamentul pentru a vă putea reintegra în colectivul de muncă. ■ **Matei Tatiana** — București: De concediu prenatal și postnatal beneficiază numai mama gravidă care a dat naștere copilului. Dv. puteți beneficia de concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav, pină la vîrsta de 3 ani și de program de lucru redus cu 2 ore, pină la vîrsta de 9 luni și în cazuri deosebite pină la 12 luni, la propunerea medicului pediatru. ■ **Brancovici Ion** — București: Plata drepturilor de detașare se face numai de unitatea la care persoanele au fost detașate. ■ **Dorin Tache** — Galați: Fiind trecut la poziția 1 pe lista de priorități, veți primi un apartament cu 4 camere în acest an, după care veți primi autorizație de înstrăinare. ■ **Albu Viorela** — București: Copiii urmași care, înainte de împlinirea vîrstei de 16 ani, au devenit invalizi de gradul I sau II, primesc, după încetarea plății pensiei, pe toată durata invalidității, un ajutor de 350 lei sau, respectiv, 300 lei.

REGHINA VÂRVICI ■

■ „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

POEM PENTRU PATRIE

Patriei

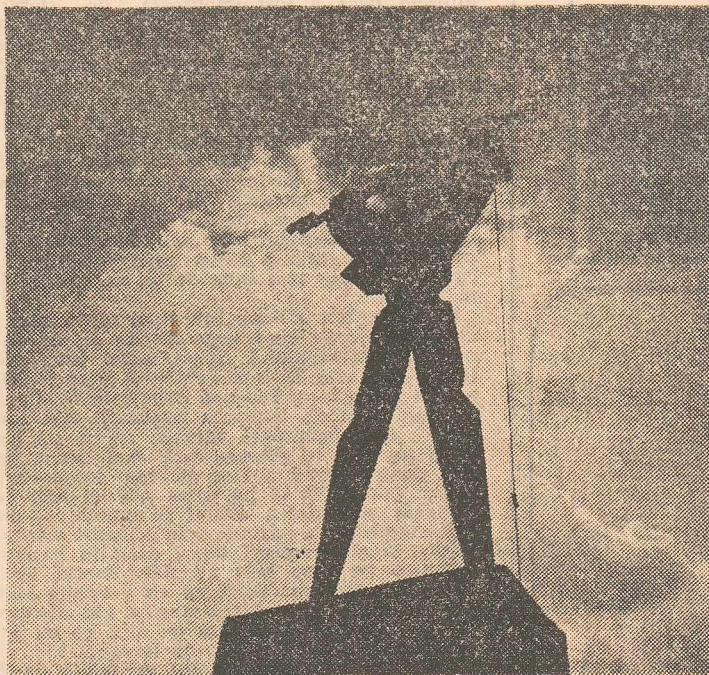
Mi-ai dezlegat lumina privirilor, să vadă
ce-nseamnă să fii liber, cind toți asemeni sînt,
să vadă primăvara zvicnind de sub zăpadă,
să vadă cum neghina se spulberă în vînt.

Mi-ai întărit puterea Cuvîntului, să spuie
cîntînd în fața lumii ca-n fața orîșicui
doar Adevărul, fără de care-n lume nu e
nimic de preț — nici visul, nici împlinirea lui.

Mi-ai pus în braț tăria acestui neam cuminte
dar aprig, cînd îl doare, prin fapte și prin gînd,
să merg fără prihană mereu tot înainte
pe treptele vieții neostenit urcînd.

Dar, mai presus de toate, ești tot ce va rămîne
în noi : și Adevărul și lupta pentru el ;
ești tot ce-a fost și este, ce fi-va peste miine :
sub flămuri tricolore învăpăiat drapel.

NECULAI CHIRICA ■

Două sculpturi de Constantin Popovici : „Electricitate” și „George Bacovia”.

Artiști în umbra artei

Un album somptuos, cu co-perți pinzate, cu o mapă uriașă, pregătită să înfruntă parca secolele. Înăuntrul, fotografii generos dimensionate, care alb-negru, care color. Sub ele, notații afectuoase : ziua, anul, împrejurarea, numele „personajelor”. Directorul Mircea Oprîșiu parcurge fiecare filă, explicîndu-mi, ca și cum ar fi avut în față un album de familie. „Sînt amintirile noastre din anul în care am sărbătorit 450 de ani de la înființarea tiparului în Sibiu. A fost un an de sărbătoare, pe care cred că nimeni nu l-a uitat”.

Întreprinderea poligrafică Sibiu a putut socoti că sărbătoarea din 1973 îi aparține. Să muncești în continuarea a peste patru secole de tradiție a breslei — iată un sentiment capabil să cimenteze atracția cu totul aparte pe care meseria de tipograf o are pentru oamenii din partea locului. Muncesc aici, în întreprindere, citeva familii întregi (părinții, copiii, alte rude) care, la rîndul lor, sînt urmașe ale altor familii de tipografi : Ghițiu, Trifu, Gligor, Almen Alfred. „Toți la un loc ar putea alcătui o întreagă secție”, ne spune directorul. Mestieri vechi, pentru care tiparul, plumbul (din ce în ce mai mult pe cale de dispariție, odată cu noile sisteme de fotoculegere, în curs de introducere pe scară largă și la Sibiu) reprezintă nu doar o sursă de venituri, ci un drum în

viață. „Dinastiile” de tipografi au ținut faima meseriei în zona Sibiului, chiar dacă astăzi numărul foarte mare de tineri din întreprindere tinde să mute accentul pe noi „serii” de ucenici ai lui Gutenberg.

Pe biroul directorului Oprîșiu nu domnește acea ordine severă pe care am întîlnit-o prin alte locuri de acest fel. În loc de rapoarte, tabele, situații (care precis că se ascundeau în sertarele nevăzute) — vrafuri de tipărituri de tot felul, unele mirosind încă înțepător a cerneală : noile modele de calendare, volume și albume de artă stau la vedere, pregătite parca să înfrunte părerea oricărui vizitator. O tină ingineră, Daniela Voinea, mi-a spus, la un moment dat, că directorul Mircea Oprîșiu e și sufletul întregii activități culturale-artistice din întreprindere. Mi se pare firesc. Aici, industria intră în concurență serioasă cu arta. Îl întreb despre ultimele succese ale neobișnuitei formații de „dansuri de societate” : „Ei, despre asta mai mă bine altă dată. Un director trebuie să se ocupe în primul rînd de probleme de producție. Ce-o să zică lumea aflînd că Oprîșiu își pierde vremea cu... dansurile de societate ?!”.

Lumea ? Lumea poate și trebuie să știe că în ultimii trei ani, Întreprinderea poligrafică

(Continuare în pag. 11)

TANIA RADU ■

Constantin Popovici :

„Am un mare respect pentru muncă”

— Ori de cîte ori mă gîndesc la dumneavoastră, Constantin Popovici, îmi apar în fața ochilor două dintre lucrările pe care le-ați realizat : statuia lui Bacovia din orașul Bacău și Electricitate, lucrare care a fost plasată pe barajul de la Vidraru. Prima reprezintă o ipostază dramatică a omului, a-

ceea a însingurării și a înfrîngerii sale în timp, cea de a doua este o glorificare a puterii stăpînului acestei planete. Cum se împacă oare aceste două viziuni asupra semenilor dumneavoastră ?

— Numai în aparență e vorba de două viziuni, una amară și alta triumfală. De fapt, Bacovia al meu — prin extindere, omul în general pe care am dorit să-l întrușez — nu e cu adevărat un înfrînt. Cine are curajul să se supună judecății tuturor celor care îl privesc nu poate fi bătut de slăbiciune, chiar dacă are capul plecat și miinile la spate. De altfel, poate fi Bacovia imaginat ca un invins ? El, unul dintre cei mai mari poeți ai secolului XX, și nu numai de la noi ? Cîți au

rile lumii și e de-ajuns să apăs pe un buton și imediat să-mi apară răspunsul dorit. Dar experiența la care am ajuns, anii pe care îi am îmi permit, cred, să afirm că arta poate să-i ofere omului cele mai luminoase modele pentru a se afirma, așa cum ați spus, conform celor mai scumpe valori ale umanității. Nimeni nu vrea să semene cu eroul negativ. Chiar și cel mai rău aspiră să fie aidoma personajelor pozitive. Se înșală amarnic toți cei care susțin că nu avem nevoie de modele. La sfîrșit de mileniu, cînd omenirea își face, vrînd-nevrînd, bilanțul faptelor sale, eu afirm rîspicat : niciodată n-am avut mai multă nevoie de modele !

— De ce afirmația aceasta a-ți e categorică ?

— Pentru că omenirea trăiește un moment în care se poate decide totul : ori o ia pe panta pierzaniei, a năruirii totale, ireversibile, ori se smulge din mrejele răului pentru totdeauna. Iar arta poate contribui să aleagă ultima alternativă.

— Sculptura dumneavoastră cum o ajută în acest sens ?

— Vreau să aduc un plus de liniște și de armonie în această lume. Sculptura este o luptă cu moartea. E o bătălie cu tot ceea ce-l mai încetușează pe om și nu-i permite să se manifeste conform aspirațiilor lui de a birui în ciuda vremelnicele sale. Haosului eu îi opun ordinea, neliniștii — calmul certitudinilor, seninătatea. Fiindcă nici unui artist nu-i poate fi indiferent ceea ce se întîmplă în jurul său și nu poate rămîne doar în expectativă. Gestul lui creator este un răspuns, mai mult sau mai puțin bun, dar totuși un răspuns, la toate provocările istoriei.

— Din cîte înțeleg, vă iubiți mult semenii.

— Dacă-i iubesc ? Nu nederențiat. Nu toți merită să fie iubiți. E vinovată și iubirea oarbă, necondiționată, ca și ura. Nu pot să-i iubesc pe cei care nu tin la aproapele lor. Printre puținele-multe lucruri pe care le-am învățat cu ajutorul sculpturii se numără și acesta : nu oricine merită să i se facă statuie, ci numai eroii au dreptul de a fi glorificați prin ea.

— Dar ce înțelegi prin erou ? Numaidecît pe cel care se distinge pe cîmpul de luptă, de pildă, sau face o faptă îndrăznească ? Dacă așa ar sta lucrurile, ar fi cam puțin.

— Cu siguranță. Erou poate fi numit și cel care, veacuri de-a rîndul, și-a cultivat cu iubire palma de pămînt pe care a avut-o și a apărut-o, cînd a fost nevoie, de năvălirile pu-

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Pentru majoritatea oamenilor, muzeul e locul unde se tezaurează cele mai valoroase opere de artă. O părere atît de răspîndită, încît ar fi extrem de neplăcut dacă n-ar fi motivată de realitatea însăși a fondurilor patrimoniale de opere. Așa stînd lucrurile, înființarea unui muzeu al artelor contemporane rămîne întotdeauna o întreprindere înțeleaptă, dar și temerară. Înțeleaptă, intrucît e necesar să discernem în mișcarea artelor de azi ideile și creațiile importante, și temerară deoarece nimeni nu deține secretul confirmării importanțelor în timp.

Din cauză că valorile nu sînt indeajuns filtrate, iar opiniile publicului nu concordă întotdeauna cu ale muzeografilor, muzeele de artă contemporană produc controverse. Rezultă că, spre deosebire de muzeele care sînt sortite să aprofundeze procesul instituționalizării clasice, și care se alcătuiesc conform unor principii devenite tradiție, un muzeu de artă contemporană se face, cum spune o vorbă, vînzînd și făcînd.

E clar că în construcția unui astfel de lăcaș principiile trebuie să aibă o anumită pregnanță. Să fie adică limpede ce gînd au avut în față organizații.

S-a redeschis,

complet reinnoit,

Muzeul de artă contemporană românească din Galați

De 8 martie recent, la Galați, s-a redeschis primul nostru „Muzeu de artă contemporană”. Profilul așezămîntului a fost stabilit încă din anul 1967, dar fie că inventarul de opere a fost restrîns, fie că a fost ne-

voie să se repare și să se restaureze clădirea, muzeul a funcționat cu pauze și fără să impresioneze prea multă lume. În ultimii ani, operațiile de restaurare au avut o asemenea amploare și rezultatul lor e atît de emoționant încît putem afirma că edificiul s-a înnoit din temelii, ținînd respectuos linaia arhitecturii originale, așa cum a fost ea la începutul veacului. Remarcabil e faptul că deodată cu refacerea clădirii s-a îmbogățit semnificativ și inventarul de lucrări. Despre aceasta însă vom scrie mai încolo.

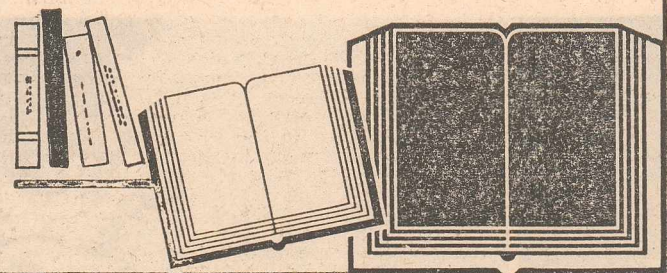
Cînd referim la Muzeul gălățean, e obligatoriu să povestim cum e amplasat în oraș, ce vecinătăți are și ce impresie face oaspeților.

Galațiul, ca multe alte municipii din provincie, are o „Grădina publică”, de care localnicii sînt foarte mîndri și care e ocrotită, astfel ca să se primească, în răstimpuri, dar să-și păstreze aerul „de epocă”.

(Continuare în pag. 14)

TUDOR OCTAVIAN ■

VITRINA CARTILOR

Convorbiri fără adiționale

Viitoarea istorie a istoriei

Un proiect născut în urmă cu cîteva ani la Facultatea de istorie-filozofie a Universității din București prinde astăzi contur. Amănuntele ne-au fost oferite de dr. Lucian Boia, titular al Cursului de istoriografie, în convorbirea pe care o redăm în rîndurile care urmează:

— Un Dicționar universal al istoricilor?

— De ce nu? Există tot felul de dicționare: de artiști, oameni de știință din mai toate domeniile, oameni politici. De ce nu ar avea și istoricii propriul lor dicționar?

— Mai precis, despre ce este vorba?

— **Great Historians. An international Dictionary** (Mari istorici. Un dicționar internațional), lucrare contractată la editura americană Greenwood Press. Va apărea deci în limba engleză, ceea ce-i va înlesni difuzarea în întreaga lume. Editor al lucrării: cel care vă vorbește. Colaboratori: peste 200 de specialiști din cîteva zeci de țări, de pe toate cele cinci continente. Cuprinsul: aproape 1000 de articole, grupate în două volume.

— Ce înseamnă 1000 de articole?

— 1000 de articole înseamnă 1000 de istorici, de istorici reprezentativi, din antichitate pînă în secolul nostru, aparținînd tuturor zonelor și culturilor.

— Nu a existat o problemă a selecției? Cum să alegeți 1000 de nume dintr-o lume întreagă?

— Orice selecție poate fi discutată: este problema oricărui dicționar, a oricărei enciclopedii. Dificultatea selecției — evidentă — nu justifică în nici un caz abandonarea unui asemenea proiect. Ceea ce încercăm să facem este un dicționar care, respectînd marile valori ale istoriografiei, să fie în același timp conceput în spirit democratic. Nu există popor fără trecut, nu există cultură fără istorie. Istoria este o știință particulară: ea are un caracter universal, dar izvoarele, totodată, în ceea ce privește aspectele ei particulare, din sufletul fiecărei nații. Nu putem limita deci galeria marilor istorici la exponenții citorva culturi. În materie de istorie, fiecare are cite ceva de spus. Africa Neagră, America Latină, Extremul Orient — pentru a indica numai cîteva direcții — sînt foarte bine reprezentate în Dicționar.

— Urmează, firesc, o întrebare cu privire la locul istoricilor români.

— Acest prim repertoriu universal al istoricilor va avea printre altele și menirea de a fixa numele marilor noștri istorici la locul ce li se cuvine în evoluția științei istorice mondiale.

— Ce ne puteți spune despre colaboratorii dumneavoastră?

— Mai întîi vreau să subliniez contribuția esențială pe care specialiștii români o au în realizarea acestei mari întreprinderi internaționale. Mie îmi revin coordonarea generală a lucrării, studiile introductive la cele două volume (primul — pînă la 1800, al doilea — secolele XIX—XX), articolele despre istoricii români și despre unii istorici francezi. Patru colegi de la Universitatea bucureșteană contribuie la rîndul lor substanțial: profesorul Ligia Birzu (cu toate articolele despre specialiștii în preistorie), Stelian Brezeanu (istoricii bizantini), Eugen Cizek (istoricii latini), Constant Georgescu (istoricii greci). Aproape 100 de articole sînt scrise de noi, autori români. Semnează apoi istorici de prestigiu din întreaga lume, majoritatea lor membri ai Comisiei internaționale de istoriografie.

— Comisie înființată la București și al cărei vicepreședinte, după cum știu, sunteți.

— Da, a luat ființă în anul 1980, cu prilejul celui de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice desfășurat în capitala noastră. Ca și Dicționarul, Comisia a fost rodul unei inițiative românești. Ambele au pornit de la o necesitate: aceea ca istoricii de pretutindeni să se cunoască mai bine între ei și, împreună, să pătrundă mai adînc în problemele propriilor lor discipline, ale istoriei istoriei. Comisia organizează congrese internaționale și publică o revistă specială de istoriografie (Istoria della Istorigrafia) care apare la Milano, în patru limbi de largă circulație, și unde au fost publicate numeroase articole și recenzii privitoare la istoriografia noastră. De această revistă se ocupă Bianca Valota, profesoară la Universitatea din Milano. Dicționarul, spre a reveni la subiectul care interesează, nu este propriu-zis o emanație a comisiei, dar servește aceleași idei și numără printre autorii săi pe mai mulți membri permanenți ai acestei organizații internaționale: Charles Olivier Carbonell, profesor la Universitatea din Montpellier, președinte al Comisiei de istoriografie, Georg G. Iggers, profesor la Universitatea statului New York din Buffalo, vicepreședinte, și numeroși alții.

— În concluzie, cînd vom putea răsfoi Dicționarul?

— Redactarea articolelor se apropie de sfîrșit. Se lucrează deja la stilizarea materialului, iar în curînd va fi predat la editură primul volum, cel care îi grupează pe istoricii dinainte de 1800.

LIANA MOLNAR ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Ceea ce scriu e chiar ceea ce scriu

Cornelia Maria Savu poate fi asemănată cu un copoi inzestrat cu simțuri foarte fine, gata să adulmece „prada” de la mare distanță, indiferent dacă a fost impușcată de stăpînul ei sau de alți vinători. Debutînd în anul 1973 cu *Totem în alb*, ciclul de versuri încă indecibil, urmat de *Uraniu, forme și oameni de zăpadă* (1978), *Emblema* (1980), *Aventuri fără anestezie* (1983), poeta de la Vatra Dornei traversează diferite stiluri literare cu o dezin-voltură verbală remarcabilă. Nici ultima sa culegere de versuri, *Semne de viață* (Editura Eminescu, 1987), nu lasă impresia unui program artistic adoptat în mod definitiv. El are doar o pregnanță mult mai mare, fiindcă experimentarea poeziei faptelor cotidiene reprezintă o preocupare mai veche a acestei scriitoare intrate în cîmpul literelor mai bine de un deceniu și jumătate.

Cornelia Maria Savu este tipul scriitorului cu antenele întinse spre toate zonele de emisie a poeziei contemporane. Spirit mobil prin excelență, fascinat de nou, chiar și atunci cînd acesta apare ca o capcană deghizată în diverse formule la modă, autoarea *Aventurii fără anestezie* experimentează diverse tipuri de scriitură pe care le abandonează, mai tirziu, parțial, pentru altele ce i se par mai frapante. De aceea, înaintarea ei pe calea poeziei este serpuitoare, șovăielnică, modul de enunțare a unor sintagme literare pîrîndu-i-se adeseori mai percutant la alți scriitori tineri decît în opțiunile stilistice pe care le-a adoptat. Faptul acesta apare cu atît mai ciudat cu cît Cornelia Maria Savu a lansat anumite sintagme ale discursului poetic, ritualizate însă de alții ce au avut puterea să le exploreze pînă la capăt.

Poetă cu o întinsă cultură eteroclită de ceneclu ambulant, inzestrată cu o fină audiență pentru zicerile altora, împinsă pînă la ascultare surdă a propriei voci, Cornelia Maria Savu trăiește într-un spațiu literar eclectic, fiind capabilă să-și trădeze sau să-și deghizeze eul poetic în favoarea unor ecouri venite din alte insule de poezie, mai mult sau mai puțin validate. Din păcate nici alchimia verbală a scriitoarei nu este încă suficient de puternică încît tot ceea ce trece prin retorta sa de creație să se transforme în metal inoxidabil.

În *Uraniu, forme și oameni de zăpadă* (1978) autoarea reprezintă o adevărată melodramă a epocii atomice. Realul este irealizat, firescul se transformă în nefiresc, enunțul este teatralizat, iar cuvintele capătă caracterul unor gesturi pierdute în umbre vagi, fără sens. / Pe scări de uraniu cu ruleta sub frunte începem / ținutul unei morți boreale — / totul aici se cuprinde într-o singură flăcără / nedecis fără noimă în straturi / zăpada fierbe și sferile tac / (Zece ani pe mare). Odată cu „poezia catastrofelor”, scriitoarea și-a manifestat afinitatea pentru „literatură senzațiilor tari”, dar și pentru discursul literar ca artă a divagației și a încoerenței ludice.

Drumul spre prezumtivul centru floral al poeziei Corneliei Maria Savu este încă plin de ezitări, dar el capătă unele contururi mai evidente în *Emblema*. Poeta de la Vatra Dornei descoperă frumusețea corpului feminin arătat pe plajă, a celui corp „unde moartea și cîntecul / stăpînesc depotrivă / severe anotimpuri” (O femeie tinără). Și în același timp

ea simțea nevoia etalării eului peste locuri și obiecte, ca o adevărată reverberație sonoră în univers: / orașul era pentru mine / un ghioc de asfalt / îl puneam la ureche / așteptam să fie strigat numele meu / (Orașul). Cam în același timp, Denisa Comănescu își așeza versurile sub zodia cotidianului, „arma anatomică” fiind tot trupul expus sub baia solară. Între cele două poete s-au instalat în acei ani anumite vase comunicante care durează pînă astăzi. Nomade, unele simptome și moduri de comportament existențial traversează, de altfel, o bună parte a liricii feminine actuale. Prioritățile sînt greu de stabilit. Generoasă, Cornelia Maria Savu se lansează adeseori în anumite tipuri de discurs trecător pe care le abandonează ca o adevărată amnezică. Cine citește acest pasaj din *Planșă de anatomie* nu se gîndește la Cornelia Maria Savu, ci la Mircea Cărtărescu. / părul tău lung lăsat liber / ca o himeră a nopții îngrozește / firmele de neon / porți pe umeri epoleții uscați / ai celor două asteride cu ele / ți-ai plătit intrarea în noul bloc / al orașului / între sini ai ascuns un disc imprimat / cu susurul unui izvor din chewing-gum /.

Descinderea în cotidian vrea să însemne și o anumită desacralizare a poeziei, scoasă de sub zodia faptelor excepționale. Degresată de marile gesturi romantice, poezia își anexează astfel noi teritorii de reprezentare: / spălătură dinților însoțit de muzica firului / de apă acum prăbușindu-se / în chiuvetă / poate fi tulburător / ca primul aliniat din upanișade / (Ploaie dintr-un lung metraj).

Întoarcerea poetei înspre sine capătă o remarcabilă dezinvoltură în *Semne de viață*. Despovăruirea de aluviunile literare din alte insule de poezie se face și ea resimțită într-un mod mai fericit. Scriitoarea devine o veritabilă cărtură-reasă a propriului trup și suflet, descoperite în bucătărie, în baie, în sala de clasă sau la poalele dealului Runc. Zicerea devine impertinentă în mod deliberat sau hazos provocatoare. / Zurgălăii simțurilor exultă / în cada de baie / fac spumă cu bună știință / se bălăcesc în psihanaliză / (Simbătă seara).

Tipul de poezie—inventar, menită să creeze o anumită atmosferă este folosit din ce în ce mai frecvent. În interior sau în exterior, autoarea construiește un cadru de obiecte, vietăți, plante peste care se suprapune uneori un flux muzical, menită să dea atmosferei create o tentă specifică. Detașarea de realitatea maternă capătă accente ironice jucăuse, proiectate pe un fundal de tristețe ușor deghizată. Versurile au dimensiuni din ce în ce mai capricioase, dincolo de dicția logică obișnuită. / dulap cu furnir deasupra / un vas de marginea două / margarete din plastic / în plasa de păianjen / masă cu postavul decolorat ars de / figări lingă oglindă / în stînga difuzorului / seamănă cu o bucată de săpun de rufe / (Oră din paradis).

Lumea ca deriziune în existență, privită la modul parodic, capătă un relief din ce în ce mai pregnant. Cu *Dimineața de aburi* devine și mai elocvent faptul că scriitoarea a ajuns la genul de poezie pentru care are o afinitate mai mare. Dincolo de exercițiul intelectual subtil, versurile din *Semne de viață* pun în lumină semnele unei poete veritabile, ajunsă acum în stare adultă.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

Optimismul memorialisticii

● Ediția originală a primului volum din memoriile pedagogului național și militantului pentru unire Onisifor Ghibu: *Pe baricadele vieții. Anii mei de învățătură*, apărut în anul 1981 (Editura Dacia, 1988, ediție îngrijită, prefată, note și comentarii Nadia Nicolescu, postfață Mireea Zăciu, Ed. Dacia, 1981), cuprinzînd perioada anilor săi de formație, a fost primit cu un deosebit interes de către întreaga noastră presă culturală. Pe lingă valoarea literară și instructivă a lucrării, a fost unanim relevată valoarea ei educativă, prin felul în care arată cum un fiu de țărăn transilvănean a reușit să se pregătească în vederea grelei lupte în care avea să intre, pentru salvarea de la deznăționalizare a școlii românești din Transilvania din anii dinaintea primului război mondial. Fără ca autorul ei să urmărească vreun obiectiv propagandistic, cartea este un adevărat document despre dramaticele stări de lucruri cu care era confruntată populația majoritară a acestei provincii la începutul veacului nostru. Ea este în același timp un rar îndrumar de optimism pentru tinerele generații din orice vremuri și din orice țară.

Pentru cititorul german cartea, recent tradusă (*Auf den Barrikaden des Lebens. Meine*

Lehrjahre, Traducere de G. Rehner, cu o postfață de P. Walter, note și comentarii de Nadia Nicolescu), are o valoare în plus datorită modului în care savantul român descrie universitățile din Strassbourg, Heidelberg, Weimar, Göttingen, Berlin și Jena, pe care le-a frecventat, și pentru aprecierile pe care le face în legătură cu gîndirea marilor filosofi germani, începînd cu Goethe, Schiller, Fichte, Herbart și sfîrșind cu marii săi profesori Eucken și Rein.

Poezia istoriei

În tîlmăcirea de remarcabilă frumusețe a lui Alexandru Ciolan și într-o ținută grafică de zile mari Editura Politică a publicat lucrarea scriitorului și publicistului uruguyan Eduardo Galeano, *Memoria focului* (București, 1988, 702 pag.), o istorie a Americii Latine de la obirșii pînă în anul 1984. „Nu știu cîrui gen literar — scrie autorul — îi aparține această voce născută din alte voci. *Memoria focului* nu este bineînțeles o antologie; nu știu însă dacă este roman, eseu, poem epic, mărturie sau... Și nici nu vreau să știu. Nu cred în limitele trasate între genuri de grînicerii literari”. Este într-adevăr greu de definit modalitatea de tratare aleasă de Eduardo Galeano pentru a înfățișa trecutul Americii Latine: O succesiune de flash-uri cronologice, în care evenimentele

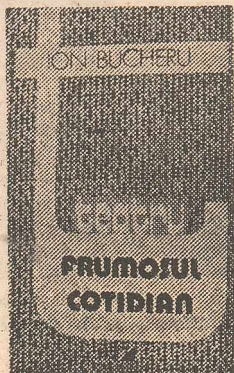
se întrec cu mituri și legende cu poezia și proza literară. Cel care a fost, după propria mărturie, un elev slab la istorie a izbutit să dea o carte de istorie pe care profesioniștii istoriei o pot invidia. Eduardo Galeano declară de la început — ceea ce poate părea o erezie — că nu a vrut să scrie o operă obiectivă: „Nici n-am vrut, nici n-aș fi putut”. Este un scriitor angajat de partea forțelor progresului și libertății, adversar înverșunat al tuturor formelor de oprimare socială și națională. Istoria Americii Latine apare în cartea lui Galeano ca o confruntare neîntreruptă între exploatați și exploatați, între libertate și apărare, între revoluție și contrarevoluție. În fiecare rînd al cărții, autorul — care rămîne în fapt invizibil — transmite setea sa de libertate și ura față de dictaturile felurite înveșmîntate, de la cele politice la cele spirituale. Entuziasmul său cînd ele sînt doborîte este debordant, dar poate că uneori autorul se înșală; ceea ce la început apare drept triumful libertății se poate transforma în contrariul său.

„Pentru toți cei care iubesc America Latină sau vor să se apropie de sufletul, de durerile și de năzuințele ei, *Memoria focului* rămîne o carte adresată deopotrivă minții și inimii” se spune corect într-un succint text introductiv, cu totul remarcabil și, deci, regretabil că a rămas nesemnă.

FLORIN CONSTANTINIU ■

SEMNAL

● Trei piese de teatru semnate de Ion Bucheru sunt cuprinse în volumul publicat la Editura Cartea Românească (Teatru, 1988). Cea dintâi, **Proiectul Simaciu**, este o pledoarie pentru responsabilitatea și morală domeniului fragil al cercetării științifice. Frumosul cotidian propune scenelor româ-

nești o comedie din lumea și moravurile zilelor noastre, pentru ca ultima, **Convotul n-ajuns la destinație** să fie o reconstituire istorică a ultimelor două luni ale ocupației fasciste, respectiv iulie, august 1944.

● Editura Științifică și Enciclopedică publică cel de-al treilea volum din **Istoria credințelor și ideilor religioase** de Mircea Eliade, în traducerea lui Cezar Baltag. Un scurt Cuvint

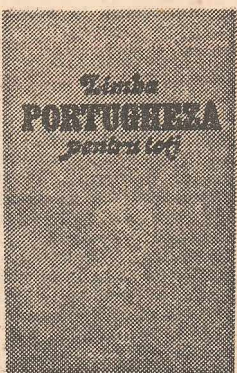
înainte al autorului, preluat după ediția originală, face unele precizări referitoare la alcătuirea volumului, la unele schimbări petrecute în sumarul anunțat inițial. Publicat în Franța în 1983, cu o intruziune motivată de sănătatea precară a lui Mircea Eliade în ultimii săi ani de viață, acest volum este subtitulat **De la Mahomed la epoca Reformelor**. Se întregeste astfel una din cele mai însemnate restituiri ale ultimilor ani.

● Un nou volum de versuri

al poetului Nicolae Stoian: **Tinăr în țara tinereții**, Editura Militară. Substanța lui o constituie poemul patriotic, atașamentul vibrant pentru valorile timpului nostru. Profesiune de credință, poemul **Entuziasmul meu** ilustrează cel mai bine tonul acestei culegeri: „Entuziasm — nu săltărează odă, / Nici clovn deprins ca lumii să-i zîmbească! — / Entuziasmul meu nu e o modă, / Ci datorită mea cetățenească // ...Mereu cu ochii-n flăcări și cu glasul / La tot ce viață, bucurios, mi-arată, / Chiar dacă m-aș aprinde la tot pasul, / Nu mă aprind prea lesne niciodată.”

● O apariție care va interesa, cu siguranță: **Limba portugheză pentru toți**. Manualul alcătuit de Dan Caragea și Mioara Caragea este tipărit de Editura Științifică și Enciclopedică și se adresează publicului larg, ca un instrument de lucru individual, „fără profesor”. Foarte dens, manualul — primul de acest fel publicat la noi — este construit cu mijloa-

cele cele mai moderne, fiind însoțit de un aparat lexicogrammatical extrem de util: o cheie a exercițiilor, un apendice grammatical și un vocabular portughez-român. O recomandare în plus este și cuprinzătoarea bi-

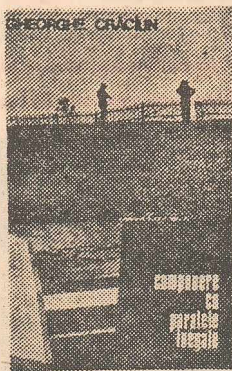
bliografie a traducerilor din portugheză pe care cei doi autori le-au semnat în ultimul deceniu.

● În traducerea Floricăi Georgescu, Editura Meridiană publică „Scurtă relatare a călătoriei făcute în interiorul Americii meridionale de la țărmul Mării Sudului până la coastele Braziliei și ale Guyanei, coborînd pe fluviul Amazon; citită în ședința publică a Academiei de Științe, la 23 a-

prilie 1745 de către dl. de La Condamine, membru al acesteia”, sub titlul **Călătorie pe Amazon**. Pasionantă, mai ales pentru cei interesați de problemele științei geografice, cartea este și o lectură instructivă pentru toate vîrstele.

● Un nou roman de Gheorghe Crăciun a apărut recent la Editura Cartea Românească. Titlul său — **Compunere cu paralele inegale**. Cea de a doua carte a tinărului și talentatului prozator încearcă să cuprindă și de această dată în lentilele complicate ale textualismului sensurile realului. De la in-

registrarea cinematografică a pulsului existenței cotidiene și pînă la meditația livrescă, textul lui Gheorghe Crăciun străbate o multitudine de nivele, de limbaje, compus cu inteligență și imaginație.

Mică enciclopedie cu mari neajunsuri

În ultimul deceniu, literatura științifică românească s-a îmbogățit cu dicționare și enciclopedii din cele mai diverse domenii (geografie, geomorfologie, pedologie, chimie, medicină, matematică etc). Datorită posibilităților de informare comode pe care le oferă, aceste cărți sînt bine primite de specialiști, de elevi și studenți sau chiar de marea publică.

Ultima apariție de acest gen este și **Universalul apei**, mică enciclopedie, elaborată de Dan Rădulescu și Cristina Tebeică care, în cele 272 pagini, cuprinde circa 1800 articole.

La prima vedere acest dicționar lasă impresia că aria sa de validitate este hidrologia, ceea ce ar fi fost foarte bine, deoarece în acest domeniu încă nu s-a scris o asemenea lucrare. Însă, după o lectură atentă, iese la iveală un conținut foarte eterogen. Sub masca unui titlu de mare larghețe, dicționarul amintit cuprinde articole referitoare la flora și fauna acvatică (cca 40%), termeni de oceanografie, potamologie și limnologie (cca 30%), iar restul de 30% este reprezentat de un amalgam de termeni, aleși la întâmplare, din domeniile hidrologiei, meteorologiei, chimiei, ecologiei, geomorfologiei ș.a., la care se mai adaugă un număr mai redus de termeni tehnici și câteva nume de biologi.

Eterogenitatea conținutului n-ar fi o excepție și n-ar fi un motiv de discuție dacă fiecare termen ar avea o explicație corectă, în conformitate cu literatura de specialitate ori cu alte dicționare în care este consemnat. Dar iată care este realitatea:

Elementele de floră și faună acvatică, cu excepția unor formulări greoaie, au explicații corecte. Însă, pe măsură ce autorii se depărtează de sfera cunoștințelor biologice, erorile se înmulțesc iar gravitatea lor oscilează între formulări neglijente și greșeli grave. Astfel,

chiar în „Cuvînt introductiv”, scris într-un stil labirintic, autorii confundă Oceanul Planetar cu hidrosfera iar în continuare, unul din 40-50 de termeni este definit neclar sau greșit.

Exemplele ce urmează ne scutesc de alte comentarii:

canal — „curs mai adînc de apă dragată, de obicei, de-a lungul unor girle, în mod artificial. Constituie căile folosite frecvent pentru circulația cu bărci și chiar șalupe” (p. 50);

doline — „lacuri sodice formate în rocile saline” (p. 84);

freatie aluvionară — „strat de pînă freatică situat la adîncimi diferite, în apropierea albiei minore a riului, populat de organisme de talii diferite (nematoide, larve de insecte, pești, crabi)” (p. 109);

piriu — „apă curgătoare caracteristică zonei montane...” (p. 203);

privil — „gîrlă mică și îngustă, cu apă puțină” (p. 210);

puț — „săpătură sub forma unei coloane...” (p. 214);

renie — „parte a malului convex a unui bazin acvatic curgător...” (p. 220);

strat acvifer — „pătură de sol...” (p. 244);

șiroi — „curs de apă...” (p. 247);

uvulă — „formă tipică de lac...” (p. 263);

vale glaciară — „tip genetic de depresiune lacustră, generată de procesele glaciare constituind lacuri” (p. 264) ș.a. După părerea noastră, prezența unor definiții ca acestea, de care sînt răspunzători și referenții (dr. ing. Radu Antoniu, dr. Petre Bănărescu, ing. Ion Ghiță), diminuează substanțial calitatea acestui dicționar (mică enciclopedie), iar pentru utilizarea sa de către cititori se cere multă prudență. Aprecînd, totuși, necesitatea dicționarului în discuție, o soluție salvatoare ar fi retipărirea sa într-o ediție revizuită și îmbunătățită.

Dr. I. STANESCU □

Artiști în umbra artei

(Urmare din pagina 9)

Sibiu a obținut „Ordinul muncii clasa I” — că, de-a lungul timpului, a obținut numeroase premii și medalii în cadrul unor prestigioase expoziții internaționale de carte, și că a primit recent titlul de Erou al Muncii Socialiste.

În secții se montează cele două mașini ofset în două și respectiv cinci culori, cu reglare electronică a cantității de cerneală, a vitezei etc. „Dar secretul reușitei nu stă numai în mașini. Inima meseriei noastre e tot în mina oamenilor”. Ioan Simion, șeful compartimentului „pregătire ofset” vorbește cu pasiune. A ajuns tipograf pentru că s-a născut într-o familie de tipografi și — se vede fără greș — pentru că are meseria în sine. Retușul clișeeilor, în complicatul proces de pregătire a lor în vederea reproducerii tipografice, este o muncă de artist, o muncă îndeplinită în umbra artei. „Prima reproducere pe care am pregătit-o, din punctul de vedere al retușului, la începutul meseriei mele, a fost tabloul lui Honoré Daumier, **Compartimentul de clasa a treia**. V-aș putea înșira și acum nu numai atitudinea personajelor, ci și compoziția coloristică a fiecărui detaliu. Noi, retușorii avem aproape o deformare. Un chip, înainte de a fi un chip omenesc pur și simplu, este o combinație de puncte raster: un sferă de punct de galben, o optime de roșu și cam tot atîta albastru. Ochiul retușorului ajunge, după un timp la impulsul de a... „retușa” natura. Da! Un peisaj, oricît de frumos, poate deveni încă mai frumos prin reproducere tipografică. N-o să mă credeți poate. De altfel, meseria noastră e în cea mai strînsă relație cu natura. Cine nu știe să vadă culoarea din natură, să o vadă cu adevărat, nu va putea niciodată să mijlocească reproducerea ei pe hîrtie.”

Tipografii sibieni iubesc mult drumetile. „Vara mergem cu toții, tineri și vîrstnici, la cules de afine. Afinele cu piine sînt o delicatose și, pe deasupra, au calitatea de a elimina din organism plumbul — spaima breslei

noastre, de secole”, îmi spune directorul Mircea Opreșiu. „Cînd am realizat albumul **Voroneț**, cu care am și obținut un premiu la expoziția internațională de carte de la New York, am avut mult de furcă — vă închipuiți — cu albastrul de Voroneț. Nu ieșea nicicum. Într-un tîrziu, ne-am făcut bagajele și am plecat într-o excursie de documentare la fața locului, să vedem „pe viu” cum arată. Credem că am reușit în condiții bune, dovadă și distincția primită de tipăritura noastră.”

Mă întorc cu gîndul la maldărele tandre de tipărituri din biroul directorului. Multe dintre ele — surprize destinate celor mici în anotimpul sărbătorilor de iarnă: **Alfabeta vesel** — un calendar pentru cei mai mici școlari, util și deosebit de frumos desenat și colorat (atenție! la zi cu scrierea prevăzută de abecedarul acestui an școlar!), un altul, intitulat **Teoria culorilor** în care, pe fiecare filă a lunilor anului, graficianul Traian Gligor a găsit modalități ingenioase de a tîlmăci copiii secretele culorilor, **calendare de colorat**, în care povești îndrăgite așteaptă mina micilor iubitori ai culorii și multe altele, pe care librăriile le vor fi adus deja la îndemîna destinatarilor în aceste zile.

„Idei? Avem destule. Într-o întreprindere cu oameni tineri, ideile nu sînt niciodată o problemă”, îmi spune cu convingere tinărul secretar de partid al întreprinderii, Constantin Cernușcă, în mina căruia am văzut pentru prima oară un exemplar din noua colecție **PAD** (sigla înseamnă pur și simplu „pentru albumul dumneavoastră”), care pune la îndemîna iubitorilor de artă reproduceri de cea mai bună calitate, în format carte postală dublă (una se detasează, cealaltă se păstrează „pentru albumul dumneavoastră”). Serii tematice vizează o largă paletă de idei.

Da, la Poligrafia Sibiu idei sînt, tineri sînt, breasla trăiește unul dintre cele mai fertile momente ale existenței ei. Artiști în umbra artei, tipografii sibieni sînt depozitarii unei tradiții durabile, desprinse din aripa de preț a frumosului.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

Întoarcerea

Romanul „Întoarcerea”, fără a se înscrie decis în sfera tematică a romanelor comentate, comunică prin mult mai multe vase capilare subtextuale de cit pot fi detectate la o lectură rapidă, superficială, cu un univers românesc al „împăraților” lui Romulus Cojocaru, incit scrierea lui ni se pare o experiență artistică cu totul surprinzătoare, de o frapantă noutate, a autorului. Aserțiunea aceasta nu se întemeiază, în mod simplist, statistic, pe existența unor substanțiale și, mai ales, semnificative inserții textualiste în discursul epic al „Întoarcerii” (vezi schițele „despre țărani” cu care debutează personajul Radu Bălțeanu în presa literară și pe care le include în „jurnalul” încorporat romanului), ci are în vedere optica asupra vieții, de un optimism funciar, de sorginte țărănească a personajului principal, atitudinea sa față de avalanșa evenimentelor existențiale, incomparabilă forță cu care îi ghidează fapta, gest și cuvînt ancestralul cod etic al părinților și străbunilor săi, „împărații” pămîntului. După cum și tehnicile și modalitățile epice uzitate, mijloacele de expresie care se dovedesc cele mai eficiente, mai generoase, în romanul „Întoarcerea” sînt aceleași care au conferit remarcabila valoare estetică a amplului discurs epic configurat de ciclul românesc anterior: a-

cuitatea observației realiste, prețuirea amănuntului sugestiv, revelator, finețea și exactitatea transcrierii unei gestici fruste, de o primară frumusețe, autenticitatea limbajului ușor colorat dialectal, oralitatea pitorească a scriiturii, accentele de umor contagios, de factură populară, firescul și naturalitatea frazării epice.

Amplitudinea acestui registru de expresie îi facilitează autorului romanului „Întoarcerea” să reconstituie atmosfera definitorie a numeroaselor medii sociale traversate de traiectoria dramatică a efortului de „întoarcere” la viața cea adevărată, de integrare socială a fostului deținut fără vină, avocatul Radu Bălțeanu. Cu aceleași mijloace de expresie Romulus Cojocaru conturează și în noul său roman câteva personaje memorabile (Bunicul, Dună, Bebe Gaură Nea Ilie și, mai ales, Gașpar Dunărințu), ce evoluează dezinvolt, într-un regim comportamentist spontan, firesc, revelant, cu o fină, exactă intuiție a resorțurilor intime, afective ale fiecărei reacții, ale fiecărui gest.

Toate aceste reușite în plan estetic își au temeiul și în experiența de viață a autorului, în buna cunoaștere a mediilor investigate, în capacitatea de a înțelege și interpreta profund, original, un anume fapt de viață, susceptibil a fi purtător de semnificații perene, majore.

VICTOR RUSU ■

O sugesție

Revista **Contemporanul**, prestigioasă publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a publicat, în două numere consecutive (9 și 10/1988), pe un spațiu amplu, comunicarea lui G. Mihăilă privind șase poezii descoperite în paginile unei publicații din Cernăuți și atribuite de cercetătorul lui Mihai Eminescu. Extrem de incitantă, comunicarea a stîrnit cel mai viu interes, lansînd perspectiva îmbogățirii moștenirii poetice a autorului **Luceafărului** cu șase texte inedite, ca, în plus, păreau a confirma unele presupuneri în legătură cu stilul poetic curent în epocă. Din păcate, ipoteza a fost imediat invalidată de intervenția lui D. Vatamaniuc, în **Luceafărul** nr. 10, cu argumente mai mult decît convingătoare.

Sugerăm însă — și, credem, pe bună dreptate — reluarea textului lui D. Vatamaniuc în paginile **Contemporanului** (sau publicarea unei opinii clarificatoare). Pe de o parte pentru că, totuși, cele două reviste pot avea circulație diferită, pe de alta, din grijă față de memoria colecțiilor, ca să zicem așa. E normal ca o astfel de ipoteză, odată lansată public, să-și accepte, la fel de public, acreditarea sau eșecul. Oricum, disputa a fost binevenită și a înviorat domeniul istoriei literare.

Imbrac halatul, obligatoriu al vizitatorului, dar nu intru într-una din rezervele Spitalului Militar Central pentru că totul s-a petrecut în 12 februarie.

Iau loc în fotoliul, din fața ecranului, în micul cabinet al colonelului dr. Vasile Căndea. Tremur ca la minus 20 de grade, deși imi este cunoscut ce va urma. Discret, observ că se schimbă la față chiar medicul care a făptuit „minunea” și a revăzut de multe ori pelicula.

Liniste! Nu știu de unde vine rugămintea. Din sala de operații sau Vasile Căndea imi cere să mă concentrez? Se îndreaptă către noi o femeie înaltă, frumoasă ca o stea de cinematograf. Aflu că o cheamă Dorina Morar, are 30 de ani și este inginer chimist la Bistrița. Merge destul de șovăielnic, împovărată de o sarrină, către termen, și de gîndul cezarienei, pentru care a fost totuși pregătit. N-am reușit, în mulți ani de profesie, intrind în contact cu sonitățile medicinei românești, să pot fi convinsă să asist la operația semenului. Acum sint decisă să-mi înving spaima, groaza față de sine, să-mi stăpinesc emoțiile și să rămân cu ochii deschiși, pentru că este o naștere. Nu una obișnuită, dar UNA care trebuie să decurgă mai normal decît normalul. Chirurgul Vasile Căndea, care operează mîini, mi-a făcut istoricul acestei tinere. Doina Morar tocmai terminase facultatea cînd a descoperit că e grav bolnavă de inimă. A fost operată de Vasile Căndea, implantîndu-i-se două valve mecanice, Björk Shyle. Revine sănătoasă acasă în mijlocul prietenilor, începe să profeseze — fără program redus — se mărită, dar nu se abate de la o singură condiție vitală. Toată viața va urma tratamentul anticoagulant, care împiedică depunerile periculoase de sine, pe discurile valveelor. Mai știe că a scăpat cu viață, dar cu unele limite, care încă nu o supără. Nu va putea fi mamă... Trec cîțiva ani, Dorina Morar dispăre din preocu-

pările echipei care a operat-o și iat-o acum, mergînd încet, dar cu o mare seninătate pe chip, către masa de operație. Își scoate liniștită cămașa, rămînînd cu pîntecele umflat, pregătită sufletește pentru anestezie și incizie. Se aprind, ca la teatru, toate luminile... Medicii, peste numărul cerut de o operație normală, dar imperios necesar acum, așteaptă intrarea în „arenă” a profesorului dr. docent Dan Alessandrescu, directorul Clinicii de obstetrică și ginecologie Polizu și a doctorului Vasile Căndea, șeful secției Chirurgie cardio vasculară de la Spitalul Militar Central.

— Cum de v-ați hotărît, tovarășe Căndea, la un act de asemenea îndrăzneală?... Nașterea nu menajează o inimă operată...

— Dorina s-a hotărît mai înții obligîndu-ne și pe noi să ne hotărîm. A venit la spital în luna a patra, punîndu-ne în fața unui fapt împlinit. După ce și-a recîștigat viața, activitatea și regimul normal de existență, chiar cu riscul suprem, ea a vrut să fie mamă. Soțul nu i-a putut schimba hotărîrea. Am fost tulburat de dirigenia Doriinei, cunoscînd riscurile.

— În procente dramatice? — Mortalitatea se ridică la 50—60 la sută pentru mamă și făt. Cum vă spunem, nu mai aveam de ales. Întreaga echipă ne-am considerat, din acea clipă, în slujba cazului Morar. Am cerut imediat sprijinul reputatului profesor Dan Alessandrescu care a garantat viața fătului, nu și a mamei. Această copleșitoare răspundere și-a asumat-o echipa Spitalului Militar Central.

— Noaptea dumneavoastră au devenit și mai scurte și mai albe?

— Mă prindeau zorile gîndindu-mă la Dorina, care mi-a încredințat viața ei, făcîndu-mă supremul judecător al acestei decizii.

— Numai așa medicina a înaintat, frîgînd bariere, limitînd imposibilul, înălțînd spe-

ranța la catargul profesiei dumneavoastră. Pentru ce riscuri trebuia să vă pregătiți?

— Am internat-o imediat la noi în secție și am supravegheat-o pînă la naștere. Trava-lul inimii crește în timpul sarcinii și enorm la naștere. Vor ține valvele? era neconținută noastră teamă, de zi și noapte...

— Este prima femeie din România, cu două valve cardiace mecanice, care s-a încumetat să nască. Curajul și sacrificiul ei sint extraordinare, mai ales după ce a trecut printr-o operație deosebită.

— Dorina dă dovadă de o noblete de caracter ieșită din comun, pentru că a dorit, chiar cu prețul vieții, să fie mamă, și pentru că, în acest fel, a permis medicinei românești să forțeze imposibilul.

— Cu ce v-ați luptat?

— Anticoagulantul, care este indispensabil supraviețuirii, după implantarea valveelor, dezvoltă o activitate protrombinică de 30—35 la sută, incompatibilă cu sarcina. Aici a fost marea noastră dilemă și, totodată, marea noastră succes. Dozajul a fost perfect stăpînit de noi și perfect tolerat de organism.

— Mă bucur să aud un medic care nu se ferește să folosească cuvîntul succes.

— Pentru noi, echipa pluridisciplinară, cardio-chirurgi, cardiologi, anesteziști, reanimatori, specialiști de laborator, obstetricieni, pediatri, este o experiență unică, care ne-a dat satisfacții unice. Scuzați-mă, dar nu vă las să urmăriți cezariana. String pumnii copilărește, ca la examene, pentru Dorina și simt în acest gest o puternică solidaritate umană. O aud șoptind cu o voce din ce în ce mai stinsă: „Am încredere, va fi bine!” și imediat adorm sub narcoteză. De acum, pînă la sfîrșitul intervenției, monitorul umple încăperea cu ritmul ei cardiac, care răsună, cu aceeași solemnitate ca o simfonie a destinului.

Echipa, în tăcere, își indeplinește perfect datoria încordarea

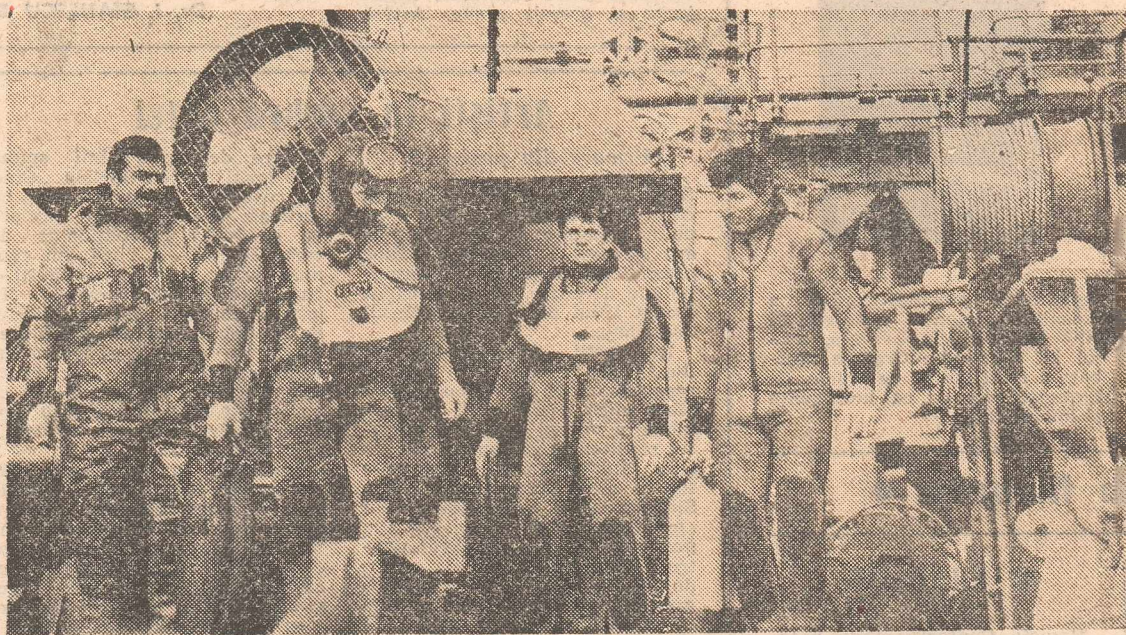
Mică, mică, Ana Maria Alexandra caută obiectivul fotografic cu înfăptuit „minunea”, prof. dr. Dan Alessandrescu

INIMA D

este la maximum. De la incizie pînă se scoate pruncul trebuie să treacă doar trei minute, după aceea anestezicul ajungînd în singele mamei ajunge și asupra copilului. Dan Alessandrescu, un virtuoz al bisturiului, „sculptează”, și deodată, prin arta și știința minilor, nu mai știu cite sint (of, e mult singe!), iese omulețul. Este prima oară cînd asist la nașterea unui copil și sint incapabil să vă transmit ceea ce simt în fața unui nou venit la scara vieții,

acoperit cu un strat parcă solzos (așa se vede pe ecran), cu corpul vinăt, încît cred, (greșit), că este dereglat televizorul. Un strigăt divin „sparge” liniștea, urmat de un altul. „Ura!” răsună sala de operație, la care mă alătur.

— Nu vă grăbiți, mai sint obstacole pînă într-adevăr ne vom bucura. Copilul este vinăt pentru că se asfixiază, nu-i funcționează bine inima. Nu știm încă dacă va trăi.

Potru dintre temerarii adîncurilor: tehnicianul de scufundare Dumitru Prodan și scafandrii Lucian Bortan, Silviu Viad și Dumitru Băciucu

Everestul lor se află în adîncuri

...Era, cu cîțiva ani în urmă, o noapte cu lună plină și hula de fund părea a fi plămînit prin care inspiră și expiră marea, odihnindu-se sub cerul spuzit de stele.

Șalupa grănicerilor făcea obisnuitul său rond la 7 mile travers Mangalia cînd, marinarul de cart a prins în raza reflectorului o parimă groasă cît brațul său vinjos.

„A pierdut-o vreun (cargou, dar e bună și pentru noi, stop mașina! Recuperăm”. Primii metri de parimă au început să se infășoare încet, încet pe un tambuchi, dar capătul nu se vedea de fel. „Probabil, este ceva legat de el, o contragreutate. Mașina încet înainte! Vine după noi? — Nici vorbă, noi ne ducem după el!”.

Într-adevăr, prima se pierdea undeva, în hăul adînc al apelor negre și nu se lăsa recuperată de echipajul micii șalupe grănicerești. Nici nu avea cum, pentru că, de ea era prinsă... o navă de citeva sute de

ori mai mare, aflată spre veșnică odihnă pe fundul nisipos al mării.

Povestește Vasile Peșuc, comandantul de atunci al navei de cercetare și intervenție subacvatică „Emil Racoviță”: A doua zi, dimineața, de la prima scufundare, am văzut cu surprindere că era nava „Maria Bacolitză” (Grecia), care fusese dată dispărută de cîiva timp, fără ca cineva să-i dea de urmă. Era ceva ciudat, misterios chiar, cu acest vas. În primul rînd, nu se anunțaseră nici un fel de victime și nici nu se lansase S.O.S.-ul obisnuit în asemenea situații disperate. Apoi, scafandrii din echipa noastră au constatat că echipajul avusese timp să „stringă” totul, dar absolut totul, chiar și satelitele de pe paturi, deși vasul, încărcat cu laminate, era pur și simplu rupt în două jumătăți distincte. Doar pavilionul de la pupa flutura la locul lui, întins perfect de curenții marini de fund, de parcă ar fi fost vîntul cel

care...

Scufundat la 50 de metri adîncime, acest „olandez zburător” sub pavilion grec, n-ar mai fi fost găsit poate niciodată dacă n-ar fi fost povestea cu prima... O mică neglijență a celor care au sabotat vasul, cu gîndul la prima grasă de asigurare, din care le-ar fi revenit și lor, fără doar și poate, o parte bunicică... Efemeride. Scafandrii noștri au filmat totul, cu lux de amănunte, încît, autoscufundarea era în afara de orice dubiu.

Acesta este însă numai un aspect al activității pe care o desfășoară colectivul. „Unității de explorări, intervenții și lucrări sub apă” — ține să precizeze șeful acesteia, un vechi lup de mare, cu o bogată experiență și în domeniul scufundărilor subacvatic, Mihai Păduraru. Dotată cu două nave specializate, „Grigore Antipa” și „Emil Racoviță”, a căror înzestrare tehnică nu este cu nimic mai prejos decît cea de pe

celebrul „Calypso”, unitatea noastră, înființată cu menirea de a-și aduce o contribuție, necesară și calificată, la programul național de cercetare și valorificare a resurselor din platoul continental românesc al Mării Negre, este încadrată cu scafandri și alți lucrători, specializați în intervenții pînă la adîncimea de 300 de metri.

— Cu alte cuvinte, un „Service” sub apă?!

— Exact, noi putem efectua lucrări mecanice de întreținere și control a unor structuri submerse: schele de extracție și foraj, conducte, realizăm montarea și demontarea unor floatoare, tiranți etc., lucrări de tăiere și de sudură sub apă, etanșări în sistemele de hidroameliorații, la canale, lucrări cu caracter hidrotehnic la diguri și cheuri portuare.

O altă latură importantă a activității noastre o constituie intervențiile la navele românești sau străine.

Am în vedere reparații ale sistemului de manevră (cirna vaporului), controlul elicelor și al bulbului navei, degajarea de cochilii a pereților exteriori, sau alte lucrări, obligatorii pentru atestarea navelor la Registrul

zantă, cu măiestrie și pricepere, de multe ori pe timp de furtună, valorificîndu-și deprinderile și cunoștințele obținute, scafandrii au executat misiuni de instalare și montare a platformelor de foraj marin, a conductei pentru aducțiunea gazelor de sondă.

Un aport deosebit — l-au realizat membrii unității de scafandri, care au executat lucrări complexe, de mare calitate, de lăcătușerie, sudură și tăiere sub apă, la mare adîncime și temperaturi scăzute.

Am fost prezenți nu numai pe mare, ci și în alte zone ale țării unde a fost necesară intervenția noastră specializată: la podurile dunărene, la hidrocentralele de la Porțile de Fier 2, Rm. Vilcea și Bicaz, la Metroul bucureștean, pe numeroase șantiere de hidroameliorații, la canalele Dunărene — Marea Neagră și Poarta Albă — Midia Năvodari, ca și în numeroase alte locuri în care am fost solicitați.

Adevărul este însă că nu se știe încă prea multe în țară despre unitatea noastră, ca și despre specificul activității sale. Altfel, sint convinși, mult mai mulți ar fi fost cei ce ar fi apelat la „service”-ul nostru, în lucrări diverse, spre exemplu, pentru decolmatarea sub apă, ridicarea sau scufundarea unor conducte, sudură sau lăcătușerie sub apă și alte genuri de astfel de lucrări pe care le putem executa, cum se spune, prompt și eficient.

În răstimpul petrecut la bordul celor două nave am cunoscut și o parte din temerarii acestei profesii din țară. Ei se numesc Constantin Amărieș, Dumitru Iftime, Mircea Rotaru, Dumitru Călin, Constantin Fintină, Dumitru Băciucu, Petre Lazăr, Constantin Dorobanțu, Constantin Zaharia, mă opresc aici pentru că, în total, ei sint 40 de bărbați și, mărturisesc, imi vine greu să le spun pur și simplu scafandri.

Pentru că termenul acesta reține doar o definiție de suprafață. Ei sint în primul rînd performeri (și dacă aș adăuga, sportivi, nu aș greși cu nimic) antrenati perfect la „școala” inginerului Petre Aron, de la Centrul hiperbar Constanța, pentru a reuși, cum mai spunem, coborîri pînă la 300 metri. Sint apoi, specialiști în domeniu, căci pregătirea în această profesie durează nu mai puțin de 3 ani. Stăpînesc, cel mai adesea o a doua meserie: sint, cum am văzut, lăcătuși,

e de mare vedetă... Alături de fericita familie, medicii care au col. dr. Vasile Căndea, sint și ei fericiti.

MAMĂ

— O moștenește pe mamă, în vârstă ?
— Nu, dar are o naștere prematură, cu complicații.
Sintem toți nervoși, eu mă simt neom, gata să-mi plesnească inima.
— Și mama ?
— Nu știu nimic din frământările noastre, e tot pe masa de operație, sub narcotă. Echipa îi coase abdomenul. Pulsul ei, din fericire, e perfect.
— Și acum, cind scriu, sint profund tulburată. Ați fi la fel dacă

ați vedea ce am văzut eu. Minutul chip ca o păpușă, a cărui viață se numără în minute, e tot inert și vinat. Pediater Octavian Rusu, un alt generos medic, cu suflul la fel de mare ca și cunoștințele sale, se luptă cu instrumente de tot felul să reanime fetița, de 3,300 kg, care nu răspunde niciun comenzi-lor. Timpul trece greu, apăsător, fiecare simte că este la granița unei mari victorii, care, după ce a fost pregătită cu trudă, trebuie smulsă acum milimetru cu

milimetru. Doctorul Vasile Căndea, revăzind înregistrarea, trece prin aceleași stări suflătoare. Cit se va mai zbate doctorul Rusu, pentru respirația Anei-Maria-Alexandra ? Broboanele de sudoare umezesc masca de protecție. Pește sunetul liniștitor al ritmului cardiac al mamei, răsună strigătul, vestitor de bun venit al fetei, intrată în rindurile omenirii la data de 12 februarie.
— Ne-am îmbrățișat, nebuni de bucurie, ne venea să plingem.
— Nu vă ascundeți după cuvinte, unii dintre dumneavoastră au și lăcrimat.
— Profesorul Dan Alessandrescu radia de bucurie deși a adus pe lume mii de copii cit să umple școli, parcuri, cartiere întregi. Dar acum nu era o naștere clasică...
— Imi amintesc că l-am văzut la fel de exuberant pe dr. Vasile Căndea după o operație efectuată, tot la București, cu medicul Marius Barnard, fratele lui Chris Barnard, cel care primul în lume s-a încumetat să transplanteze o inimă. Nu e timp acum de amintiri. Clipa de față e prea puternică, nu trebuie s-o las să-mi scape.
Dorina Morar e transportată la reanimare, iar fetița ei, cu o mașină specială a salvării, este condusă la clinica profesorului Dan Alessandrescu, pentru a încheia ciclul de dezvoltare, în incubator.
— Și cine o va alăpta ?
— Anticoagulantele sint periculoase pentru noul născut. Ele trec în lapte, deci Ana-Maria-Alexandra nu va putea suge de la dulcele sin al mamei.
Dorina Morar, care s-a trezit după operația dăitoare de mari emoții, este ca în transă. Pe chipul ei angelic se resimte efortul. Nici imensa bucurie, nici reînfrînarea cu viața nu pot șterge coplesitoarea oboseală, sfârșeala care se confundă cu suferința. Doctorii o mângie și-l dau vestea cea mare.
— Ai o fetiță ! Să-ți trăiască !
— Incuviințează și mulțumește din priviri. E gata să adoarmă, și în visele ei să înceapă să fie

mamă, să o îmbrățieze pe Ana-Maria-Alexandra, să-i spele scutecele, să o adoarmă cu cîntecele care se învăță de la o zi la alta, dar soțul vrea să o îmbrățieze, să-i spună și el : „Avem o fată...”
Nici acest bărbat nu se dez-minte. Aiba a apucat să-și privească fiica, atât de dorită, și, bineînțeles a constatat că seamănă cu... tata. Va avea destul timp mama să observe că seamănă și cu ea, pentru că numai cu posibilul preț al vieții ei, din doi au devenit... trei.
In sala de operație e relaxare și o stare rară de fericire. Dorina trăiește, și această naștere este un eveniment medical unic în România.
— „Cit e ceasul ?” se întreabă citiva din victorioasa echipă ; „E 12”, răspund.
— „Ce mai operăm astăzi ?”
— „Nimic ! Trăim succesul...”
De obicei, dacă cei în cauză vorbesc despre succes sint socotiți lipsiți de modestie. Nu sint nici bine priviți, nici stimulați. Dar acum, ar fi caraghios să-și plece capul, în pămînt, făuritorii succesului, care are trînci viații și poartă dulcele nume de Ana-Maria-Alexandra.
Vasile Căndea, la 56 de ani, nu admite că este o performanță personală pentru că fără echipă nimic nu este posibil, și apoi vrea să lase loc pentru alte aripi, pentru alte izbînzii, în slujba omului și a vieții. Mă roagă să fiu măsurată în aprecieri, crede că am exagerat și acum citiva ani, cind i-am luat interviul, așezîndu-l alături de Marius Barnard. Mă supun judecării dumneavoastră... Fișa profesională a doctorului Căndea : 7000 de operații pe cord, deci de tot atîtea ori viață la

răscruce ; 1400 de operații extra-corporale ; alte 700 de intervenții care țin de chirurgia hematologică, nu sint o dovadă că unii dintre noi trăiesc, cu adevărat, pentru alții ? Sint, eu, un reporter care se entuziasmează ușor ?
In buchetul viu colorat de florile primăverii, din micul cabinet de consultații al colonelului dr. Vasile Căndea, e o garoafă mov. Cineva a așezat-o acolo ca semn al speranței viș-nice. Vă înșelați asupra semnificației culorii, imi șoptește un cititor. Poate că s-a înșelat și cine a așezat-o în glaștră, dar precis nu a confundat sensul, direcția, declarată, a gestului. Floarea mov e pentru doctorul Vasile Căndea care aprinde speranța pentru izbînzile omului, pentru perpetuarea vieții, pentru lunga folosință a inimii, chiar cind dă semne de oboseală. Ar mai fi multe de scris dar medicul e așteptat de alte inimi care nu-și mai pot continua viața fără el. Intr-un gest spontan, necugetat, imi oferă floarea mov. Intr-un gest... cugetat, pe această cale, v-o ofer dumneavoastră...
Adîncă plecaciune în fața măiestriei și omeniei profesorului dr. docent Dan Alessandrescu, colonelului dr. Vasile Căndea, dr. Oct. Rusu, Dr. Nicolae Suciu, dr. Cătălin Vasilescu, dr. Monica Cristache, locot. col. dr. Alexandru Popa, maiorului dr. Ion Tintoiu, locot. col. dr. Aurel Nicolae, maiorului dr. Virgil Rosu, căpitanului dr. Mihai Flueraș, asistentilor Rodica Poreceanu-Ionescu, Marin Alexandru, Mihaela Ulnet, Doina Iliescu, Aurelia Cărslea, Angela Caracota, Dorina Stancu, Camelia Simulescu, Cristina Dincuță.

CARMEN DUMITRESCU

Fotoreporterul Elena Ghera a vizitat acasă familia Morar, în orașul Bistrița. De acolo ne comunică laconic, dar esențial : „Doina Morar e perfect sănătoasă și stăpîină pe inima ei. Tot stăpîină, pe inima mamei, este și răsfățata Ana Maria Alexandra. Tatăl, în continuare, se convinge, cu fiecare zi care trece, că fiica-i seamănă leit”. Elena Ghera ne-a mai spus : „N-am văzut oameni mai fericiti”.

Trăim și noi fericirea lor.

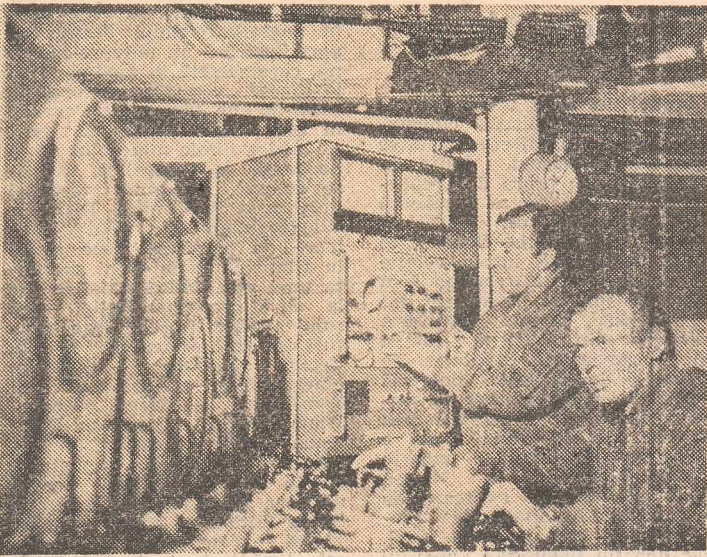
montori, sudori, artificieri submarini ocupați cu decolarea unor stinci, sau cu dezafectarea unor epave ce stînjenesc drumul navelor și mai sint, nu în ultimul rînd, marinari.
Au în dotare mijloace tehnice complexe, între care, un minisubmersibil autopropulsat cu 5 locuri și două nacele (un fel de batiscafuri) pentru 2-3 persoane.
Mai sint, dacă vreți și inventori pentru că, fiecare intervenție sub apă înseamnă un caz deosebit, particular, care presupune o soluție ingenioasă. Așa s-au născut, din necesitate și numai din necesitate, „cirtita” — o sculă originală, autopropulsată pentru subtraversarea unor conducte agabaritice, sau, instalația de decolmare cu o capacitate de 25 m.c./h sol submarin, pe care o vor folosi chiar în această vară la decolmarea sincronizării de la șantierul naval Tulcea — Tot astfel s-au creat tehnologiile de sudură sub apă, sau dispozitivele hidropneumatice pentru ridicarea la suprafață a unor obiecte foarte grele. Și cite altele...
Iar toate cite le fac, a se reține !, ei nu le execută într-o anume hală încălzită și luminoasă ; „locul lor de muncă” este acolo, pe fundul apei, suspendat de cablul „ombilical” prin care de sus vine viața : aer, căldură și vocea colegului de echipă, căci scafandria spre deosebire de altele, este o profesiune în doi. Ea se poate practica numai în echipă, de la doi oameni în sus. Intotdeauna, la celălalt capăt al tubului trebuie să fie cineva care să înțeleagă, fie și numai din șuieratul greu al respirației, sau din semnul codificat al tragerii cordonului cu care cei doi sint legați pe viață și pentru viață.
Am vorbit mai devreme despre „aer” și, în mod cert, va fi făcut deja cineva corectura de rigoare. Intr-adevăr, nu aer obișnuit primesc scafandrii prin tub, ci un amestec respirabil, compus din heliu — oxigen sau azot — oxigen — aceasta în raport direct cu adîncimea la care se coboară. Și mai trebuie știut ceva : la fiecare 10 m. adîncime, presiunea crește cu 1 kg pe cm. pătrat de corp uman.
N.N. ȘTIRE AGERPRES — România Liberă — 1 martie a.c. „O scufundare record au realizat 6 scafandri francezi în apropierea Marsiliei. Ei au coborît la o adîncime de 520 metri sub nivelul mării, cu ajutorul unei barocamere speciale, în

Intre mare și pămînt, acomodarea cu normalul se face în chesonul de decompresie.

care au rămas aproape trei săptămîni. Presiunea în barocamera a fost treptat ridicată pînă la valoarea corespunzătoare adîncimii de 520 m. — circa 50 kg/cm.p. de corp. Specialiștii francezi au realizat totodată un nou amestec din oxigen, hidrogen și heliu furnizat participanților la experiment pentru a rezista acestei presiuni. După stabilizarea presiunii, doi dintre scafandri au părăsit barocamera în costume ușoare, de scufundare, efectuînd timp de două ore diverse lucrări de cercetare științifică. Echipa urmează să rămînă sub apă citeva zile incit toți cei 6 scafandri vor putea părăsi barocamera scurte perioade, pentru cercetări. După încetarea experimentului ei vor fi nevoiți să mai rămînă încă 18 zile în barocameră, pentru ca presiunea să fie readusă la normal.
Da, mai are această profesiune o particularitate ce se cere evidențiată : după îndeplinirea misiunii ce și-a fost incredințată, n-ai cum să trăiești împreună cu tovarășii tăi, bucuria succesului, a reușitei, căci urmează inevitabilă perioadă de izolare în chesonul pentru decompresie. Și aceasta ține de la 3-4 ore, pînă la 3-4 zile și, uneori, cum s-a văzut, și mai mult, în raport direct proporțional cu pe-

rioada de timp petrecută sub apă și cu adîncimea la care s-a lucrat — după cum ne-au spus doctorii George Tichescu și Mircea Manea, unii din cei mai pasionați specialiști de la noi în acest domeniu al medicinei. Iar cind ieși din nou la „lumina zilei”, să recunoaștem, ceva din entuziasmul și euforia momentului inițial s-au consumat, volens-nolens...
2 FAPTE DIVERSE. Povestește unul din scafandri : În a doua zi de „claustrare” în cheson am fost întrebat dacă vreau să mîntin ceva deosebit. Un tort !, am cerut spontan și, după puțin timp, bucătarul nostru, care se întrecuse pe sine, mi-a prezentat prin hubloul chesonului un tort „la Capsa”, de nici nu-ți venea să te atingi de el. O frumusețe ! Dar cind a ajuns la mine... Nici nu pot să-l descriu, ce mai ! Tubul prin care, primim mîncare, mult prea îngust, n-a permis să-mi parvină tortul, decit turtit în două !
Povestește Mihai Păduraru. Unui scafandru de la Dunăre, mai precis de la Giurgiu, care lucrase cam mult sub apă, i s-a umflat genunchiul ca o pernă și nici gînd să dea înapoi. „Este caz de operație” — au opinat toți cei ce l-au văzut dar, spre norocul său, înainte de a se in-

Controlul activității de decompresie este realizat cu aparatură modernă, inclusiv circuit intern de televiziune. La pupitrul de comandă, Mircea Rotaru și Constantin Zaharia.

credința cuștitului, unul din doctori l-a sfătuit să consulte și un medic specialist în domeniul scafandreriei. A venit la noi, a stat cam două ceasuri în barocameră, la decompresie și a ieșit bine mersi, vindecat de putea să joace și fotbal.
...Fiecare scufundare reprezintă un act de înaltă responsabilitate profesională, pregătit în cele mai mici detalii, la care participă o echipă întreagă de specialiști, fiecare la postul său. Este prezent de fiecare dată și un medic.
Reușita celui de sub apă este însumată eforturilor încordate ale celor de la suprafață care, aidoma membrilor unei echipe de chirurzi, perfect sincronizați, asigură buna desfășurare a operației. Pe navele „Grigore Antipa” și „Emil Racoviță” sint asemenea echipe de specialiști pentru care adîncurile Marii Negre nu mai au taine de nedescifrat, omul punîndu-și și aici pecetea de cucuritor și stăpin.
INEDIT. În rîndul scafandrilor au intrat nu demult și două femei ! Sint primele femei-scafandru din România brevetate în această profesiune. Refineți — Mariana Oprescu — 35 de ani, inginer în tehnologia sudurii, absolventă a Institutului politehnic, „Traian Vuia” din Timi-

șoara și Luminița Camburu, 30 de ani, inginer electronist, absolventă a Institutului politehnic din București. Ambele sint căsătorite și au copii. Primele femei-scafandru, brevetate, din România !
Vorbîndu-se despre mirajul acestei profesiuni : „în apă, peisajul este de o neasemuită frumusețe, te farmecă și te incită, te simți liber și ușor ca un cosmonaut în impoderabilitate”, Mariana Oprescu nu a ocolit să ne releve, și rigorile și dificultățile inerente acestei profesiuni : „vă închipuiți cum este să lucrați sub apă, cind afară temperatura este de minus 8 grade, iar echipamentul de pe tine cîntărește 30 de kg.”. Sint, desigur, rigori și dificultăți pe care, iată, și femeile le pot depăși animate de dorința de a dovedi că pot fi oricînd egale și chiar superioare multor bărbați în meserii așa-zise... bărbătești.
Avînd o vechime de milenii, scafandreriea a devenit astăzi, o profesiune la frontiera dintre tehnică și medicină, profesiune frumoasă și spectaculoasă, practică de oameni probi și curajoși, care au reușit să-i confere o sferă largă de utilizări economice.

CONSTANTIN ISMAILEANU

Vitrina artelor

Plastica

Virtuțile lemnului

Cunosc virtuțile lemnului, și fiind tăblită în care orice copil închipuindu-se sculptor are posibilitatea să-și sape, stingaci sau mai puțin stingaci, iluziile. Sculptor este și păstorul care-și încrustează pe bățul lui, primordială armă, soarele și luna, și toate stelele cerului. În miinile lui Florin Botez, lemnul povestește întimplări adevărate. Cioplind, el călătorește spre inima bradului, a alunului, ciresului, alteori spre adâncurile unor arbori cu esențe mai tari și iese de acolo, asemenea unui scufundător la suprafață, cu un chip de Faun, cu Viața, cu Somnul, cu o Evă în brațe — cum sugestiv și nu banal numește el nenunțul, ideile pe care le intruzează în și din bunătațea lemnului. Ne așează, apoi, aceste făpturi în față, așa cum a făcut nu demult într-o expoziție în Capitală, el se ascunde înăpoia unui zimbet de copil, cind sret cind blajin, și ne strigă de-acolo: „minunați-vă!” Și noi, neavind incotro, nu vom putea decât să ne încercăm de mirare, să ne lăsăm ochiul supt de magia poveștilor lui, să-i intuim și să-i măsurăm patima frumoasă turnată în in-

durarea lemnului, și peste care Florin Botez a insuflat duh. O forță, parcă fecundă, degajă din convulsile lemnului, sugerând cit de incrincentată, complicată poate fi uneori Viața; dintr-altă lucrare, Corul, patru guri marcate de efortul cîntecului închipuit strigă într-o tăcere pietrificată; o alta, Faun, concretizează, în protuberanțele unei tristeți glaciale, chipul unui faun, iar în Clepsidră se sugerează scurgerea timpului etc.

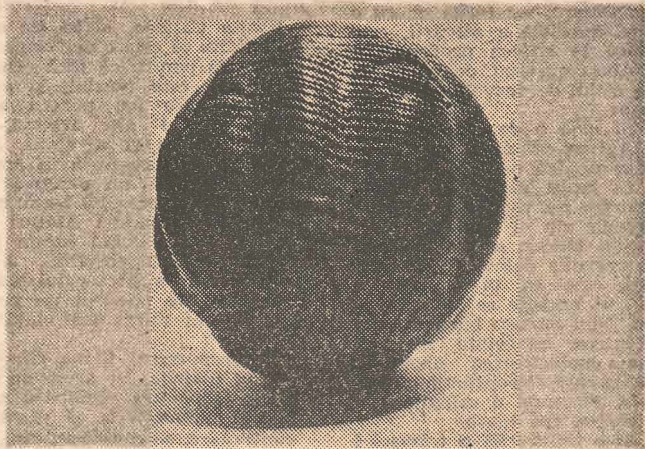
Dar mie, muritor de la Dunăre, îmi plac și mai mult lucrările intitulat Vis cu sturioni, Inotătorul și, splendidă realizare. Chipul în apă care îmi readuce în memorie fluviul de-acasă, chipul copilului care am fost sau, și mai adevărat, al unei fete ascunsă într-o zi de plajă sub valurile îndoliate, chipuri pe care de atâtea ori le-am

văzut acoperite de reverberațiile undelor (aici ale gîndurilor), unde pe care Florin Botez ni le sugerează atât de plastic, ajutat fiind de structura bradului, a cercurilor de vîrstă ale lemnului, accentuate de culoare.

Nevoit uneori să urmez un drum al fibrei, mai anevoios, întortochiat, autorul își complica vădit demersul, evoluind după niște legi mai mult ale materiei, dinainte date și nu impuse și conduse cu strictete de sculptor. Astfel, arta lui Florin Botez uneori se complică, e marcată, dacă ne e permis să ne exprimăm astfel, de un „baroc natural” care naște lumi insolite, fabuloase, imagini de vis, ajungându-se pînă la un fel de suprarealism sculptural.

De aici încolo, magia devine mistuitoare.

N. GRIGORE MARĂȘANU ■

Biografia lui Iacob Onisia își lărgeste suprafața dincolo de datele — elocvente tocmai prin sîcitate și concizie — ale prozei lui Geo Bogza. Frinturi din viața minerilor, așa cum apar în paginile ciclului Munții de aur, ilustrînd un univers-capcană, care secretă în mod spontan instinctul efracției (holongării, hoții de aur, foști mineri așezați în afara legii pentru că legea nu dădea nimic minerului afară de șansa de a muri în slujbă) se adaugă, întregind teribilul portret al unui timp. Reportajul-document, reportajul cu valoare de manifest trece astfel în film adăugîndu-și și coerența unei noi gîndiri artistice. De la alcătuirea distribuției — în rolul titular, Dorel Vișan, alături de Ion Fiscuteanu — Trifan, Cecilia Birbora — Veturia, Maria Seles — Aspasia, Florin Zamfirescu — Mihai Covaci, Dinu Apetrei — Ilie Roșu, Livia Baba — bătrîna etc) și pînă la selectarea cadrelor (imaginea, Florin Mihăilescu) grija pentru unitatea stilistică este evidentă. Scena inițială — sinuciderea lui Mihai — este de mare forță și cele două, trei minute de apariție în film ale lui Florin Zamfirescu reuesc un rol absolut antologic. Fără îndoială, Iacob Onisia este cel mai important rol în cariera lui Dorel Vișan. Fericită doză de „pozitivism”, de realism mai exact spus, existentă în personalitatea actorului menține rolul în echilibru față de zona patologicului. Tensiunea unei existențe la li-

mita umanului este aici hrînită de aspirația unei existențe omenestă. Dorel Vișan traduce foarte bine (uneori chiar cu strălucire) acest efort exponențial de conservare a valorilor morale, ale unui cod existențial. Raidurile de duminică seara ale jandarmilor, care fac apelul minerilor suspecti, consemnați prin legi nescrise în colonie, vinătorile de holongări, inscenînd entuziasme voluntare și colaborarea frățească între autorități și mineri, întregul sistem de apărare al patronilor, folosindu-se de arme felurite, de la presiunea psihologică la umiliința fizică, promiscuitatea sărăciei terorizate de spaima zilei de mîine, munca fizică îndobîtocitoare — toate acestea nu pot stinge nici gîndul delicat al lui Iacob la lloa fără apărare a copiilor din casa lui, nici grația colțuroasă a unei incerte idile (cu Veturia).

Inutil să ne referim la fiecare rol în parte. Fiecare dintre ele reprezintă o realizare și ar merita o discuție amănunțită. Un accent în plus se cuvine poate partiturii lui Ion Fiscuteanu, pentru forța temperamentalului cu care e susținută și un altul pentru rolurile feminine, compuse anume parcă în alt cod, ca un semn dinspre și către un alt mod de a trăi și de a înțelege trăirea. Pe scurt Iacob este un film în galeria pieselor de rezistență ale cinematografilor noastre.

TANIA RADU ■

Muzica

Valențe timișorene

O consfătuire importantă care a avut loc în frumosul oraș de pe Bega, ne-a prilejuit și cîteva întîlniri cu forțele artistice ale Operei Române din localitate.

Trebuie afirmat, dintru început, că instituția posedă astăzi valori care pot face față, cu cîinste, unui repertoriu variat și bogat; valori ce sînt parțial sau chiar deloc cunoscute marelui public, pe plan național; ba, am zice necunoscute pînă și factorilor autorizați. Să sperăm însă, că atât mijloacele mass-media, cit și directorii teatrelor lirice — prezenți, o dată cu noi la Timișoara — vor ști să folosească din plin această cunoaștere „pe viu”, oferită de C.C.E.S. și astfel, cit mai multe centre muzicale se vor bucura de prezența artiștilor bănățeni.

Considerăm ca excepțională orchestra operei și, probabil, cel mai omogen compartiment al instituției. Se știe, cel mai dificil fapt pentru un ansamblu simfonic îl constituie acompaniamentul unui concert de arii; ei bine, în cele 17 numere inscise în programul ce ne-a fost oferit, o singură dată, măcar, nu s-a auzit un decalaj sau o intrare greșită; mai mult, nuanțele, creșterea și descreșterea din cadrul discursului muzical, întregite cu grija față de solist, au reliefat din plin ce înseamnă, cu adevărat, o orchestră de operă. Se cuvine, deci, a scoate în evidență meritele incontestabile ale instrumentiștilor și, mai ales, ale dirijorilor Ion Iancu și mai tînărului Mihai Vălcu (absolvent al școlii leșene, elev al maestrului Ion Baciu) care au știut să conducă, printr-o gestică precisă și elegantă, toate manifestările la care am luat parte.

Un al doilea compartiment, care deține numeroase valori, îl constituie soliștii. Dintre cei audiați s-au remarcat, cu claritate, cîteva personalități, ca baritonul Ladislau Fogel — voce catifelată, plină de armonice și penetrantă — foarte muzical și cu o bună prezență scenică, mezzosoprană Marilena Chirici — timbru foarte frumos și plin — soprana Marilena Mihăilescu, o culoare de glas egală pe întreg ambitusul, mezzosoprană Elena Gaja-Muntean, cunoscută și apreciată de noi dintr-un concert bucurestean, aici confirmîndu-și amplitudinea vocală și temperamentul, soprana Lucia Kirska — incisivă și plină de căldură interpretativă — basul Vasile Teaciu, în fapt un bas-baritonal avînd și o perfectă dicțiune, soprana Melania Ghidalbă, cu o acuratețe aparte, dublată de o deosebită sensibilitate, ca și sopranele Manuela Potopencu, Teodora Ciucur, și alții care au interpretat arii și duete din diferite opere aparținînd lui Gh. Dumitrescu, A. Winkler, V. Belini, G. Donizetti, G. Verdi, K.M.v. Weber, P. Mascagni, M. Mussorgski, A. Ponchielli și G.

Rossini; toți aceștia, în afara valoroșilor, experimentaților și binecunoscuților primi soliști, sopranele Margareta Nica-Popescu și Rodica Miloia, basul Csaba Airizer și tenorul Nicolae Stan, despre care noi am scris. Rezultă, deci, faptul că opera timișoreană dispune de o garnitură cu totul redutabilă, pe toate planurile; încă un tenor de valoare și teatrul n-ar mai avea nevoie de altceva; căci aici se cuvine să adăugăm, desigur și corul omogen și suficient numeric, condus cu pricepere de maestrul Damian Vulpe.

În sfîrșit, corul de balet și soliștii săi reprezintă un al treilea compartiment exponențial al Operei Române din Timișoara. Să nu uităm că aici și-au consolidat succesele balerinii de excepție Rodica Murgu și Francisc Valkay, acesta din urmă devenind — datorită experienței sale — maestrul coregraf, alături de celălalt mare meșter care este Ștefan Gheorghie. Aceștia au creat o puternică pepinieră din care se ridică, lată, valori deosebite cum sînt Aurora Caloianu, Ioan Girba, Liana Iancu și alții alții, văzuți de noi „la lucru” în baletul clasic „Corsarul”, de Adolphe Adam și Leo Delibes, o montare frumoasă și cuviincioasă față de cerințele care au fost împlinite onorabil de întreg ansamblul.

Să notăm, în final și cîteva coordonate strategice după care se conduce Maria Mărgineanu, actuala directoare a teatrului. Astfel, prima grijă o constituie rezerva de cadre și, în acest sens, debuturile în roluri principale ale tinerilor soliști Agnes Contras, Melania Ghidalbă, Marius Iuliu Mare și Constantin Ghircău au fost pregătite minuțios. Ca o preocupare centrală — atragerea publicului matur de azi și formarea melomanilor de mîine, stagiunea educațională pentru copii cuprinde opere adecvate, la care se adaugă concertele destinate celor mai fragede vîrste cu subiecte din lumea basmului; colajele muzicale prezentate tinerilor din centrul universitar — cu care teatrul are o bună colaborare — Clubul iubitorilor de operă, care funcționează chiar în localul instituției (unde spectatori vin la întîlniri cu soliștii, corul și baletul), concertele corale cu scene din opere, organizarea periodică a diverselor cicluri ca „Zilele muzicii timișorene”, „Timișoara muzicală”, „Armonii de toamnă” etc., iată cîteva acțiuni benefice care stabilizează și publicul de vîrstă a doua și a treia, acțiuni pilduitoare și pentru alte instituții de gen.

Se pare, lucrurile merg pe făgașul normal, aici, la Opera Română din Timișoara; s-ar împlini și mai bine, însă, dacă s-ar rezolva problema regizorală și eliminarea unor inadvergente existente între prestația muncii de o lăudabilă calitate și recompensarea, conform legii, a personalului, chestiune în care factorii de decizie în activitatea culturală a județului Timiș. Căci tradiția muzicală a Banatului — întru formarea căreia și-au închinat viața un Vidu, un Bre-diceanu, un Drăgoi și alții alții, trebuie continuată și mai efervescent în timpul nostru.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Film

Țara de piatră

Modul în care textul literar catalizează imaginația cinematografică a lui Mircea Daneliuc este deja cunoscut. Întîlnirea regizorului cu proza de reportaj a lui Geo Bogza înseamnă însă ceva mai mult decît simplul schimb de idei. O afinitate profundă unește într-o relație de acum statuată, recentul film Iacob de spiritul literaturii lui Geo Bogza. Lumea captivă a minerilor din Apuseni, lumea lor incrincentată, stăpînită de teamă și de fierberea conținută a gîndului care încearcă să scape, lumea în alb și negru, lumea de sub pămînt, unde totul e întuneric sau lumină, moarte sau viață își află la Mircea Daneliuc un cod expresiv de o succintă fidelitate. Un realism aspru, care nu menajează, dar nici nu păgubește apetitul parabolic al spectatorului, dictează aici tonalitatea dominantă. Dincolo de ambițiile ecranizării propriu-zise, filmul creează în ideea unei sinteze a spiritului literaturii lui Bogza, conținut, în egală măsură, atît ca eseu regizoral, cit și ca exegeză literară.

Muzeul de artă

contemporană

românească din Galați

(Urmare din pag. 9)

Deși unii nu sesizează chestiunea, bine întreținute, „grădinile publice” conțeau pentru cei mai mulți dintre semenii ca „obiective istorice și social culturale”. Pe cealaltă parte a Boulevardului Republicii, se găsește Muzeul de artă contemporană românească. Două spații, prin urmare, destinate treburilor de afect și minte, și amîndouă beneficiind de îngrădiri monu-

mentale, ce anunță cetățeanul că, mai departe, ființa sa pășește în teritorii ceremonioase. Parcul Muzeului e străbătut de alei înguste, serpuind prin preajma unor stafii. Un parc cu „pietre” și „bronzuri” — 65 la număr — și cu arbori ocrotiți. Peste cîteva săptămîni, cînd va crește iarba și vor apărea florile, Muzeul se va mindri cu cea mai îmbietoare grădină cu sculpturi. Acum, clădirea, care nu-i prea înaltă, apare ea însăși ca un monument de artă. Știu cum arăta în urmă cu niște ani, cînd deși impresia de monumentalitate stăruia, nu reușeau să scape de senzația a ceva vîstuit și oarecum impropriu expunerii operelor artiștilor de azi. Acum, datorită străduințelor pasionate ale celor ce au participat la restaurarea clădirii, Muzeul se înfățișează ca un ansamblu de arhitectură și artistic cu un destin fericit.

Scriind despre „cei ce au participat” la restituirea, ca lăcaș

cultural de însemnătate republicană, a Muzeului, nu am vorbit nici de constructori, nici de arhitecți, nici de decoratori. Fiindcă Muzeul gălățean, în starea lui de astăzi, e opera întregii urbe. Ca și „Teatrul dramatic” din Brăila, lucrarea s-a făcut cu munca și inteligența a numeroase instituții, astfel că în „Cartea de onoare”, deschisă în data de 8 martie a.c., numele acestora sînt inscrite pe trei pagini. „Practic”, spune Nicolae Iu, directorul Muzeului, am contat pe sprijinul tuturor celor care puteau să dea o mîină de ajutor. De aceea, în „Cartea de onoare” am trecut, deodată cu numele întreprinderilor, numele directorilor, ale unor ingineri și șefi de echipe, ale unor muncitori care și-au făcut din problemele refacerii Muzeului un fapt de conștiință civică. Le mulțumim tuturor și pentru ca mulțumirea să aibă durată am scris-o pe o placă de marmură la intrarea în clădire. Citîndu-i

aici pe unii, îi nedreptățim pe alții, totuși nu putem să nu amintim de aceia care, la solicitarea organelor județene și locale de partid și de stat, au venit cu materiale, mîină de lucru calificată și îndrumare: Institutul de proiectări județean, Întreprinderea de întreprindă construcții montaj și reparații siderurgice (brigada de construcții civile și Uzina de reparații siderurgice), Întreprinderea electrotehnică, Centrala industrială siderurgică (respectiv Uzina pentru suduri și reparații siderurgice și Laboratorul Unitatea Nucleară), Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locală, celelalte muzee din cadrul Complexului Muzeal.

În momentul de față, se află în expunere mai bine de 460 de lucrări, semnate de peste 300 de artiști contemporani sau care au fost activi și după 1944. Organizații „ediții actuale” au la dispoziție un fond de peste 5.000 de piese, din care pot alcătui

mai multe „ediții” sau selecții. Practic, figurează pe simeze cei mai cunoscuți creatori ai momentului. Din păcate, puțini cu operele lor cele mai bune. Dacă, în ce privește lista de nume, Muzeul are a opera puține modificări, numărul creațiilor de reală importanță poate fi sporit. Sigur, în orice selecție de artă contemporană încap multe păreri și timpul rămîne, oricîtă competență ar investi muzeografilor, criticii și lucrătorii din domeniul culturii vizuale, cel mai bun sfetnic. Conducerea Muzeului are un program foarte ambițios de ameliorare a fondului de opere și Consiliul Culturii și Educației Socialiste a răspuns cu generozitate solicitărilor. Sîntem convinși că, în scurtă vreme, ansamblul deosebit impresionant al artei noastre contemporane — așa cum este el reprezentat în Muzeul gălățean — va căpăta și strălucire, îndeosebi în secțiunile de sculptură și arte decorative.

ASCULTÎND GLAS DE CIOCÎRLIE

Venit pe lume la 24 februarie 1908 la Piatra Neamț, Harry Brauner a studiat la Conservatorul bucureștean cu D.G. Kiriac, A. Castaldi, St. Popescu, G. Breazu, C. Brăiloiu, constelație de muzicieni și dascăli care au asigurat prin prestigiul profesional și crezul lor estetic orientarea tânărului studios pe drumul unei arte de profundă semnificație patriotică și socială. În același sens l-au călăuzit cursul de sociologie al lui D. Cuclin și, la Universitate, cursul de estetică al lui Tudor Vianu. O perioadă de specializare în domeniul muzicologiei cu profesorul Andrei Schaeffner în cadrul Muzeului „Trocadero” la Paris s-a adăugat propriei experiențe dobândite ca profesor de muzică la licee din Turnu Măgurele și București, la Conservatorul în care s-a format. Întreprinde culegeri de muzică populară în cadrul Arhivei de folclor a Societății Compozitorilor Români, la sfârșitul deceniului, realizând peste 5.000 de înregistrări, la parte la campaniile monografice desfășurate sub egida Institutului Social Român condus de Dimitrie Gusti în acțiuni cuprinzătoare desfășurate la Drăgăș, Făgăraș, Puncu-Gorj, Șant-Nășăud și Vucșoare-Muscel, conduce echipa folclorică în Anglia și Turcia, se ocupă de înregistrarea muzicii populare pe discuri Columbia și Life. După 23 August 1944 activează ca director adjunct al Arhivei de Folclor a Societății Compozitorilor Români, consilier la Radiodifuziune și la Ministerul Informațiilor, profesor și șeful catedrei de folclor la Institutul de Arte din București, director la Institutul de folclor, documentarist principal la Institutul de Istorie a Artei. Îngrijește înregistrarea unor culegeri de folclor pe disc Electrecord, conduce laboratorul de etnomuzicologie al Conservatorului din București, susține la radio un bogat ciclu de emisiuni radiofonice sub titlul „Geografia muzicală a

României”, dezbate teme folclorice la televiziune, activează ca îndrumător al unor interpreți de faimă începând cu Maria Tănase, ca membru al Societății engleze de dans și cîntec popular, al Arhivelor Internaționale ale dansului — Paris, membru în juriile unor concursuri internaționale de artă populară, publică eseuri și studii în presa românească și de peste hotare. Realizează ediții critice de antologii de muzică corală, ilustrații muzicale pentru teatru, compune cîntece pentru copii, armonizează cîntece populare pentru voce și pian, compune poemul dramatic pentru voci și percuție „La moartea lui Ștefan cel Mare” pe text de St. O. Iosif, lucrare prezentată la Centre d'Expression, Paris, cu 20 de ani în urmă.

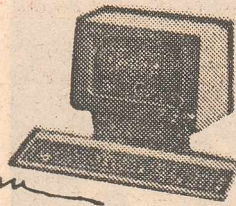
În vârstă sa operă de organizator și cercetător în domeniul etnomuzicologiei, în activitatea pedagogică și componistică, Harry Brauner s-a afirmat ca un prestigios militant pentru afirmarea valorilor autentice de elevată substanță emoțională, de neîntinată puritate stilistică, prevenind împotriva tendințelor de alienare a caracterelor artei populare, rămânând însă în aceeași măsură un promotor al înnoirii, al îmbogățirii patrimoniului folcloric cu expresii corespunzătoare unei vieți spirituale în ascensiune. Analist de exemplară profunzime și exactitate, așa cum o dovedesc studii ca acela consacrat concepției și tehnicii acompaniamentului la instrumente cum este cobza, Harry Brauner a excelat printr-o exigență profesională de largă reverberație conferind disciplinei pe care o slujea dimensiunile unui act de cultură de interes național și universal în spiritul operei săvârșite de corifeii români ca M. Eliade, L. Blaga, T. Vianu, G. Breazu, C. Brăiloiu, D. Cuclin, I.D. Petrescu.

VASILE TOMESCU ■

atelier literar

Mihail Georgescu

Mihail Georgescu — Deva. Ne asigurăm că ai publicat poezie în cinci reviste literare, inclusiv în „Flacăra” și aveți și câteva premii literare. Și ne trimiteți un grupaj din ultimele producții. Citim împreună cu cititorii noștri: „în spinării cu riurile / împiedicăm fuga iepurei / prin lămpi gazoase / deschidem ora / atunci apa urcă / în picioarele stelelor // un vultur cilindric și transluce / ciugulește vocea mea / cu întredeschidere albastră”. Nu știm cine v-a publicat, nici cine v-a acordat „câteva premii literare”. În ambele cazuri e vorba de o greșală.

G. D. — Provița de Jos. „Atelierul” vă așteaptă. Anexați poemelor câteva date personale.

Alina Andrei — București. Ne scrieți: „Nu știu dacă ce scriu eu este poezie. Nu cred că este pentru că nu muncesc cînd scriu. (...) Vă trimis „Monolog” pentru a vă întreba dacă pot înfrunza să citesc cuiva ceea ce scriu”. Monologul, în prima lui accepțiune, este vorbire cu sine însuși, deci nu-l puteți spune nimănui. În orice caz, dacă vreți să vă păstrați prietenii, abțineți-vă de la lectură.

Măsim Robert — Roman. Vă apreciem sinceritatea: poemele pe care ni le trimiteți nouă au fost trimise la alte trei redacții și acum așteptăm patru răspunsuri. Nu contactați pe al nostru.

Vintu George-Ciprian — București. Realizări

modeste și un univers tematic redus, apăsător de prea multe influențe, în special eminescine. Piciorul rupt (sperăm că v-ați făcut bine) nu dă dreptul la rabat liric. Reveniți mai târziu.

Ovidiu Lacrimă — Tîrgu Mureș. Formula aleasă — „poe de buzunar” — vă dezavantajează. Chiar dacă reușiți, uneori, să vă duceți gîndul pînă la capăt — „Prietenii nestatornici”, „Fintina”, „Întrebări în timp”, „Tristețe de toamnă”, etc — exigența procustiană vă retează zborul. Închipuiți-vă că aveți în față o vale imensă pe care trebuie s-o traversați. Cu trei băți de aripă nu se poate. Densitatea poetică nu se obține prin cuvinte puține, ci prin cernerea lor pe o sită deasă. Putem fi de acord că poezii scriu pentru ca trandafirii să fie mai parfumați, iar visele oamenilor mai curate, dar să nu credeți că sunteți o noutate: exact în 1916, în *Oglinda apei*, Vicente Huidobro scria: „O, poezilor, de ce cîntați trandafirii? / Faceți-i să înflorească în poeme”, iar puțin mai târziu, un alt poet l-a plagiat și l-a depășit: „Nu mai cîntați ploaia, / faceți să plouă”.

Sabin Delazau — Zău de Cîmpie, Mureș. Vă numim „aproximativ așa”, vă pregătiți examenul de admitere la filologie și ne trimiteți câteva poeme pentru a le supune judecării computerului. Computerul rămîne senșios la astfel de situații și vă

răspunde prompt, rememorînd un fragment din poemele trimise: „Fiecare om are o gară, / spunea bunicul meu, / și, în acest mers al trenurilor, / trebuie să nu-ți greșești / macazul...”

Pencuș Eduard-Gabriel — Buzău. Prea multe declarații. Dumneavoastră vreți să scrieți poezie și nu manifeste lirice superficiale, precum acestea. Sint semne că o puteți face. Așadar, la carte și la muncă.

Ovidiu Remus — Cluj-Napoca. Problema nu se rezumă la dacă ceea ce scrieți este sau nu poezie, ci la de ce și cum scrieți. La de ce trebuie să vă răspundeți singur: la cum, ne mai putem înțelege, dar nu numai pe baza poemelor de acum, superficiale în toate compartimentele. În fond, o recunoașteți singur: „de ce imi tai / cu mina

mea / singura încredere, / creanga, / de pe care am / încercat / să zbor?”.

Celia A. Angelescu — Iași. Nu trebuia să vă grăbiți la „mai trimiteți”: invitația presupune un interval în care, cu efort și multă căutare de sine, să depășiți stadiul de acum, cînd poemele sînt doar niște notații frumoase, schițe în creion sau simple exclamații.

Părvu Mihai — Borlești, Neamț. Evident, nu toți cei care scriu vor să și publice. Între aceștia se poate întâmpla să existe poezii adevărate, după cum există și alții care nu sînt poezii și, totuși, publică. Alegeți-vă singur categoria care vă place.

Augustin Goroian — Baia Mare. Nu vă puim da un răspuns categoric, așa cum ne cereți, dat fiind numărul redus de pagini trimise. Ceea ce putem observa este indiferența cu care vă roștiți, indiferența față de poezie, de unde și rezultatul firesc al unei astfel de atitudini: lipsa totală a emoției. Măsurați-vă singur valoarea prin lecturi susținute și revelați mai târziu.

DARIE NOVĂCEANU ■

☆☆☆
Aripa încercînd tăcută,
Umilă,
Să își pipăie pasărea —
Sentimentul meu de poezie.

☆☆☆
Acum că între noi e drumul ca o mare
A umilei uitări
Privesc agonia noastră în acele zile
Și iată nu strig
De durere
Căci nu mă doare

☆☆☆
Singurătatea
Este cînd imi aduc genunchii la gură
Și tot mi-e frig
Și tot nu am loc în zilele tale

JENY C. MITROI

Constantin Popovici:

(Urmare din pag. 9)

hoaielor străine, chiar și cu prețul vieții. Și a făcut toate acestea ca pe ceva firesc, ca pe ceva deloc ieșit din comun, fiindcă așa se cuvine, astfel încît nici nu-l de mirare că nici n-a simțit nevoia să-și lase numele pentru ca să-l pomenească generațiile viitoare. Un astfel de erou anonim este cel reprezentat de Gînditorul de la Hamangia. Uneori, cînd mă gîndesc la meșteșugurile noastre și la istoria lor, imi aduc aminte de această statuie și un val de emoție mă cuprinde întotdeauna, cînd imi dau seama cum, pe pămînturile pe care călcăm, cineva, odinioară, a înălțat un imn de neîntrecut celui mai important lucru pe care îl are omul și care îl distinge de toate celelalte viitoare: gîndul. Și visez atunci ca Gînditorul, printr-un act inspirat, să se transforme într-o statuie uriașă, din granit roșu sau verde, care să arate lumii și mai bine cine sîntem și ce știm să făptuim. Nu puțin și deloc sub semnul efemerului. În cite părți ale lumii s-a realizat o celebrare mai tulburătoare a ființei gînditoare?

— De cele mai multe ori vorbiți cu mare gravitate. De ce?
— Nu cred că viața trebuie luată în glumă. Pînă la urmă se răzună pe tine. Timpul trece fantastic de repede pentru cei care trudează, indiferent de înzestrarea lor sau de profesia pe care o practică. Iar puterea de muncă diferă, incontestabil, de la o vîrstă la alta. E îngrozitor să ajungi la un moment dat ca, privind în urmă, să-ți dai seama că n-ai făcut nimic sau aproape nimic, că ai lăsat să treacă zilele în van. E ca și cum n-ai fi trăit. Din păcate, sint vieți care ard numai pentru ele însele și nu dăruiesc nimic celor din jur și nu lasă nimic urmașilor. Din egoism, din lene, din indiferență.

— Nu e vorba de dumneavoastră. Chiar azi ați terminat o lucrare.

— Fiecare lucrare trebuie s-o faci ca și cum ar fi ultima. Să i te dăruiești cu totul. Eu n-aș

dori să fiu decît un simplu intermediar între cea sculptură ideală pe care o visez și cea pe care o realizez. Și aș vrea ca tot ceea ce iese din minile mele să poată fi judecat astfel: acest lucru trebuia să existe, nu se putea fără el. Pentru mine, de aceea, întrebarea: cum ar fi arătat lumea fără Shakespeare, Michelangelo, Beethoven și alții alți titani nu e o simplă întrebare retorică. Pentru mine răspunsul e clar și singurul: fără aceștia, lumea ar fi fost mai săracă, mai puțin demnă de colul de univers pe care-l ocupă, mai puțin demnă de statutul de „trestie gînditoare” pe care-l proclamăm cu un orgoliu deloc nejustificat, în atîtea rânduri.

— Există vreo legătură între lucrările dumneavoastră? Între Bacovia și Electricitate, între Victoria de la Vaslui sau Monumentul Independenței de la Oradea?

— Indiferent de anii în care au fost realizate, se cunoaște că sint ale mele. Cel puțin așa imi place să cred. Bineînțeles, nu urmăresc în mod fatisă acest lucru, de a fi în alt fel decît alții. Dar, de cite ori le privesc, imi dau seama că au un spirit al meu. E un loc comun — dar în fiecare lucrare pui ceva din tine chiar fără să vrei.

— Dumneavoastră ce puneți? — Nu las forma să rămîină fără viață.

— Cred că toți sculptorii năzuiesc la același lucru. Dar v-a marcat ceva în mod deosebit în toți anii pe care i-ați trăit pînă acum?

— Am fost puternic marcat de moartea tatălui meu. Care, după cum știți, a fost tot sculptor și a murit tînr, în mod tragic. Pe undeva, continui să fac și ceea ce n-a izbutit să facă el. Sint obligat față de un om pe care l-am pierdut pe cînd aveam opt ani și care gîndea extraordinar de frumos. Am să vă dau un singur exemplu. Părinții mei trebuiau să facă o dată o călătorie în străinătate. O călătorie de mai lungă durată. Era o plecare imperios necesară. Dar mama mai avea doar cîteva luni și naștea. Atunci tata i-a spus: rămîi la

Iași, nu te urnești de-aici fiindcă vreau ca feciorul meu să se nască moldovean. Și iată, m-am născut moldovean.

— Trăim pe o planetă care cunoaște destule simptome îngrijorătoare. Care vă neliniștesc cel mai mult?

— Ar putea să pară inutil să discutăm noi doi acest lucru. Cu ce am putea să influențăm cursul evenimentelor? Ce putere am avea? Și totuși, întrebarea e perfect justificată. Soarta planetei stă, tot mai mult, în chip democratic, în minile tuturor. De atîtundea noastră față de lumea în care trăim depinde, de fapt, în mod necondiționat, soarta ei. Iar pe mine personal mă îngrijorează poluarea tot mai accentuată la care sîntem supuși. Și terorismul. Despre terorism vorbesc în deplină cunoștință de cauză. La Paris am fost aproape de locul unde a explodat o bombă. Și, desigur, mă neliniștesc focarele de discordie care se ivesc ici-colo. Singura soluție de salvare a omului ar fi preocuparea lui de a evolua prin cultură și informație. Dîndu-i-se mai multe posibilități de a alege, ar trebui să opteze pentru bine. Și mai cred că nici acumulările consumatoriste disproporționate față de necesități nu duc la un cîștig pe plan uman.

● Hamlet, opera lui Pascal Bentoiu, programată vineri 18 martie (ora 18), are în distribuție, alături de tenorul Florin Diaconescu, deținătorul rolului titular, pe Alexandru Moisiuc, Anatol Covali (debut în rolul Regelui), Gerda Radler-Anca, Veronica Gîrbu, Elvira Cirje, Ștefăniță Lascu, Lucian Marinescu, Nicolae Constantinescu, Ștefan Soare. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Din repertoriul verdian, simbată 19 martie, la ora 18, se va prezenta opera Nabucco, sub conducerea muzicală a lui Cornel Trăilescu, avînd ca principalii interpreți pe Vasile Martinoiu, Lucia Tibuleac, Dan Zancu, Lucia Cicoară, Gabriel Năstase.

● Pentru copii, în matineul de duminică 20 martie, opera

— Sînteți de găsit la atelier o bună parte din zi.

— Adevărul este că nu pot trăi decît vîzîndu-mi de lucrul meu. Cînd nu sînt în atelier mă simt jenat față de mine însumi. Uneori, chiar dacă nu fac nimic, vin totuși aici, în acest spațiu unde am cunoscut și împlinirea și dezamăgirea. Dacă unui doctor îi stă bine în halat alb, unui pilot în costum de zbor, mie imi stă cel mai bine în hainele mele de lucru. Am un mare respect pentru profesionalism și pentru muncă. Am un adevărat cult pentru cel care face, nu pentru cel care numai consumă. Iar a face nu înseamnă numai decît orgoliul de a-ți pune neapărat și semnătura.

— Vă este clar ce veți face în continuare?

— Nu știu cite lucrări o să mai fac. Sint însă obligat față de ele să le determin să existe. E ca un pact pe care dacă l-aș călca, m-aș minți pe mine însumi. De aceea regret că ziua nu-i mai lungă. Regret că trebuie să dorm. Cît timp pierdut cu somnul!

— Deși moldovean, nu sînteți deloc blajin. Aveți structura unui luptător.

— Lupt, vrînd-nevrînd. Aș vrea să nu fie nevoie de luptă. Și, dacă mă gîndesc bine, de

ce să nu spun, lupta chiar imi place. Fără ea viața ar fi searbădă. Ștearsă. Cenușe. Să-ți vină totul de-a gata — ce ne-rozie! Lucrurile la care ajungi ușor parcă nu mai au preț. Am fost emoționat atunci cînd am cunoscut pe constructorii de hidrocentrale. M-a impresionat devotamentul lor fără margini față de muncă. De puterea lor de a lua totul de la capăt. De generozitatea cu care părăsesc pentru alții, tocmai cînd e gata, ceea ce a ieșit din minile lor.

— Sîntem la sfîrșit de mileniu. Cum ați vedea lumea din milenii următor?

— Fără războaie, cu o mai mare încredere în oameni, fără poluare și mult, mult mai tolerantă. O lume în care omul să aibă mai mult timp să se apropie de natură și de el însuși, pentru a se cunoaște mai bine. Fiindcă omul trebuie să-și cunoască limitele în fața necunoscutului, dar trebuie să aibă și puterea de a le birui. Și asta nu se poate realiza decît prin cunoaștere.

— Iar dumneavoastră ce vă doriți pînă atunci?

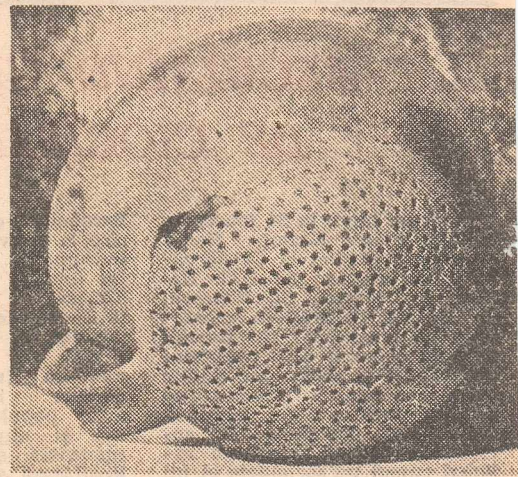
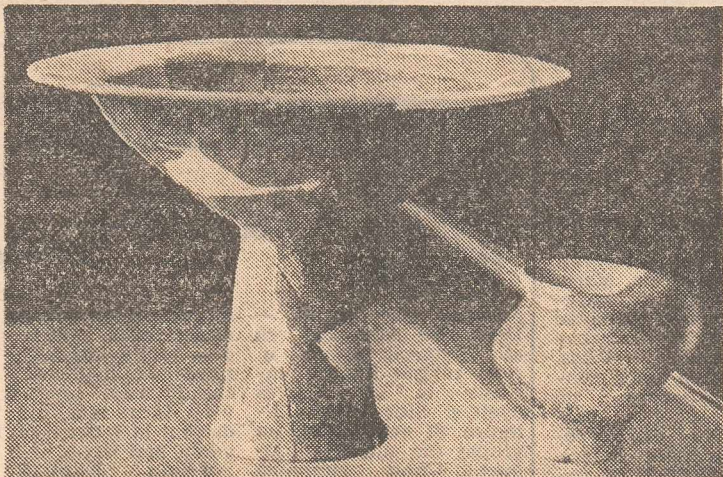
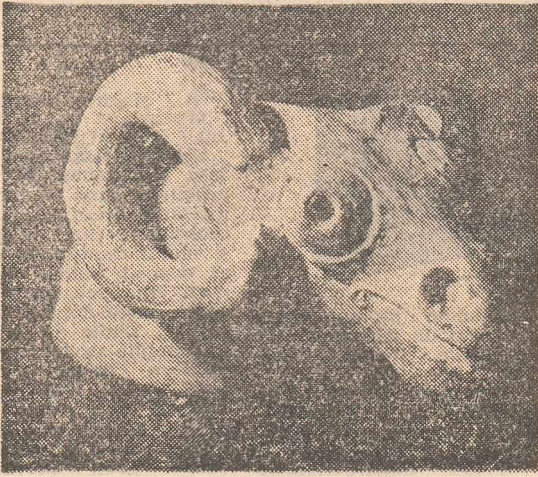
— Mie? Să mi se realizeze un vis din adolescență: acela de a vedea un aisberg. Un aisberg uriaș, fastuos, ca un castel de gheață plutitor.

semnată de Viorica Petrovici, iar costumele de Adriana Urzuzescu.

● Din repertoriul francez, Lakmé de Léo Delibes, marti 22 martie (ora 18), cu Eleonora Enăchescu în rolul titular, Ștefăniță Lascu în Gerald și Dan Zancu în Nilakantha. Dirijează Constantin Petrovici.

● Tot din repertoriul francez, miercuri 23 martie — baletul Giselle de Adolphe Adam. Sub bagheta dirijorului Carol Litvin, în rolurile principale vor evolua: Carmen Anghel, Florin Brîndușă, Irina Roșca, Beatrice Bleonț, Gabriel Opincaru.

● Cu Toma Daroczy în Ducele de Mantua, Daniela Vlădescu în Gilda, Nicolae Urziceanu în rolul Bufonului, joi 24 martie, la ora 18, Rigoletto. Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

● Minerul unui vas de cult în formă de cap de berbec ● Ceramică getică din secolele II-I î.e.n. ● O strecurătoare din ceramică getică lucrată la roată

„Bat timid la o ușă a Institutului de arheologie din București, clădirea din Spiru Haret, dincolo de care, știu, lucrează Nicolae Conovici. Timid, deoarece a acceptat cu greu această convorbire care îi răpește din timpul prețios de muncă la monografia despre *Așezarea getică de la Piscu Crăsani*, de pe cursul de jos al Ialomiței, din plin Bărăgan. (Iarna, arheologii, acești „modești soldați de jertfă”, cum îi numea Iorga pe toți acei cărturari preocupați să ne întregască din unghiuri cit mai diferite cunoașterea istorică, demersul lor fiind absolut necesar sintezelor, stau aplecați pe „țărâmul sănătos al faptelor constatate”, cum le-a lăsat ca testament Xenopol, studiază cu minuție materialul scos din sipelele pământului, redactează rapoartele de săpături, încheagă lucrări, monografii, într-un cuvânt, adaugă noi documente și noi pagini la marea carte de istorie a patriei.) Mă uimește chipul său tînăr, dar atât de sobru, aproape taciturn. Nu i-am surprins un zîmbet, ci doar efortul de a fi concis, limpede și mai ales exact în ceea ce descrie. Îmi face schițe, scoate din sertare fotografii, desene și chiar obiecte „vii”. Îl înțeleg, istoria nu se scrie cu metafore, se scrie cu documente, se scrie cu rigoare, se scrie cum îmi spune un alt arheolog, „cu știință și conștiință”.

Cercetarea așezării getice identificate pe teritoriul comunei Crăsani, jud. Ialomița, are, la rîndu-i, o istorie și o cronologie. Existența ei a fost descoperită cu peste un veac în urmă. La 1870, Dimitrie Butculescu este trimis acolo de către Cezar Bolliac, pe atunci președintele Comisiei arheologice. Se vede că era cunoscută sau bănuită chiar mai demult. Raportul său — aflat în manuscris în arhivele institutului — este sumar, cuprinde, în principal, o descriere a comunei și a modului cum a săpat, fapt foarte important pentru cei care au venit după el. „La acea vreme, precizează Nicolae Conovici, nu se cunoștea cultura dacică, și-a dat seama, totuși, că sînt două nivele de locuire, a descris ceramică lucrată cu mina și ceramică lucrată la roată, precum și câteva alte obiecte”. Cel care își dă seama de importanța așezării și formulează pentru prima dată (în „Trompeta Carpaților”) ideea apartenenței la cultura dacilor este Cezar Bolliac. După acești pilpiire de interes a scriitorului pașoptist pe nimeni n-a mai ispitit locul timp de peste o jumătate de veac.

În 1923, revine un alt „trimis”, profesorul Ioan Andrieșescu, la îndemnul lui Părvan, deschizînd un șantier propriu-zis. Săpă în toate cele trei ridicături, pe cele trei mameloane cîndate ce intrupeau cîrșirea egală a cîmpiei, de data aceasta cu o adevărată metodă, inițiată de marile savant, metodă care permitea un control mai eficace asupra întinderii și caracteristicilor așezării, și constată, deși eroziunile o mușcaseră nemilos (așezarea este situată pe malul drept al râului), că se află în fața unei locuiri getice de la sfîrșitul sec. IV, mijlocul sec. III î.e.n. „A lăsat un raport, ne explică interlocutorul de azi, destul de amplu, publicat în 1924, în *Analele Academiei*, numerele secțiunii istorice, cu descrierea săpăturilor și a materialelor scoase, urmînd ca interpretarea istorică s-o facă Părvan, care intenționa să scoată mici monografii cu așezările dacice” (getice) din Muntenia. N-a realizat acest proiect, dar, cu siguranță, „Getica” de aici a pornit. Am găsit

în arhiva institutului, în manuscris, lucrarea lui Părvan despre Piscu Crăsani. Este aproximativ aceeași cu capitoul IV din monografia sa lucrare de mai tîrziu. Probabil, scriînd, nu s-a mai putut opri iar ideile au curs pe alt drum. Acolo a întîlnit sugerată existența la geți a unor vetre înălțate cam 30 de cm de la sol, fără să se fi identificat însă arheologic în zona respectivă. Ani de zile n-a renunțat să le caute cu insistență.

În 1951, Ion Nestor, profesorul de arheologie de la Universitatea din București, și Niță Anghelescu, directorul Muzeului de istorie din Călărași, în 1954, întreprind, separat și independent unul de altul, săpături, descoperind pentru prima dată materiale din epoca neolitică. Urmează iarăși o „tăcere” de cîțiva ani, după care, tot generosul și împătimitul Niță An-

destă, efemeră la scara istoriei (de la sfîrșitul sec. IV — mijlocul sec. III î.e.n.), peste care se înalță cea fortificată, construită în a doua jumătate a sec. II și părăsită — nu s-a putut stabili motivul —, după mijlocul sec. I î.e.n.

În vecinătatea acestora a găsit și urmele goților (așezare și necropolă din sec. IV î.e.n. cercetate de arheologul Crișan Mușteanu de la Muzeul de istorie națională) în trecerile lor pustiitoare, a găsit și așezări românești din secolele IX-X, care își așteaptă specialiștii să le descifreze întemeierea, creșterea, descreșterea și dispariția, pe scurt, viața. O viață de la temelia ființei noastre naționale.

Să intrăm dară în cetatea fortificată, scopul muncii de un deceniu și jumătate a lui Nicolae Conovici. Numeroasele locuințe date la iveală, cu diferi-

te se poate alcătui, firește, numai după migăloase și migăloase cercetări.

Una dintre descoperirile de seamă ale arheologului Nicolae Conovici, de o covârșitoare însemnătate privind unitatea lumii dace, o constituie sanctuarele și altarele din Cetatea de la Crăsani. Sanctuare și altare care, știm, (istoricii latini o consemnează) au fascinat lumea antică, diferențindu-i, prin religia și credințele lor, pe daci de popoarele și semințiile Europei barbare. Cercetînd sistemul de fortificații, cu șanț dublu și val dublu de pămînt, în apropierea primului val, prin săpăturile din anul 1982, a dat la iveală resturile unei construcții de mari proporții ce înconjură o suprafață dreptunghiulară de circa 70 m.p. cu orientarea nord-nord vest și sud-sud est, specifică majorității sanctuarelor

mai tîrzii, probabil, funcția principală a tonului s-a schimbat, rămînînd un vas de cult.

Ceea ce este și mai demn de reținut, prin luminile ce le proiectează asupra cunoașterii civilizatei geților, privește descoperirea, în jurul sanctuarului așezate pe două rînduri, repetînd același simbol al pătratului, a unor șiruri de construcții, de clădiri, din păcate integral distruse de un incendiu. Cine le-a dat foc nu se știe dar cu siguranță zona sacră, fost distrusă chiar de daci. Foarte probabil, aici era și reședința căpeteniei cu familia sa, erau preoți, oșteni, cu anexele lor gospodărești. Sanctuarul, după cum apreciază cetătorul, a durat foarte puțin sub respectiva înfățișare, ceea ce nu-i de mirare, dat fiind epoca frămîntată a marelui Burebista, primul unificator al triburilor geto-dacilor. Dar, cetătorul ne surprinde cu o altă constatare. „După buciile lipitură din pereți, pe care le-am găsit îngropate (un obiect, de asemenea, cunoscut, pentru daco-geți casa era sacră) putem trage concluzia că, măcar o parte din aceste construcții, e posibil să fi fost cu etaj. Altarul n-a fost stricat, mult, a fost reparat, consolidat, ceea ce denotă că a continuat să fie folosit, chiar dacă zona sacră a fost distrusă, pînă la sfîrșitul așezării”. Mergînd în adîncime, sub talpa acestuia (după ce a fost „decurat” cu mar grijă și depus în sălile Muzeului județean de istorie din Slobozia) a întîlnit, cur presupunea, încă unul. Decorația zonă sacră peste zona sacră, dovedind încă o dată nivelul mai vechi de cult, care din sec. IV-III î.e.n. De fapt, observațiile stratigrafice arată că acesta era și punctul cel mai înalt al locului, pe care de regulă, geto-dacii își întemeiau zonele sacre. Tot în acest perimetru s-au întîlnit mai multe vase de cult cu reprezentarea în relief a capului de berbec, ridicînd noi și noi întrebări în fața cercetătorului. Simbolistica acestuia, se știe, are mai multe semnificații în diferitele părți ale lumii antice este legată și de cultul soarelui și de cel al lunii, dar și de focului. La care dintre ele sub scriau dacii, încă nu s-a descifrat.

Descoperirea zonei sacre l-a determinat pe arheolog să revină pe mamelonul din partea de vest, deși socotea săpătura încheiată, mai efectuează câteva sondaje. Munca n-a fost în zadar, astfel, în campaniile verii trecute, a descoperit fragmente din încă două altare, îngropate în locuri cu totul diferite. Unde s-ar fi putut afla ele inițial, din ce zonă sacră au făcut parte, nu poate încă stabili! Resturile denotă că erau tot de formă pătrată, sintagma mai bogat ornamentată, diferită de cel de pe mamelonul opus. Au chenar dublu cu snur iar unul dintre ele prezintă în plus un motiv alcătuit din cercuri mici străpunse de linii drepte. Dezlegarea mesajului lor rămîne o treabă serioasă la care vor trebui să se inhame cit mai curînd cercetătorii în hermeneutică. Șirul semnelor de întrebare continuă.

Cert este că la Piscu Crăsani se află unul din punctele cardinale ale civilizației geto-dacilor, dovedind încă și încă o dată, unitatea acestei lumi pe teritoriul țării noastre, ca și continuitatea ei de locuire, trunchi robust din care s-a născut, în îndelungul proces al romanizării, poporul român.

CICI IORDACHE ADAM

Fotografii de VICTOR RADULESCU

Vremea lui Burebista la Piscu Crăsani

ghelescu redeschide în 1970 șantierul. Un an mai tîrziu, i se asociază Nicolae Conovici, tînăr profesor de istorie într-un sat din apropierea Călărașilor, absolvent al secției de istorie veche și arheologie din București. În 1972, îl aduce la muzeu și Piscu Crăsani devine un punct cardinal al vieții sale. Serios, talentat, tenace (între timp prin concurs, ajunge cercetător la Institutul de arheologie), întreprinde, cu sprijinul și în colaborare cu muzeul din Călărași, apoi, din Slobozia, jud. Ialomița, 15 campanii de săpături, cercetează an după an aproape exhaustiv așezarea și, iată, se apropie de „piscul” concluziilor finale, urmînd a le înmănușă în monografia în curs de redactare.

(Pentru a ne da seama ce poate să reprezinte un asemenea travaliu, să reținem un singur amănunt și anume că a descoperit, de pildă, peste 400 de gropi pline cu materiale arheologice, umplînd fiecare cel puțin 12 saci din care obiect cu obiect se cere întregit, desenat, fotografiat, studiat. E greu să ajungă o viață de om pentru a epuiza toate întrebările și a dezlega toate enigmaticele).

Chiar din 1972, pornind de la observații de suprafață, cum se spune în arheologie, își dă seama că așezarea nu se mărginește doar la zona fortificată, identificată pînă atunci, se întinde încă mult în afara ei. Primele sondaje îi confirmă supoziția, așezarea neolitică dovedindu-se mai mare decît cea dacică, la rîndul ei, fiind, de asemenea, fortificată cu șanț și val de apărare. Tot dincolo de fortificația cunoscută descoperă câteva morminte getice din epoca bronzului (sec. IV-III î.e.n.) precum și mai multe așezări getice deschise, contemporane cu cea fortificată. Cercetate cu grijă, prin metode științifice moderne, straturile arheologice evidențiază mai multe etaje de istorie, secole întregi de evoluție, de civilizație și trăire umană, cu perioade de glorie și de restriști. Peste prima fază de locuire din epoca neolitică, de vîrstă Boian, apare un strat de la începutul primei epoci a fierului, într-o locuire de scurtă durată, apoi, se supra-pune cea așezare getică mo-

tele lor anexe gospodărești, cu vetre, cuptoare, gropile (unele cu provizii, altele rituale), imensitatea materialului arheologic — ceramică (getică și elenistică), oase de animale, unelte, obiecte de port și de podoba, monede (getice, elenistice și romane, romane republicane) dovedesc că perioada de maximă înflorire a acestei așezări a fost, neîndoios, în vremea lui Burebista. A fost, în orice caz, o reședință a unui trib sau a unei uniuni de triburi care, la un moment dat, se înglobau într-o formațiune mai mare ce cuprindea pe toți geții din Cîmpia Munteniei. „Am găsit, iată un argument, cupe cu desen în relief lucrat în mod sigur în așezarea de la Popești (jud. Giurgiu) și invers, la Popești s-au descoperit vase lucrate la Crăsani. Aceste cupe au niste caracteristici anume, care permit astfel de afirmații; în fiecare așezare există un reper-toriu de stampile cu diferite variante de decor. Pe urmă, monedele dacice aflate în circulație sînt aceleași. Era cu siguranță un centru politic și religios, ca și un centru meșteșugăresc important. În mod îndubitabil aici se producea multă ceramică, se lucrau obiecte din fier și bronz. Era și un centru de schimb, cum o dovedesc obiectele de import din lumea greco-romană — amfore, vase de lux din ceramică, vase din sticlă. Amforele conțin vin, ulei din lumea greacă iar celebrul candelabru din bronz descoperit de Ioan Andrieșescu (aflat în Muzeul de istorie al R.S.R.) este lucrat în sudul Italiei, precum s-au găsit și multe monede elenistice și romane. De această așezare depindeau, concluzionează cercetătorul, din punct de vedere politic, administrativ și religios un număr de așezări rurale pe care nu-l putem încă aprecia”. O parte au fost identificate de arheolog, altele, cu siguranță, se vor fi aflat undeva, prin apropiere, tînuite sub pămînt sau vor fi fost luate cu totul de apele râului ori de pluguri, în sutele și sutele de ani ale lucrării ogoarelor. O asemenea cuprînzătoare „frescă” a unui mare și important centru dintr-o epocă de vîrf a civilizației geto-dacilor

geto-dacilor cunoscute pînă azi pe teritoriul țării noastre, inclusiv al celor de la Sarmisegetusa Regia, din Munții Orăștiei. Fără nici un dubiu, este zona sacră. În același an, concentrîndu-și atenția asupra acestui perimetru, identifică și scoate la lumină un altar din lut ars, cu înălțimea de 23 cm. Fusesse ușor străpuns de săpătura profesorului Andrieșescu, dar fără să-l afecteze prea mult, se pare că și-a dat seama a fi ceva important, oprind avansarea. Nicolae Conovici găsisse ceea ce căuta de atîția ani, avea în față proba materială a sugestiei lui Părvan. Geniul marelui savant se confirmă încă o dată, iar efortul tînărului cercetător era răsplătit. Deci, nu era vorba de vetrele obișnuite ale locuințelor ci de altare. De forma unui trunchi de piramidă, are suprafața superioară cu laturile egale, deci pătrată, decorată cu linii adîncite în diagonală, unite la mijloc într-un cerc. Un simbol de bună seamă, un mesaj ritual. Care anume? Deocamdată e greu de răspuns. „Simbolistica acestui decor trebuie să fie una cosmică, gîndește arheologul, decorul este comun mai tuturor altarelor descoperite în Tracia și îl regăsim pe multe obiecte. „Este o chestiune ce trebuie aprofundată, intenționez să mă ocup în anii următori de ea. De fapt, simbolistica pătratului este universală, există și în lumea elenistică și în aceea a celților, a romanilor”. Diagonala intersectată, în variante, cu sau fără cerc, a apărut la Crăsani și pe stampila amforei locale, pe o miniatură de lut, pe cupele getice, avînd decor în relief, pe vase din metale prețioase, pe vase de cult. De exemplu, pe rîtonul găsit acum doi ani în apropierea sanctuarului, piesă din ceramică terminată cu o protomă de cal ce avea încrustată pe piept acest ics (X) specific. Probabil, să fi folosit în cadrul ceremoniilor religioase. În epocile cele mai vechi, la geți, ca și la alte popoare (la greci, sciți, romani, chiar la perși) rîtonul era un vas folosit de zei și de eroi, apoi de regi. Era lucrat, mai cu seamă, din aur și argint. În perioadele

Săptămîna universităților cultural-științifice

Desfășurată în primă ediție, la Iași, Săptămîna universităților cultural-științifice s-a dovedit a fi un rodnic dialog între factorii de resort din județul Iași și invitații lor din județele Dolj, Timiș, Hunedoara, Mures, Vrancea și Cluj. Schimbul de experiență nu s-a limitat, firește, la cele câteva debateri teoretice menite să fixeze locul universităților cultural-științifice în viața unei localități, sau să etaleze posibilitățile specifice de exprimare ale Comisiilor pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice, ci a pus cu deosebit accentul pe latura practică, pe conținutul în sine al cursurilor. Ne-am numărat, cu alte cuvinte, printre cursanții obișnuiți ai Universității cultural-științifice din Iași, instituție ale cărei săli de clasă, ca să le zicem așa, sînt răspîndite nu numai în sediile unor recunoscute edificii culturale, cum ar fi, desigur, Palatul Culturii, un impunător complex muzeal, sau la „Casa Pogor”, ori la Universitatea „A.I. Cuza”, ci și în zeci și zeci de unități economice, cum ar fi întreprinderile de tricotaie „Moldova”, sau „Tehnoton”, ca să dăm doar câteva exemple. S-a constatat, dealtfel, că această extindere a spațiului de curs, această desăruire a lectorilor în chiar perimetrul unor întreprinderi, sau platforme industriale, este o modalitate intens folosită și în alte județe, opțiune ce-i conferă metodei nu numai viabilitate, ci și eficiență. Sigur că da, unele cursuri, cu o mai mare audiență la public, de un interes mai larg și mai variat, răspunzînd unor necesități strict informaționale, sau de aprofundare, a unor domenii cultural-artistice, inclusiv științifice, au intrat demult în atenția marelui public care le frecventează cu asiduitate. Dar, așa cum au precizat cursanții, nu doar domeniul în sine i-a atras, ci calitatea expunerilor, acel dar al lectorilor care, specialiști fiind într-un domeniu sau altul, știu să confere celor aproximativ 60 de minute ale unui curs un caracter viu și captivant. Alte cursuri, însă, cu toată bunăvoința lectorului, cu toată pregătirea sa minuțioasă, parcă bat pasul pe loc.

Am putea exemplifica, atît într-un sens, cît și în celălalt, dar ne oprește gîndul că organizatorii acestei prime ediții a Săptămîinii universităților cultural-științifice și-au propus să ofere schimbul de experiență o radiografie reală a acestui gen de manifestări între care unele au mai multă sau mai puțină priză la public. Ne vom opri, însă, asupra a două expuneri, aflate sub genericul „Satul la orele învățării metodelor de obținere a unor produse agricole cît mai mari”. Prima dintre ele a avut loc la Căminul cultural din Proboata

și și-a propus să supună debaterii următorul subiect: „Metode și căi de creștere a producției în zootehnie; ridicarea natalității și reducerea mortalității animalelor, realizarea greutății stabilite la tăiere”. E adevărat, expunerea în sine se cam suprapunea, bănuim noi, peste o temă a învățămîntului agrozootehnic (cu deosebirea că în cadrul învățămîntului agrozootehnic cursurile se țin de obicei chiar la fața locului, în fermele zootehnice, și au un conținut cu precădere practic, pe cîtă vreme acum, în sala Căminului cultural, expunerea a fost însoțită de un film documentar realizat de către membrii cineclubului din Proboata!), dar, chiar dacă ar fi fost de sine stătătoare, tot n-am fi crezut că lectorul, respectiv medicul veterinar Radu Nicorici, directorul stațiunii de creștere a bovinelor din Dancu, avea să ne incite pur și simplu interesul. Și nu neapărat al nostru, cît mai ales al cursanților care l-au ascultat și l-au urmărit cu maximum de atenție. În fond, medicul veterinar Radu Nicorici n-a făcut nimic altceva decît să le vorbească țăranilor cooperatori din Proboata despre felul în care trebuie îngrijiiți, ca la carte, o vită. De ce l-au ascultat cu atîtă luare aminte? Pentru că cel ce le vorbea cucerise, cu numai câteva zile în urmă, împreună cu unitatea sa, înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Le împărtășea, cu alte cuvinte, din știința și experiența de-o viață a zootehniștilor din Dancu.

Cea de-a doua expunere, din sala Căminului cultural din Bivolari, avînd următoarea temă: „Sericultură, o îndeletnicire tradițională cu mari valențe economice; sarcinile privind dezvoltarea creșterii viermilor de mătase în actualul cîcinal” l-a avut ca lector pe Vasile Țîpordei, directorul Centrului de sericultură din Iași. Toate bune și frumoase, numai că pentru dezvoltarea sericulturii la Bivolari, ba chiar și în întreg județul Iași, mai sînt încă multe de făcut. Au fost trecute în revistă, cu simț critic și autocritic, unele neajunsuri, s-a emis chiar și convingerea că sînt speranțe și șanse reale pentru dezvoltarea acestei îndeletniciri tradiționale, dar, cu excepția celor două scurte filme realizate de membrii cineclubului din Bivolari, expunerea nu prea avea cum să-și atingă țelul. Se poate, deci, ca o expunere, oricît ar fi ea de aparent aridă, cum a fost cea de la Proboata, să stîrnească aplauze, dar, din păcate, se poate și altfel, ca la Bivolari, unde viermii de mătase n-au ajuns încă să se împămîntenească.

În încheiere, fără a se înțelege că neapărat vrem să tragem o anume concluzie, prima

ediție a Săptămîinii universităților cultural-științifice, pentru a cărei bună desfășurare organizatorii nu au precupețit nici un efort, a scos în evidență rolul deosebit, formativ și informativ, pe care-l au universitățile cultural-științifice în viața orașelor și satelor patriei noastre, necesitatea de a-și replea permanent modalitățile de lucru cu publicul, în raport direct cu cerințele acestuia, cu marile comandamente sociale ale timpului. Cu alte cuvinte, o acțiune reușită, un fructuos schimb de experiență, un dialog deschis și eficient.

N. VICTOR ■

O firmă care se impune tot mai mult în vitrinele comerțului: „Electronica industrială”

Universul s-a născut sau nu dintr-o „explozie inițială”?

Incredințăm tiparului această nouă rubrică din dorința de a legitima paternitatea și prioritatea unor idei românești în domeniul științei și tehnicii mondiale. Am făcut-o și cu alte prilejuri, mijlocînd publicarea unor documente ce atestă cu realism inițiativa invențiilor și descoperirilor autohtone. Ele au adus în atenție creațiile unor autori în viață, fie pe cele redescoperite prin generozitatea hazardului sau diligențele posterității. Este știut (cu excepția celor care au uitat sau n-au aflat niciodată!) că, de pildă, primul articol dedicat doctorului Ștefan Odobleja, (la o oră cînd marea sa mehedințean mai era necunoscut chiar și în orașul său), a văzut lumina tiparului în paginile Flăcării. A fost momentul și punctul de plecare al unei vaste acțiuni ce s-a finalizat prin redescoperirea și publicarea în România a „Psihologiei consonantiste”, prima lucrare universală de factură cibernetică.

Inaugurînd această rubrică aducem, pentru început, la cunoștința cititorilor noștri, o ipo-

teză de lucru datorată corespondentului nostru Silviu Ciobanu, inginer radio și telecomunicații la Direcția de Radio și Televiziune din București, Calea Victoriei nr. 37. O facem și deoarece, lucru cunoscut, descoperirile nu sînt acoperite prin brevete de invenție, în acest caz articolele tipărite bucurîndu-se de valoarea unor acte juridice. Tocmai de aceea, socotim necesar să acordăm inițietate acelor autori, care, prin speculații teoretice și calcule, prin decantarea tezaurului de date existente, propun un nou punct de vedere în cîmpul larg al cunoașterii umane. E locul să precizăm, de asemenea, că redacția nu acordă în nici un fel cîștig de cauză ideilor și ipotezelor publicate și nici nu va arbitra eventualele polemici. Omul de știință, el singur, va fi în măsură să le promoveze sau să le scoată din competiție. Modesta noastră contribuție rămîne legată de dragostea omenască pentru adevăr și dreptate, de dorința de a ne cunoaște mai bine pe noi înșine în marea competiție a inteligenței planetare.

Și acum iată ipoteza comunicată de inginerul Silviu Ciobanu.

În anul 1987 — ne înștiințează cititorul nostru — am avut ocazia să măsoz cu precizie mare (eroare de $\pm 3 \cdot 10^{-9}$) frecvența unor emițătoare de radio, care au la emisie o precizie și mai mare. Am constatat atunci că orice semnal care sosește prin reflexie pe ionosferă are frecvența mai scăzută decît cea de la emisie (cu aproximativ $-2,4 \times 10^{-7}$ din valoarea sa. Acest fenomen putea fi explicat fie prin faptul că ionosfera se mișcă (apare efectul Doppler), fie că un foton, care trece prin ionosferă, pierde o parte din energia sa, ca în cazul efectului Compton. Efectul Compton a demonstrat că un foton de mare energie (raze X), care trece prin grafit, pierde o parte din energia sa. Fenomenul nu a putut fi pus în evidență la fotoni din domeniul frecvențelor luminii sau radio.

Pentru a demonstra dacă este

cazul efectului Doppler sau al pierderii de energie a fotonilor, am măsurat un semnal care mergea de la pămînt la un satelit de telecomunicații și înapoi. Dacă schimbarea s-ar fi datorat efectului Doppler, atunci efectul s-ar fi anulat, el scăzîndu-se pe cele două sensuri. S-a constatat însă o scădere a frecvenței (cu $-4 \cdot 10^{-8}$ din valoarea). Prin această descoperire s-ar putea demonstra că orice foton care trece printr-un cîmp de particule încărcate electric intercondiționează cu acestea și pierde o parte din energia sa.

Prin aceste raționamente simple, bazate, cum am arătat, pe observații personale, sînt îndreptățit, cred, să formulez o ipoteză. Dacă ne gîndim la fotonii care vin de la stele îndepărtate, atunci scăderea frecvenței acestora se poate datora interacțiunii dintre ei și particulele încărcate ce se găsesc în lungul lor drum și nu efectului Doppler așa cum susțin unii

oameni de știință. În acest caz, universul care este în permanentă mișcare nu ar avea o mișcare de expansiune și nu ar proveni de la o „explozie inițială”.

În încheiere, interlocutorul nostru a ținut să menționeze următoarele: „Nu știu dacă în altă parte a lumii s-au făcut măsurători asemănătoare deoarece nu dispun de informații în această privință. De asemenea nu știu dacă la noi se ocupă cineva cu astfel de probleme. Aș fi bucuros dacă, prin intermediul revistei „Flacăra”, aș putea obține date suplimentare, iar ipoteza mea ar intra în vederile unor specialiști în materie”.

Ipoteza inginerului Silviu Ciobanu — ne permitem noi să adăugăm — concentrează observațiile și meditațiile unui om, dăruit cu pasiune, vreme de 30 de ani, problemelor de radio și telecomunicații.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

„Inginerul Gheorghies”

S-a dăruit o viață întreagă culturii poporului român: „a fost campion neobosit al inteligenței, în timp de jumătate de secol” — scria despre el Mihail Kogălniceanu, iar un poet, C.V. Gheorghian, i-a închinat versurile: „...Aprinzînd în a ta țară a științelor făclie, / La altarul-i de lumină adunat-ai un popor.” Acesta a fost Gheorghe Asachi (1 martie 1788, Herța — 12 noiembrie 1869, Iași), cărturar iluminist de cultură enciclopedică, scriitor, matematician, arhitect, inginer și ziarist, de la a cărui naștere se împlinesc anul acesta două secole.

Biografiilor săi, ca și publicului larg, Gheorghe Asachi le este cunoscut mai ales prin marile sale merite în promovarea învățămîntului și teatrului în Moldova (a organizat și prima reprezentare dramatică în limba română), ca și prin bogata sa activitate de publicist, datorită lui aparînd și înția gazetă din Moldova: „Albina românească”. La stăruințele lui s-a înființat primul institut pentru educația fetelor, de asemenea înția Școală de arte și meserii moldoveană. Dar perso-

nalitatea sa a fost și mai complexă, el avînd un rol însemnat în dezvoltarea științei și tehnicii, așa cum va rezulta din schițarea biografiei sale.

Prima învățătură a primit-o de la tatăl său, cărturarul, istoricul și traducătorul Leon Lazăr Asachi, în orașul natal. Familia sa mutîndu-se, pe cînd avea 9 ani, la Lvov, a continuat să studieze acolo, atît cursul secundar, cît și cel universitar. Dobîndește de timpuriu cunoștințe solide de matematică, fizică, științe naturale, logică, inginerie, arhitectură, iar cînd se întoarce în țară, la Iași (1805), este doctor în filosofie, inginer și arhitect. Își pune în practică priceperea de arhitect, construind o serie de clădiri.

Între 1805 și 1812 Gh. Asachi își continuă studiile (astronomie, matematică, tehnică, pictură, istoria Romei, literatură) la Viena și Roma, îmbogățindu-și și cunoștințele de limbi străine. La întoarcerea definitivă la Iași, la 24 de ani, este un veritabil poliglot, cunoscînd polona, germana, latina, ita-

liana, franceza, rusa și engleza.

Începe acum prodigioasa sa activitate de organizator și animator al învățămîntului, scenei și jurnalismului național în Moldova, integrită de o neobosită și rodnică activitate de scriitor și traducător. Noi ne vom opri însă cu precădere asupra aspectelor tehnico-științifice ale activității sale, care a acoperit o arie foarte largă.

Gheorghe Asachi a fost spre pildă un partizan convins al industrializării țării. Asemenea lui Mihail Kogălniceanu, care organizase una dintre primele fabrici de postav, Gheorghe Asachi a construit, cu sprijinul competent al inginerului-geolog Carol Mihailic de Hodocin, o fabrică producătoare de hirtie Petrodava (Neamț), cu mașini moderne pentru acea vreme, aduse de la Viena și Praga; pe frontispiciul ei, cărturarul pusese inscripția „Întia fabrică a Moldovei”. În noiembrie 1841, s-a făcut inaugurarea și „Albina românească” scria că, la serbarea prilejuită de eveniment, s-a încins „o horă a lucrătorilor, bărbați și femei”...

Fiindcă ne-am referit la „Albina românească”, primul ziar românesc din Moldova, să precizăm că aci, ca și în alte publicații scoase de el („Gazeta de Moldavia”, „Spiculatorul moldo-român”, „Icoana lumii”, „Almanah pentru învățătură și pricepere”, „Patria” etc.), Asachi ținea la curent pe cititori cu cele mai importante progrese ale științei și tehnicii, atît rea-

lizările din țară, cît și cele din străinătate, în cadrul unei strădăniți statornice de a oglîndi tabloul și mersul civilizației în ansamblul lor.

Un moment important din activitatea lui Gheorghe Asachi a fost „clasul” (de fapt școala) de inginerie și hotărnicie pe care l-a înființat la Iași în 1813 (inaugurat în ianuarie 1814). Aci a fost pentru prima dată supranumit „Inginerul Gheorghies”. Tinărul care nu implinise pe atunci 26 de ani, dar avea de pe acum o cultură enciclopedică, predă aci, în limba română, geodezie, mecanică, matematică, arhitectură, istoria artelor. Prima promoție de ingineri (de fapt subingineri) a absolvit cursurile în 1818, evidențiîndu-se prin rezolvarea a multiple probleme practice de inginerie și hotărnicie (tot în 1818, Gheorghe Lazăr, căruia mulți îi spuneau „Lazăr inginerul”, deschide în București, la Sf. Sava, o școală, apropiată ca profil, de inginerie hotărnică, unde predă cursuri de aritmetică, algebră, trigonometrie, geometrie, arhitectură, „geodezie sau ingineria cîmpului”, geografie și filosofie — ajutat de Eufrosin Poteca). Tot la îndemnul lui Asachi, se organizează școli la Galați, Focșani, Huși, Birlad, Botoșani, Roman, precum și în mai multe sate.

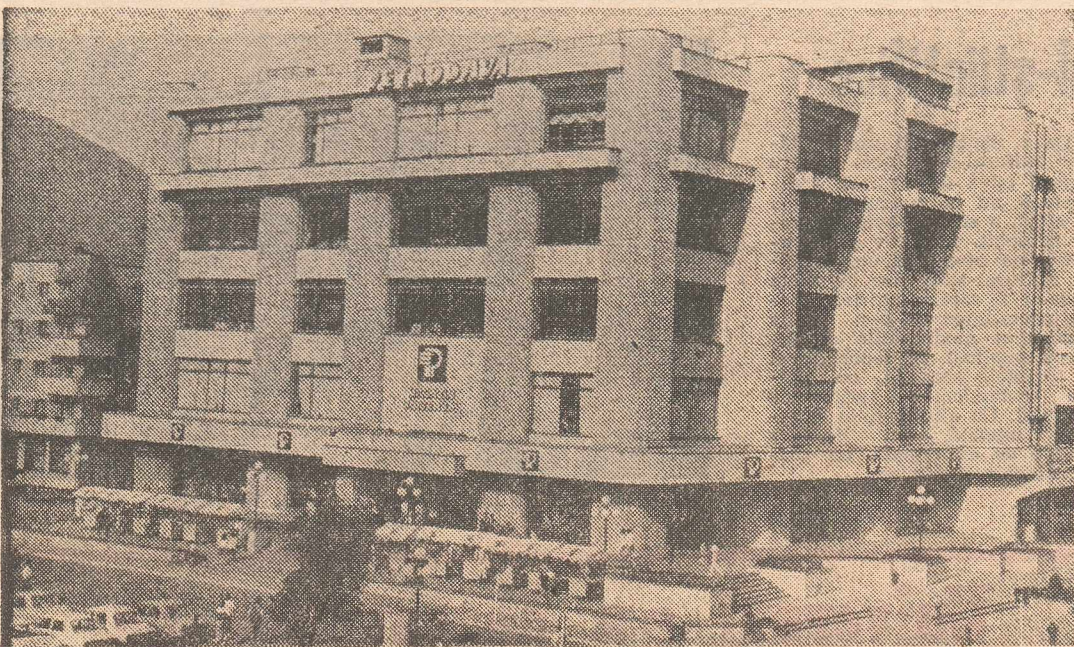
În anul 1835, are un rol hotărîtor în crearea, la Iași, a Academiei Mihăilene, sub domnia lui Mihail Sturdza, o veri-

tabilă pepinieră de intelectuali instruiți, pe care o concepe la nivelul marilor așezăminte de învățămînt ale Europei. Datorită lui mai ales, instrucțiunea științifică ocupă aci, alături de cea artistică, un loc foarte însemnat. Inaugurarea a avut loc la 16 iunie 1835, într-o clădire nouă de pe strada Arcu, din centrul orașului. A fost cea dintîi instituție românească de învățămînt superior din Moldova și la ea au predat profesori iluștri, printre care Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu, Ion Ionescu de la Brad, Eftimie Murgu, Damaschin Bojinca și mulți alții, înființîndu-se catedre pentru mai toate specialitățile științifice. A dăinuit pînă în 1847.

Nu trebuie uitat nici rolul lui Gheorghe Asachi ca autor a numeroase manuale de aritmetică, geometrie, algebră etc. Dincolo de hotarele specialităților sale, a luat parte la toate inițiativele menite să sprijine dezvoltarea culturii științifice și tocmai de aceea îl aflăm printre întemeietorii unor societăți științifice ca „Cercul de lectură al medicilor moldoveni” — 1830, „Societatea de medicină și istorie naturală” — 1833 etc.

Una dintre cele mai însemnate instituții culturale ale Iașului contemporan, Institutul Politehnic, poartă astăzi numele acestui remarcabil ctitor al culturii românești.

L. M. ȘTEFAN ■

De curind, contemplând magazinul universal „Petrodava”, impunătoare construcție în beton și sticlă din municipiul de la poalele Cozlei, Cernegurii și Pietricicai, mi s-a întâmplat să fiu luat „cu asalt” de valul de vizitatori care, aveam să aflăm ulterior, sint zilnic, în medie, cam 20.000.

Urc scările atras imperceptibil de muzica stației de amplificare. Apoi mă înviorcăz, brusc, programul informativ cu privire la noutățile aflate la cele 40 de raioane de specialitate, la caracteristicile tehnico-funcționale ale produselor respective și la sectoarele de unde acestea pot fi achiziționate.

Imi încep, deci, vizita de la ultimul etaj și constat cu bucurie că fiecare nivel al magazinului are ornamentații și culori aparte, în consonanță fiind și ținuta personalului.

La etajele, cumpăr o lanternă. Apreciez atenția cu care sint servit și în acest timp apare un tânăr cu prestație energică, curios să cunoască ce mobil are „dialogul”. Este vreo problemă? mă întreabă cu circumspecție. Se bucură auzind aprecierile și se prezintă Vasile Ouatu, șeful de unitate. Imi destăinuie cite ceva din preocupările și rezultatele harnicului și ținutului colectiv de muncă ce numără peste 200 de lucrători comerciali și a cărui medie de vîrstă nu depășește 30 de ani.

Îl întreb cum se face că în această unitate, care se vrea și reușește să fie etalon al comerțului pietrean, cerința de permanență bună servire consensuată și afișată la loc vizibil devine un fapt practic de exprimare. Imi relatează cu răbdare și fără formule stereotipe că, ajutat de organele locale de partid și ale organizației de tineret, precum și de conducerea ICSMI — Piatra Neamț

La cumpărături în Piatra Neamț

a reușit să imprime fiecărui lucrător răspunderea pentru plan, care nu poate fi realizat decît printr-o calificată activitate de comerț. Accentuează cu o nedisimulată mîndrie că, în afara harului pe care trebuie să-l ai în orice profesiune, în executarea atribuțiilor, lucrătorul din comerț, condescendență, servirea atentă și cu răbdare a cumpărătorului au devenit la „Petrodava” chiar un mod de a fi,

adică o stare normală. Numai așa, continuă increzător în cele ce afirmă, determini pe cumpărător să revină cu plăcere în unitatea noastră, devenind astfel dintr-un vizitator ocazional un client permanent al magazinului „Petrodava”.

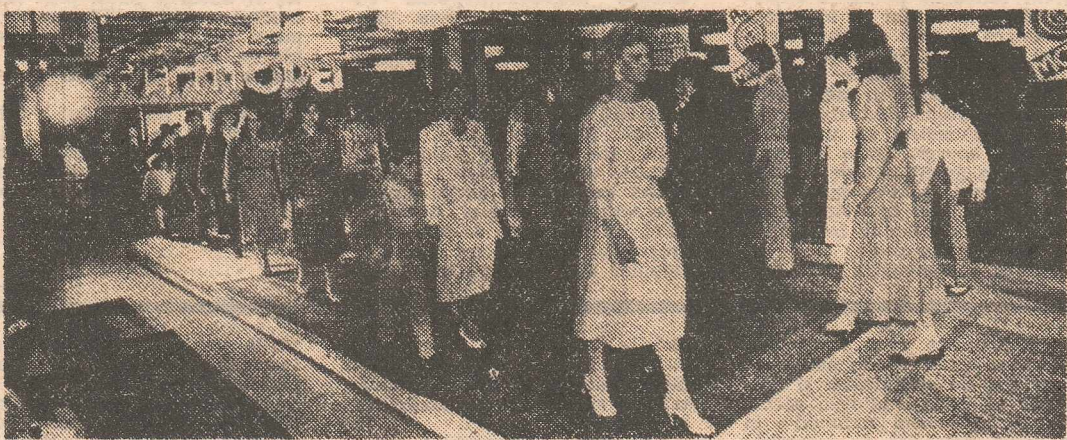
Modernă clădire, cu o arhitectură sobră, originală, unicat în materie, reunește peste 40 de magazine distincte și oferă cumpărătorilor mai mult de 200.000 articole diferite, a fost proiectată și realizată de forțe locale. Magazinul totalizează în cele cinci nivele ale sale o suprafață utilă de 12 mii metri.

Interlocutorul ține să precizeze că periodic, sint organizate în incinta magazinului, precum și în sala mare a Casei de Cultură, interesante „Parăzi” ale modei de sezon, ca și demonstrații practice de utilizare a produselor electro-casnice de folosință îndelungată.

În fiecare an, cu prilejul tradiționalei manifestări „Toamna pietreană”, Petrodava este gazda primitoare a unui interesant concurs de vitrine, la care participă colective de vitrinieri — decoratori din numeroase județe ale țării.

În vederea permanentei îmbunătățirii a calității servirii, tinerii vinzători participă la diverse cursuri de perfecționare profesională.

MARIAN TEODORESCU ■

Nu numai echinocliul anunță primăvara, ci și parada modei de la Bucur Obor și Titan

Niste cuburi colorate, stîrnesc fantezia spațială a minutorului lor; instalarea unui trenuleț electric, proaspăt scos din cutia de ambalaj, naște probleme delicate-sublime de conectare, potrivire, amplasare, verificare etc.; un „pistol” din plastic pe al cărui „trăgaci” folosindu-l zăcești, prin vizor, nu presupusa lîntă spre a fi ucisă ci, pur și simplu, derularea unui film de desene animate cu rătoiuul Donald sau Făt-Frumos; o cartealet-program, desfășurată, îți oferă nu mai puțin decît 50 de jocuri practicabile ad-hoc; citeva zeci de lamele metalice găurite, ansamblate cu îndemnare prin folosința unor minuscule șuruburi și piulițe, pot deveni machete — la scară! — ale unui tractor, turn Eiffel, mașină carting, macara, sau, clădirea Athenée Palace. Și așa mai depăște... Tîncii vor continua să-și vîre degetele-cîrnăcioari în măruntaiele mașinuței din plastic oferită cadou (spre a o distruge, normal!), vor continua să vîseze imediat apoi o altă mașinuță mai zdravănă (ca să o sfărîme și pe aceasta, curînd), dar, cred, aici intervine ceva esențial:

„dacă oamenii maturi pot intercepta în mod critic ceea ce li se oferă în anumite momente — copiii NU!

Ei, aceștia din urmă, se formează conform celor oferite de către maturii: puterea, capacitatea de discernămint aparține doar „oamenilor mari”, cărora le revine astfel o imensă responsabilitate. Copiii se joacă — ei, niciodată, nu joacă...! (de la Popa Prostul și pînă la pocher e o cale lungă).

În acest context mi se pare necesar a reveni asupra activității mai mult decît interesante a unei instituții republicane — despre care am mai scris în revista noastră, ba chiar urmărindu-i destinul chiar de la început — și care iată, la acest început de nou an, se înfățișează cerîntelor pieței interne și internaționale cu produse noi, de (într-adevăr) ultimă oră: este vorba de „RECOOP”, (director: dr. Gheorghe Fețeanu), și mai ales despre produsele sale „JECO” (citește: Jocuri Educativ Colective).

Un... nenumeros colectiv de oameni, talentați, debordînd de entuziasm (chiar și în fața unor furtuni birocratice regretabile,

sau izbîndu-se de „spleen”-ul unor funcționari postați în fotoliile unor scări ierarhice oarecare), propune pentru anul în curs — multe dintre ele fiind în faze avansate de producție — peste 100 JOCURI NOI.

Este de altfel o replică firească la faptul că, față de anul

Jocuri

care a trecut, planul „JECO” s-a dublat (s-a ajuns la tiraje de 500.000 per joc — chiar la milioane, privind anumite jocuri pentru copii solicitate prin programa Ministerului Educației și Învățămîntului). În plus, au crescut sarcinile pentru export (menționăm la acest capitol jocul „GO — variantă standard”), „RECOOP”-ul a devenit o întreprindere superrentabilă, ne facem un punct de satisfacție vorbind despre ea — cu atît mai mult cu cît aceasta fiind nu numai producător, ci

E primăvară și la 1050 de metri

Casele sint cu petice albe pe acoperișuri. Munții sint la fel de falnici cu tot cojocul nemîșcat și apăsător al zăpezii. Zadarnic caut cu privirea ghiociei, brînduse, albastrele. Nici urmă la înălțimea de 1050 de metri. Suflul primăverii însă se simte puternic la Predeal. Se topește turțurii de basm, curg streșinile, soarele e puternic, se face plajă pe șezlonguri, cojoacele cu care am venit din București sint aruncate în zăpadă.

La Clăbucet-sosire stratul de zăpadă, nu știu dacă confirmă prevederile meteorologilor, dar oricum este. La fel sint și funcționează perfect centrele de închiriere a săniuțelor, a materialului sportiv și a schiurilor. Aici se ridică o problemă de lingvistică, nu pe plan național, ci doar la Predeal. Pe aceeași pîrtie, pe care furnicau uman urcă și coboară, indicatoarele folosesc schi și ski...

Cei mai mulți au venit să schieze, să respire aer curat, să se plimbe, unii, puțin, să mînce în aer liber. Capotele mașinilor, mini restaurante, etalează bunătați pentru douăzeci de persoane care dispar, în citeva minute, savurate de patru cinci prieteni.

Ați avut cunoștință de decalogul schiorilor? L-am aflat la fața locului și din el am reținut că de zece ori nu este voie să greșești pe pîrtie. Unii greșesc și de o sută de ori! Calcă decalogul de 10 ori, fără nici o remușcare.

Pavel Vasile, responsabilul restaurantului și autoservirii de la Clăbucet-sosire, e elegant în costumul albastru și în purtările sale; calm, deși aglomerația dintr-o duminică poate modifica comportamentul oricărui om civilizat, e la dispoziția miilor de turiști. Aici iau masa de prînz 2.000 de alpinisti cu poftă de mîncare, chiar dacă cei mai mulți nu se urcă pe schiuri. Aprovizionarea e bună: cinci sute de piini calde, 5.000 de sticle de bere, care nu mai au nevoie să fie puse la gheață, tot atîtea de sucuri aromatice, mii de kilograme de apă minerală, mii de mici care sîrîie pe grătare și usturoiază atmosfera de te faci să-ți guști chiar dacă suferi de ficat, zeci de feluri de mîncare a la carte, dar totul e absolut insuficient pînă la apusul soarelui.

Tovarășe Pavel Vasile ziua de duminică nu e deloc ușoară pentru dumneavoastră.

Muncim cu plăcere să asigurăm masa, în tovarășia noastră, a celor peste două mii de turiști care ne trec pragul casei, 90% din cei care vin aici sint privitori dar aerul curat le dă aceeași poftă de mîncare. Ca și schiorilor.

Fără să-mi spuneți, citesc în ochii dumneavoastră o tristețe.

Regret că oaspeții noștri, cei mai mulți dintre ei, nu au o educație a muntelui. Lasă în urma lor sute de sticle sparte și aruncate prin pădure, hîrtii cît să încarcăm un camion, resturi de mîncare din ceea ce au adus de acasă și „rustic” au încropit o masă pe capota mașinii.

Nu puteți să-i amendați pe cei care încalcă legea muntelui?

Nu este nici treaba și nici dreptul nostru. Primăria are în

grijă pista care, fiindcă veni vorba despre ea, ar trebui delimitată în trei culoare: pentru săniuș, pentru schiorii începători și pentru cei avansați.

Școala de schi are cursuri cu o durată fulger de patru-cinci-șase zile. Economistul Alb Simion, la sfîrșitul unui an, adună, cel puțin, 7.000 de... absolvenți. Fiecare serie se încheie cu un concurs. Amuzamentul, ca și satisfacțiile sint depline pentru cei care au reușit să se țină în echilibru pe schiuri și de acum se gîndesc la performanțe naționale; monitorii, foști campioni republicani, care au trăit aceste stări, îi incurajează.

Calculatorul și-a făcut intrarea și în restaurant. Stabilește prețurile, gramajul. Calculatorul, neobosit, e în mare formă mai ales duminică. Pavel Vasile, prin sondaj, cîntărește porțiile de mîncare, fripturile. Repetă această operație din ceas în ceas, încît diferențele pot fi de cel mult 5 grame, plus sau minus. Calculatorul verifică, controlează, impune cinstea exemplară.

Mai aveți, cinci minute pentru mine?

Pot vorbi în timp ce supraveghez calculatorul, ospătării...

Pista a fost asfaltată astăzi de copii. Am văzut că i-ai înconjurat cu multă tandrețe, chiar cînd îi dojenești.

Profesorii s-au retras la cafele și elevii au rămas la capul lor. Nu zburdălnicia ne deranjează, pentru că muntele iubeste strigătele lor de joacă. Dar astăzi a fost un fel de turism pentru plan, scăpîndu-se din vedere rolul educativ al regulilor drumetiei. Copiii, au coborît din trenuri, cu pachetele, le-au mîncat sau le-au aruncat, oricum hîrtiile și resturile au ajuns pe zăpadă și iarba care dă să incolțească, au rămas ne-supravegheați, au alergat, au transpirat pînă la ora 17 cînd au fost din nou în tren. Vai ce bine am petrecut!, vor spune acasă. Și așa se vor învăța, acesta va fi profitul unei excursii dacă cineva nu are cu adevărat grijă de ei, nu este un educator cu vocație!

Îi cunoașteți, știți din ce oras sint?

Nu, dar de citeva luni de cînd sint aici responsabil, am văzut mulți „excursionisti” de acest fel și mă tot întreb, de ce-i mai însoțesc atunci profesorii?

E primăvară la 1.050 de metri. Trenul, autobuzul, i aduc înapoi către casă. Nu se desparte de mine imaginea copilului de citeva ani care vroia să-l urce pe schiuri pe nedespărțitul lui prieten, Griveiul cu zulturi albi. Sigur, la fel de vie, este și amintirea bărbatului care în jurul lui adunase zeci de sticle goale. Berea îi tăiese cheful de a urca piepș dealul și-l transformase într-o biată făptură burslescă.

Dacă mai căutați iarna, dacă o regretați, o mai găsiți sus, din ce în ce mai sus, pe crestele mîntilor. Ghiociei, albastrele, brîndusele le-am pus în găstră acasă, culese din pădurea de la Snagov. Numai și pentru ele merită să ieșim din sedentarism într-o duminică cu mama, tata, bunica.

CARMEN DUMITRESCU ■

și coordonator de desfacere, către public, a jocurilor.

Ale celor peste 600 jocuri (în total) care poartă garanția unei mărci anume. Ale celor mici universuri constructive ce sfi-dează, de pildă: oribilele păpuși din butaforie, sau cutii din carton violent colorate și în interiorul cărora niste piese mizere (în cu tot dinadinsul să-ți demonstreze (indiferent că e vorba de fotbal, costum național, ciocolată, sau Națiunile Unite), că doi și cu doi fac, oricum ai învîrti-o, patru!

După ce a lansat în întreaga țară celebrele și clasicele de acum jocuri „SCARBLE”, sau „GO” (concursurile republicane sau zonale stau măturie), firma „RECOOP” și-a propus, pentru anul în curs, o premieră: JOGUL PE CALCULATOR.

În ce constă acesta? Un set, format din monitor video-color (sau televizor cromatic), un calculator electronic „TIM-S”, și casete (pentru început se vor pune în vinzare casete — casete mici, simple, audio, normale — cu cel puțin un joc, apoi mai multe, pînă la 20 de jocuri pe o singură casetă); se presupune că amatorul posedă

un radio-casetofon. Prețul complexului va fi convenabil.

Prin urmare: stai în fotoliu cu calculatorul așezat pe genunchii, te holbezi (neapărat!) la ecranul color unde un „fandrache” cu părul vilvoi și roșu îți dă cu tîlfa urcat pe acoperișul unui vagon de marfă și, atunci, apăsînd butoane, îl faci să coboare din tren, să se bage sub roți... să-ți aducă gara în prim-plan... sau să-ți cheme nevasta, nu numai ca nume dar chiar și ca înfățișare (sint imagini văzute — dar glumim acum).

În așteptarea acestui joc (il mai putem numi astfel?!, vă mai amintiți, stimați cititori mai vîrstnici, nîginga aia din pîr de porc, frîmțată în mîna pentru a deveni rotundă și a îndeplini deliciile?), se recomandă un altul, aflat în vinzare recent: „ENIGMA”. Un joc de perspicacitate, ipoteze și deducții (în genul „Mastermind”, „Cluedo”, „Masco”, „Rafle” etc. — supercunoscute pe piața mondială).

Asadar: o jucărie, sau... un „joc pur și simplu”!

HORIA PATRAȘCU ■

Cine repară ceasurile electronice?

Așadar, cui te adresezi când îți s-a stricat ceasul electronic? De la unitățile de ceasornicărie ale Cooperativei „Artă și precizie” către care sintem obișnuiți să ne îndreptăm ori de câte ori avem vreo problemă cu ceasul, aflăm că reparațiile acestui gen de ceasuri au fost preluate de către cooperativa „Radio-Progres”, intrucit „asta e treabă de electronist, nu de ceasornicar”. Informația însă nu-ți este de folos decât dacă necazul pe care îl ai constă în consumarea bateriei. În acest caz, te poți îndrepta către una din cele douăzeci de unități care vind baterii și, cu puțin (sau mai mult) noroc (în funcție de mărca ceasului pe care îl deții) intri în posesia bateriei căutate, care se poate și monta în unitate.

Către cine se îndreaptă, însă, cei cărora ceasul chiar li s-a defectat? Către cele patru centre autorizate de conducerea cooperativei să efectueze reparații.

Ora nouă și un sfert. În fața micului centru de reparații de la etajul II al Magazinului „Unirea” așteaptă deja vreo șapte persoane, deși programul afișat arată clar că activitatea începe la 10. „Am fost și ieri și după aproape două ore de așteptare a trebuit să renunț, pierdeam trenul, așa că azi am venit devreme, ca să fiu primul”. Nu e decât al cincilea; mai sint și alți „pățiți” care i-au luat-o înainte lui Constantin Van din Ploiești: Tânase Bănică de la Fundulea care, cu doi ani în urmă, când își reparase același ceas, a stat la coadă tot aproape două ore. Sosec mereu noi posesori de ceasuri electronice defecte (o bătrânică a adus ceasul nepotului care i-a trimis tot-mai de la Bacău să i-l repare). La ora deschiderii, în fața centrului coada număra 22 de persoane. Ce șanse vor fi având cei ce soseser aici mai târziu, către prinz, nu e dificil de ghicit. Tehnicianul electronist Traian Tomescu ne spune că rezolvă zilnic circa 40 de solicitări. „Cererea e foarte mare, ne mai spune, pentru că celelalte unități nu execută practic decât înlocuirea de baterii și, uneori, și remedieri de contacte”. Motivul? „N-au cu ce lucra”. El și-a construit singur un alimentator specializat pentru ceasuri electronice, cu ajutorul căruia detectează rapid defectul; cooperativa i-a pus la dispoziție un tester pentru verificarea preciziei și un osciloscop, dotare care îi permite să lucreze rapid, eficient, să execute reparații de calitate. Dealtfel, adaugă, colegul care a lucrat până acum câteva zile cu mine a luat în primire noul centru înființat în magazinul „Bucur-Obor”, care a intrat azi dimineață în funcțiune, centru ce va lucra în aceleași condiții de dotare ca aici.

Nu același lucru îl poate spune, însă, și Victor Gheorghe, specialistul centrului din magazinul „BIG-Berenci”. „Zilnic sint nevoit să refuz zeci de cetățeni. La unele ceasuri nici nu pot detecta defectul. Pentru asta aș avea nevoie de un generator de frecvență, de un capacimetro, un osciloscop, a căror lipsă mă obligă să mă rezum la intervenții foarte simple — defecte intermitente, defecte de contacte, de alimentare”. (În ceea ce privește unitatea din Bd. Titulescu nr. 94, aveam să aflăm de la conducerea cooperativei că și acolo lipsa de dotare face ca aria reparațiilor efectuate să fie extrem de restrinsă).

La ora 11,30, la „Bucur-Obor” nu eram singura persoană care căuta centrul de reparații ceasurilor electronice anunțat a-și începe activitatea în acea zi (11 februarie). În spațiul special amenajat în apropierea raionului de covoare de la parterul magazinului, se puneau la punct ultimele „amănunte”, activitate care, ne asigură președintele cooperativei, Ștefan Popină, va fi încheiată până la ora 13,30 a aceleiași zile, când noul centru de reparații va intra efectiv în funcțiune. Prin înființarea acestui al doilea centru, capacitatea de rezolvare — reală — a cererilor, se dublează. Nu împărtășim optimismul conducerii cooperativei în ceea ce privește acoperirea cererilor prin aceste două unități (bucureștenilor li se adaugă numeroși solicitanți

din alte orașe), mai ales, că, așa cum arăta ing. Ion Năstase, de la serviciul „prestări” al cooperativei, rămâne de actualitate problema lipsei unor piese de schimb rezolvată numai parțial prin oferta întreprinderii de mecanică fină. Din discuția purtată în prezența noastră de președintele cooperativei și inginerul Năstase, s-a conturat posibilitatea multiplicării alimentatorului realizat de Traian Tomescu de la „Unirea”, caz în care numărul centrelor dotate corespunzător, și, deci, al solicitărilor onorate ar putea crește considerabil.

De ce a trebuit să intervină vizita noastră pentru a se ajunge la o concluzie ce se impunea de la sine, e o întrebare la care răspunsul ține de o anumită lipsă de interes. Așa cum cel puțin ciuda și programul mult solicitatului centru de la „Unirea”, la care pentru a te putea adresa (între orele 10—16) trebuie să fii sau pensionar sau casnic, sau chiuilangiu în orele de serviciu, dacă nu te hotărăști să-ți cumperi alți ceas.

Corneliu Neață, director adjuncț în Direcția tehnică a UCECOM ne stătuiește să ne păstrăm teaurile vechi pe care, sintem asigurați, le putem repara nu numai în București, ci pe întreg cuprinsul țării; mai exact, în capitalele de județ și alte câteva orașe mari, unde, în cadrul unităților de reparație a bunurilor electronice acționează 100 de tehnicieni pregătiți special în acest scop, asigurând schimbarea bateriilor (cu bateria clientului, sau cu bateriile cooperativei, oferite de întreprinderea de Mecanică fină ori procurate prin achiziții) și remedierea unor defecțiuni ca refacerea parțială a circuitului integrat, refacerea de lipituri, reglaje etc.

Și, o veste de ultimă oră, de astă dată privind noile ceasuri mecanice cu impuls electric, produse, din 1985, de întreprinderea de mecanică fină. Cu începerea din martie, ele vor putea fi reparate în unitățile Cooperativei „Artă și precizie” din întreaga țară. În acest sens, au fost deja instruiți 120 de lucrători, alți 50 urmînd să înceapă pregătirea în această lună.

ROXANA PAICU
MANOLESCU ■

...Totul a început pe la sfîrșitul anului trecut, cînd Carmen B., o tină ră muncitoare de la o întreprindere bucuresteană, mamă a doi copii, ne-a vizitat la redacție, relatîndu-ne verbal și în scris despre un întreg lanț de abuzuri practicate de administratorul blocului în care domiciliază. De asemenea, despre faptul că întreaga sa familie (locuiește și cu mama sa, Aneta P.) este nu numai persecutată de acesta cu o perseverență demnă de o cauză mai bună, ba chiar este frustrată din punct de vedere material datorită incapacității răutății a acestui om. Aflăm cu acel prilej și detalii în această privință, în sensul că Gheorghe B. soțul reclamantei, nu a fost scutit de plata cheltuielilor pentru întreținere, în ciuda faptului real că acesta a fost plecat din țară în interes de serviciu pe o perioadă de un an. Cel puțin în această privință, abuzul administratorului, reaua sa credință, erau evidente. Legea fusese, nici măcar răstălmăcită, ci pur și simplu ignorată! Așa stînd lucrurile, cu gîndul mărturisit de a veni în sprijinul acestei familii — și în esență, pentru a pleda pentru respectarea legalității — în numărul 45 al revistei noastre din 8 noiembrie 1987, sub titlul „Legile ocrotesc, dar și obligă”, a fost inserat acest caz, opinia publică urmînd să-și spună cuvîntul...

Blocul B 35, situat pe strada Delinești la numărul 1, Sectorul 6 al Capitalei, are un aspect îngrijit și oricine i-ar trece pragul ar ajunge curînd la aceeași concluzie. Nu putem să nu remarcăm faptul că a menține o asemenea curățenie pe cele șapte scări ale blocului nu-i lucru ușor.

Întîm în vorbă cu unul dintre locatari — încărcat cu cite o sacoașă plină în fiecare mină — de la care aflăm un lucru deja știut: la asigurarea curățeniei se poate contribui și prin păstrarea ei! Autorul replicii

Stăteam la amiaza zilei de 20 septembrie a.c. pe terasa de la intrarea în strandul termal de la băile Felix și beam pe-ndelete o bere, bucurîndu-mă, în secret, de răceala și gustul ei, cit și de căldura galeșă a duminiicii de răpciune, cînd un bătrîn de statură mijlocie, îmbrăcat cu modestie, dar cu șapcă malagambistă în carouri mărunte, pe creștet, tîrîndu-și cu stoicism spartan piciorul drept și purtînd în mîini o mică tavă de carton presat pe care se qdihnea un cîrnat prăjit lingă o grămăjoară de muștar și două pînșoare, m-a întrebă cu mare sfiiciune dacă-i permit să ia loc la masă.

„Cum să nu, vă rog să poftiți, îi zic eu mișcat de-atîta politețe. Poftă bună!”

„Mulțam fain!” răspunde bătrînul.

„Sînteți de pe lingă Bîș (Beius), decretează el sentențios în clipa cînd ochii ni se întîlniră.

„De unde știți?” îl întreb, uimit.

„Am ghicit după cum vorbiți”.

„Da, zic eu, dezarmat de atotputernicia lui dialectologică, m-am născut într-un sat de lingă Beius, dar acum sint în Oradea”.

„Și eu m-am născut la Tulcea (o comună, nu departe de Beius), dar acum sint în Chicago” îmi spune el cu aerul cel mai natural de pe lume.

Unde??? Întreb uluit peste măsură și mă înec cu berea care nu mai vrea să-mi pîtrundă pe gîtlee.

„În Chicago” întărește bătrînul și scutură dintr-un picior ca și cum ar vrea, în chipul asta, să se lepede de reumatism. O picătură subversivă de grăsimi i se prelinge încet pe bărbie, dar înainte de a cădea pe tăblia mesei, bătrînul se șterge cu dosul palmei.

„Do you speak English?” îl somez eu cu voce tare, ca și cum as fi strigat într-un post de santinelă: „Mîinile sus!”, dar bătrînul nu reacționează de fel în fața năvalei mele legitime de suspiciune. Rupe în li-niște o bucată din piine, o aruncă-n gură și binevoieste a mă învrednici cu o privire oboșită. „Mai de loc, îmi răspunde el, atîta englezeste știu cit să nu mor de foame”.

„Hm, asta-mi vinde gogosi cit curcubetele și ride-n sinea lui, vîzîndu-mă cum le înghit, îmi spun cu ciudă, în gînd și vrînd să-l prînd cu ocaua mică îi re-pet în șoaptă, printre dinți, aplecîndu-mă spre el: „Do you speak English, old man?”.

„Old-man”ul (bătrînul) dă cu mina, în care ține cîrnatul, a lehamite. Atunci, lămurit că am de-a face cu un actor care-și joacă rolul pe unde apucă, în cerc să mă ridic de la masă și să plec numaidecît; el îmi arată că mai am de băut jumătate din bere și adaugă conciliator: „I'm a good man, stay with me, please” (Sînt un om bun, te rog să stai cu mine) și cuvintele acestea, în loc să mă calmeze oarecum, au darul de a arunca gaz peste foc și mă incită la culme.

„Mă cheamă Bredău Gheorghe, îmi spune el, în sfîrșit, scrie și aici în pașaport și, într-adevăr, vîd înscrise pe hîrtia specială cuvintele BREDĂU

Milionarul sărac își caută fiul

GEORGE, am venit din America să-mi văd pruncul din Tulcea de care mi-a fost tare, tare dor”...

Aflu din frazele rostite în cel mai neaoș dialect beușean o poveste care poate pune pe gînduri pe oricare scriitor sau dramaturg: are 67 de ani, s-a născut în Tulcea, dar fiind sărac iasă a luat drumul Americii să-și facă o stare, părăsindu-și soția și copilul; în Chicago s-a recăsătorit, are acolo un fecior de profesie măcelar care vrea să-l interneze în azilul de bătrîni și el nu vrea asta în ru-tul capului și de aceea a făcut o vizită în țară să-l întreb pe fiul său din România dacă vrea să-l „țină” la bătrînețe. O lacrimă mare și grea i se tot zbate în ochiul sting ca o prevestire rea: dacă „pruncul” lui din Tulcea nu o să vrea să-l îngrijească la bătrînețe? „Doar am o pensie bunicică nu-i așa că o să mățină”? mă întreabă el și nu știu ce să răspund la această întrebare dificilă și mi-e ciudă pe neștiința și neputința mea.

„Am fost în Oradea Mare, încercă el să-și rupă firul gîndurilor amare care nu-i mai dau pace, doamne, doamne, cite s-au mai făcut! Dacă nu întrebam din om în om ce și cum, m-aș fi pierdut în oraș, noroc că am scos-o cumva la capăt. Și aici la Băi îi fain că-i întredealuri cu păduri și nu se putea afla de la ei! Zîmbește cu un aer de tristete: — De ce să mergem pe ocolite? Toată lumea știe că Aneta Petrache și Carmen Bulumac — flica acesteia — l-au reclamat mereu pe Ioan Nedelcu pe la diverse organe — și vorba lui Caragiale — „comitete și comiții!” De nenumărate ori au venit reprezentanții acestora, pentru ca de fiecare dată să se constate că nu poate fi vorba decît de denunțuri calomnioase... Ier-tați-mă... acum v-a venit rîndul și dumneavoastră!

Nu punem cu nimic la îndoială cele relatate de Gheorghe

umblă nime' peste ele cu heli-coptorul ca-n America, mă tragez la piciorul drept, am reună, că la Chicago îi frig și-i multă ceață. Să nu vă mirați că nu știu englezește: acolo am trăit și lucrat printre români, vorbeam românește și mă gîndeam la România”.

Îmi termin de băut berea și socotesc că dacă bătrînul mai stă de vorbă cu mine după ce a mincat, mai am timp să „drinkuiesc” încă una. Îl vîd preocupat, dar mă mulțumesc să tac și să-l privesc.

„Am făcut cerere de repara-tiere” îmi spune el în șoaptă, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu fie auzit de oamenii de pe la celelalte mese. „Io vreau să mor aicea unde m-am fost născut” continuă el și ultimele-i cuvinte tremură pe buzele palide ca frunzele uscate de deasupra creștetului său, bătute de vîntul toamnei.

Dintr-o dată, fără de veste, la fel de brusc, precum a venit, îl vîd că se ridică, îmi strînge mina, mulțumindu-mi că i-am ținut de urit, își pune pe cap palăria drămuță în carouri mici și se îndreaptă spre stația autobuzului 14 care-l va duce din Băi la Oradea. De-acolo va lua trenul spre Tulcea unde se va hotări destinul acestui modern rege Lear. Să zbori cu avionul citeva mii de mile peste Atlantic și jumătate din Europa ca să ajungi din Chicago într-o comună din Bihor mi se pare a fi, într-adevăr, un mare și ciudat destin de pasăre călătoare. Dar o pasăre care nu se întoarce la vechiul cuib odată cu venirea primăverii, ci odată cu venirea toamnei ca să ierneze în casa părintească din satul natal, ferit de înghețul sufleteș care bîntuie lumea.

Abia după ce a plecat, lăsîndu-mă singur și îndușat, mi-am adus aminte de frumoasele cuvinte ale lui Inochentie Micu Klein: „Nu poți învia din morți decît în pămîntul patriei”. Dar era prea tîrziu ca să le mai spun. Și la ce bun? Bătrînul a simțit pe pielea lui cit de adînc arde fierul înroșit al dorului față de locul în care te-ai născut.

Cînd m-am ridicat de la masă, nevenîndu-mi să cred că am trăit o asemenea aventură, bătrînul se urcase deja în autobuz și fața lui tristă, mică, zbîrcită și lipită de geam părea o efigie a bătrîneții, purtată de-a lungul șoselei, care încerca mereu să se întoarcă pe celălalt revers.

PASCU BALACI ■

Aflăm astfel că Gheorghe Bulumac, soțul reclamantei, șofer la TRANSCOM, a plecat din țară în interes de serviciu în perioada iunie 1986—iunie 1987. În această situație, nici Carmen Bulumac și nici mama acesteia, Aneta Petrache, nu s-au gîndit să înainteze asociației o cerere prin care să solicite excluderea sa de pe listele de plată. A făcut-o însă, din oficiu, chiar... Ioan Nedelcu, cu avizul lui Gheorghe Osiceanu. În schimb, deși Gheorghe Bulumac a revenit în locuința sa pe data de 7 iunie 1987, abia după mai bine de 4 luni, mai precis, în 12 octombrie 1987 s-a cerut includerea sa la cotele de întreținere. Este exact perioada reclamată în scrisoare, sub pretextul amintitei plecări...

Datele cuprinse în dosarele asociației mai evidențiază însă și alte aspecte. Anume că locatarii apartamentului 52, în discordanță cu obligațiile firești ce le revin — și chiar cu atitudinea generală sănătoasă a celorlalți locatari față de aceste obligații — au „omis” sistematic să-și achite cheltuielile de întreținere pe lungi perioade de timp, chiar și vreme de opt luni, încadrîndu-se în categoria așazîșilor rîi platnici. Paradoxal este însă faptul că Gheorghe Bulumac — devenit fără voie eroul tuturor întîmplărilor — nici după 4 ani de insistențe din partea administratorului „abuziv” nu a fost trecut în contractul de închiriere al locuinței, fapt — după cite știu — ce nu are nimic comun cu legalitatea!

Ne oprim doar aici în privința constatărilor noastre, aspecte relatate fiind, credem, relevante. Și fără voie, ne revin în memorie cuvintele rostite de Gheorghe Osiceanu: „Ioan Nedelcu este energic și corect, dar corectitudinea sa îi mai deranjează pe unii... Asta-i viața!”

CONSTANTIN BALACIU ■

ne zîmbește binevoitor și foloșul prilejul pentru a mai discuta de una, de alta... O întrebare — în aparență prost plasată — despre abuzurile administratorului îl face să se încrunte: „Poate ați greșit blocul!”

Nu dezarmăm însă. O femeie mai în vîrstă este mai categorică: „Măică, păcatele mele, ce-oți fi avînd cu omul ăsta, că-l avem de zece ani aici administrator și e om la locul lui! Ce l-oți fi căutînd mereu?”

Alți doi locatari reacționează aproape la fel față de insinuirile noastre. Deși sint mai pon-

Între presupuneri și adevăr

derați, din discuțiile purtate cu ei desprindem un element nou: cele două femei, Carmen B. și Aneta P., de la apartamentul 52 l-au reclamat din nou „pe nea Ionică” al nostru!

Omul cu care discutăm acum se numește Gheorghe Osiceanu. Este președintele Asociației locatarilor blocului B 35 din strada Delinești nr. 1 Este, pur și simplu mîhnit că s-a ajuns aici. Nu ne reproșează nimic altceva decît atît: Ioan Nedelcu nu merita o asemenea rusine! Și așa e el tracasat în fel și chip cu problemele blocului, și așa este suferînd și a fost nevoit să se pensioneze temporar. Este de zece ani administratorul blocului, deci, locatarii l-au ales de cinci ori consecutiv piină acum. Este energic și corect, dar corectitudinea sa îi mai deranjează pe unii. Asta-i viața!...

Cîteva clipe de tăcere. Profităm de moment și îi relatăm spusele celor patru locatari cu care am discutat mai înainte. Ce vor ele să însemne — n-am

Osiceanu. Totuși — să ne fie cu iertare — vorbele rămin tot vorbe! Așa că ne hotărîm să-l invităm la o discuție și pe Ioan Nedelcu — omul de acea „încăpătinată răutate” care în ru-tul capului n-a vrut să-l scutească cu nici un chip pe Gheorghe Bulumac de plata cheltuielilor de întreținere pe perioada absenței sale.

Cămăruța de la parter numită impropriu „biroul administratorului” este, mai înainte de toate, un loc al ordinii desăvîrșite. Fără a intra în detalii în acest sens, migala cu care toate documentele, tabelele, chitanțele, cererile etc., sint orînduite în dosare îl recomandă de la bun început pe Ioan Nedelcu ca pe un om ordonat, meticolos. Dăm curs invitației sale de a ni se pune la dispoziție orice document am dori. Și cerem, fără nici o altă introducere, tot ce ne poate lămuri în privința cazului relatat de noi în 6 noiembrie 1987. Și de la bun început ne este dat să constatăm că... am fost înduși în eroare!

● Participanții la reuniunea la nivel înalt a N.A.T.O. au adoptat „Declarația de la Bruxelles”, în care se afirmă că în concepția țărilor din Pactul Atlanticului de Nord obiectivele ce se cer urmărite în etapa viitoare în negocierile de dezarmare sînt reducerea cu 50 la sută a armamentelor nucleare strategice ale U.R.S.S. și S.U.A., eliminarea totală a armelor chimice, adoptarea unor măsuri de dezarmare convențională și reducerea substanțială și verificată a armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune avînd baza la sol. În același timp, declarația reafirmă cunoscuta poziție de înarmare a N.A.T.O., arătînd că se va urmări menținerea unor forțe bazate pe „îmbinarea corespunzătoare” a armamentelor nucleare și convențio-

nale. Primul ministru al Greciei nu a fost de acord cu această teză din cuprinsul declarației. Documentul N.A.T.O. exprimă speranța că la viitoarea întîlnire sovieto-americană la vîrf de la Moscova, conducătorii celor două țări „vor putea largi progresele obținute la întîlnirea lor din decembrie anul trecut” de la Washington.

● Consiliul de Securitate al O.N.U. a lansat Iranului și Irakului un apel insistent de a înceta bombardamentele asupra obiectivelor civile din orașele de pe teritoriul celor două țări. În același timp, într-o declarație dată publicității, Consiliul de Securitate deplînge escaladarea acțiunilor militare între Iran și Irak, sol-

date cu un număr important de victime în rîndul persoanelor civile. Documentul subliniază necesitatea găsirii urgente a unei căi pentru a se pune capăt conflictului, în conformitate cu rezoluția 598 adoptată de Consiliu anul trecut.

● Tot în Consiliul de Securitate au continuat dezbaterile consacrate situației grave create în R.S.A. ca urmare a intensificării măsurilor represive ale autorităților rasiste din această țară. Reprezentanții statelor care au luat cuvîntul au condamnat politica și practicile regimului rasist sud-african, au cerut renunțarea de către acesta la actele și măsurile abuzive împotriva populației de culoare majoritară, precum și adoptarea unor sanc-

țiuni care să determine guvernul de la Pretoria să elimine sistemul de apartheid. A fost condamnată, totodată, atitudinea de sfidare față de O.N.U. și față de comunitatea internațională manifestată de reprezentantul sud-african care, în ciuda probelor, a negat intensificarea represaliunilor în Republica Sud-Africană.

● Reprezentantul Afganistanului la negocierile indirecte afgano-pakistaneze de la Geneva a declarat că aceste negocieri se desfășoară pozitiv și constructiv, existînd speranțe în reglementarea definitivă a situației privind Afganistanul. El a arătat că retragerea trupelor sovietice din Afganistan se poate realiza în nouă luni, iar 50 la sută din contingentul sovietic poate fi retras în primele trei luni.

Comentariul săptămîinii

Pe ce turtă tragem spuza

Oricît de complexă și de vastă ar fi problema dezvoltării, esența ei consistă în micșorarea și în final lichidarea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace, dintre „Nord” și „Sud”, dintre dezvoltăți și slab dezvoltăți. Sigur că în multe țări în dezvoltare s-au înregistrat succese, s-au făcut pași importanți în direcția progresului economic și social. Dar, pe ansamblu, se constată situația paradoxală că, pe măsura trecerii timpului, și mai ales în anii '80, decalajele în loc să se micșoreze, au crescut. Căutînd să determine cauzele, economiștii au stabilit că unul din cele mai importante elemente îl constituie datoriile externe.

Nu s-ar putea spune că cercurile bancare occidentale, care patronază aceste datorii, nu se ocupă îndeaproape de rambursarea lor, nu elaborează „tactici” în această privință. Schema ar fi următoarea: țările dezvoltate să realizeze o creștere economică și mai mare, lărgindu-și astfel piețele pentru produsele din țările în dezvoltare, datornice, care, exportînd mai mult, și-ar procura devize cu care să facă față plăților în contul datoriei (rambursări și dobinzi). Ce s-ar putea spune despre un astfel de scenariu? În principiu, firește, posibilitățile sporite de export sînt binevenite — mai ales dacă se are în vedere și înlăturarea barierelor și a restricțiilor de tot felul —, știut fiind că tocmai exportul constituie de departe sursa cea mai importantă de valută pentru țările în dezvoltare. Problema este însă ce destinație iau finalmente banii încasați de pe urma comerțului exterior. Iată un exemplu. pe baza datelor O.N.U. între 1981 și 1986 țările în dezvoltare (nu intră în calcul și cele exportatoare de petrol) și-au sporit exporturile cu 28 la sută. Însă încasările, după ce că au fost diminuate datorită scăderii prețurilor la materii prime, principalele produse de export ale țărilor în dezvoltare, au luat drumul plății datoriei externe. Ca urmare, unei creșteri cu 28 la sută a exporturilor i-a corespuns o stagnare totală a importurilor (în limbajul economiștilor, zero la sută creștere), fapt ce a influențat negativ dezvoltarea a zeci și zeci de țări. Pentru că, în contextul dezvoltării, adevărata menire a încasărilor din exporturi sînt importurile, sînt achizițiile externe de care depinde înfăptuirea programelor de dezvoltare. Și tocmai acest lucru a avut de suferit. Căutînd să facă față în anii deceniului nostru plăților mereu în creștere în contul datoriei, țările în dezvoltare au diminuat treptat deficitul comercial — din cauza căruia au și fost făcute cele mai multe dintre datorii —, obținînd în unii ani chiar excedente. Dar surplusul a fost înghițit de datoria externă, ajungîndu-se chiar ca în anii '80 noile împrumuturi să fie aproape în întregime destinate nu dezvoltării, ci plății datoriei.

În aceste condiții, apare limpede că schema la care ne-am referit — ca țările cu datorii să le achite mărîndu-și exporturile — are nu numai cusurul că trage spuza pe turtă țărilor dezvoltate, care ar continua să-și însușească, la prețuri mici, în contul datoriei, rezultatele eforturilor popoarelor în dezvoltare, dar este și nerealistă: statele cu datorii nu vor mai putea merge așa multă vreme, dezvoltarea trebuie deblocată. Aceasta se poate face numai luîndu-se în considerare, alături de factorul comercial, factorul financiar însuși. Este cunoscut planul românesc în această privință. El presupune măsuri în funcție de nivelul economic: anularea datoriilor pentru țările cele mai sărace, reducerea substanțială a datoriilor pentru celelalte țări, reeșalonarea pe termen lung a datoriilor rămase, cu dobinzi micșorate, plafonarea plăților anuale în raport cu încasările din exporturi, suspendarea pe o anumită perioadă a rambursărilor. Sînt idei care se regăsesc în multe luări de poziție pe mapamond în chestiunea soluționării datoriilor externe.

Așadar, după cum pe bună dreptate au subliniat specialiștii, problema nu este ca țările în dezvoltare să fie „ajutate” să efectueze și alte plăți inechitabile, îndeosebi prin expedierea peste hotare a tot ce au mai bun, la prețuri mici, fapt care le stopează dezvoltarea, ci, dimpotrivă, ca statele cu datorii să obțină degrevări ale plății datoriei. Numai astfel, adică numai prin activarea factorului financiar, se va ajunge ca exporturile — factorul comercial — să-și poată îndeplini funcția lor esențială, aceea de a finanța importurile necesare, mai ales tehnologii moderne și produse cu înaltă prelucrare. Pe această cale își vor dobîndi importanța lor normală și piețele țărilor în dezvoltare, devenind element de seamă al expansiunii și prosperității economice mondiale.

ION D. GOIA ■

Cînd cîntărețul englez de muzică pop Elton John a cumpărat echipa de fotbal Watford aceasta se afla în liga a IV-a. Mulți au considerat afacerea ca fiind o excentricitate din partea starului care, la prima întîlnire, a venit cu părul vopsit în roz și purtînd la încălțăminte talonete de 20 de cm. Dar Elton John a dat dovadă de talent în a conduce, neconsiderînd clubul a fi doar o jucărie. Drept urmare Watford a ajuns pînă în liga întâi, iar în anul 1983 a fost vice-campionă. Cu toate acestea la 8 decembrie 1987, Elton John vinde echipa lui Robert Maxwell, cel care la acea dată mai deținea două echipe, de primă ligă, și anume: Derby County și Oxford. (Presă engleză l-a denumit „Max-

vell House” sau „Maxwell United”). Conform legislației engleze o singură persoană nu poate deține mai multe echipe, dar acest impediment a fost depășit prin numirea în conducerea cluburilor respective a unor rude a celui în cauză. (La

Fotbal, united

Watford, Elton John a rămas președinte!) Interesant este faptul că Robert Maxwell a intenționat să achiziționeze și pe Manchester United, dar tratativele au eșuat. Căzul Maxwell nu este singular, sir John Moore fiind principalul acționar la Liverpool și... Everton!

O cursă a morții spre Polul Sud

Acum 75 de ani, la 12 februarie 1913, lumea era informată despre o tragedie care se întîmplase cu un an înainte în ghețurile veșnice ale Antarcticii. Doi oameni, al căror nume avea să rămînă în istoria explorărilor geografice, norvegianul Roald Amundsen și englezul Robert Falcon Scott, porniseră în anul 1910 asaltul pentru cucerirea ultimei bucăți de pămînt necunoscută a Terrei. În sprijinul lui Scott se afla puternicul imperiu britanic. În sprijinul lui Amundsen — nimeni. El nici măcar nu-și informase co-naționalii de proiectele sale.

În 1901, Scott devine șeful unei expediții, sprijinite de „Royal Geographical Society”, care își propunea să cucerească Polul Sud. Din echipa lui făcea parte și scoțianul Ernest Shackleton. În anul 1902, „Discovery” nava expediției, atinge Marea Barieră de gheață. Explorările făcute, împreună cu Shackleton pe Platforma Ross au făcut ca Scott să ajungă pînă la circa 620 kilometri de pol. În 1904, expediția revenea în Anglia, unde i s-a făcut o primire triumfală. Faptul că Shackleton reușise să ajungă pînă la aproximativ 160 de kilometri de pol, l-a făcut pe Scott să se grăbească. Nu mai era timp de zăbăvă.

Un alt concurent lucra, însă, în tăcere: Roald Amundsen. Născut în 1872, într-o localitate în apropiere de Oslo acesta își întreprinde studiile de medicină, după moartea mamei sale, și se înrolează ca matroz pe o corabie. În 1895, este cîrmaci pe o navă care explorează apele din zona Polului Sud. Primii lauri îi obține prin traversarea așa-numitului „pasaj Nord-Vest”, pentru prima oară în istoria navigației. Pune toate mijloacele de care dispune la bătaie pentru a atinge Polul Nord. Cînd terminase pregătirile, o veste neplăcută venea să-i spulbere visul: americanul Robert Edwin Peary realizase acest obiectiv. Nu mai rămînea decît resemnarea sau Polul Sud. La 12 august 1910, renumita navă „Fram” ridică ancora spre Polul Sud. Echipajul află de ținta călătoriei abia în cursul unei escale la Madeira.

Cu două luni mai înainte, la 15 iunie 1910, Scott părăsise Anglia, la bordul „balenierei Terra Nova”. La Melbourne primea o telegramă de la Amundsen: „Mă îndrept spre Sud”. La 12 ianuarie 1911, norvegianul ajungea în Golful Balenelor, unde pe gheața Mării Ross ridică baza de plecare „Framheim”. Strategia sa era de a crea depozite de provizii cît mai înaintate spre sud. Și Scott formează depozite de provizii dar a fost nevoit să transpor-

te pe o distanță mai mare, deoarece ruta lui era mai lungă cu 200 de kilometri.

La 4 ianuarie, Scott atinge, sub ochii norvegienilor, primul său obiectiv: Golful McMurdo. La 19 octombrie, Amundsen începe asaltul final, împreună cu patru oameni, patru sâni și 48 de ciini. Norocul și timpul favorabil l-au ajutat pe norvegian, acesta reușind în 28 de zile să parcurgă 700 de kilometri. După traversarea unui masiv muntos de 3180 metri, Amundsen ajunge la 3 decembrie pe un teren acoperit cu ghețari, pe care îl numește „Ringul de dans al diavolului”. Trecînd cu bine de această zonă, la 14 decembrie 1911 Roald Amundsen ajunge la Polul Sud. Într-un mic cort, el, a lăsat piese de îmbrăcăminte, instrumente de măsură și două mesaje, unul pentru rege și unul pentru Scott. La 17 decembrie începe drumul de întoarcere, care avea să dureze 41 de zile. La 30 ianuarie 1912, norvegianul se afla din nou la bordul navei „Fram”, iar cinci săptămîni mai tîrziu ancora în portul Hobart din Tasmania.

Între timp la Polul Sud se desfășura o tragedie despre care lumea avea să afle mult mai tîrziu. Scott își împartise expediția în trei grupuri, la 1 noiembrie 1911. Însă, sâniile cu motor se strică repede, poneii nu pot suporta gerurile și efortul și vor fi împușcați pe rînd. Sâniile erau acum trase de oameni. La 18 ianuarie 1912, Scott împreună cu patru oameni ajunge la Polul Sud. Aici, însă, găsește mesajul lui Amundsen: „Cu deosebită stimă aș dori să vă urez să aveți noroc la întoarcere”. Dar la epuizarea fizică se adăuga acum și dezamăgirea, care le răpește ultimul dram de energie. În ziua următoare, începe marșul de reîntoarcere. Dar, la 21 martie, pe jumătate degerați, Scott și tovarășii săi se aflau la două zile de mers de principalul lor depozit de provizii. Din grupul de cinci mai rămăseseră doar trei. Brusc a izbucnit viscolul. Orice speranță era pierdută. Epuizați, exploratorii au fost îngropați de zăpadă. Agonia lor a durat zece zile. Abia la 11 noiembrie 1912, corpurile lor neînsufletețe au fost găsite de o echipă pornită în căutarea lui Robert Scott.

ROMEO NADAȘAN ■

S. O. S. -ul alergătorului

Departa de celebritatea sportivă a compatriotului său Sebastian Coe, fără performanțe de răsunet în clasică probă de 42,195 km, alergătorul britanic Oliver Payne va fi, totuși, în zilele, în lunile ce vor urma, adevărat „cap de afiș” nu numai pentru presa de specialita-

te. Încheindu-și asprul antrenament la care s-a supus cu o tenacitate „absolut uluitoare”, — cum aprecia un ziar însular — el este gata să pornească într-un maraton „care nu admite abandonul”, ale cărui dimensiuni întrec cu mult distanța parcursă, în anul 490 i.e.n. de legendarul soldat atenian. Payne va alerga de-a lungul continentului african, nu mai puțin de... 7200 km!

Ce a determinat această neobișnuită cursă solitară, a cărei extremă dificultate este lesne de intuit? Tinărul sportiv-cercetător (specialist în științele naturii) și-a propus să alăture acest gest spectaculos altor semnale de alarmă, lansate de prestigioși oameni de știință de pretutindeni, îngrijorați de gravele și iminentele primejdii ce amenință flora și fauna planetă.

Ridicîndu-se în apărarea trimoniului genetic al Terrei, savanții lumii ilustrează continua lor alertă cu argumente absolut copleșitoare. Astfel, un recent raport al cunoscutului „Worldwatch Institute” scrie că fără măsuri urgente la nivel național, regional și planetar, vizînd protejarea mediului ambiant, planeta noastră va suferi cea mai mare pierdere în specii de plante și animale de la dispariția dinozaurilor, în urmă cu aproximativ 65 milioane de ani!

Inscriindu-se și el în această adevărată cascadă de avertismente, cunoscutul ecolog Edward C. Wolf crede că — în absența măsurilor adecvate — circa o cincime din cele aproximativ cinci milioane de specii ale florei și faunei, existente astăzi, ar urma să dispară în următoarele două-trei decenii. Venind cu date de ultimă oră, Organizația internațională „Fondul mondial pentru protecția florei și faunei” (W.W.F.) este și mai categorică: chiar în acest an sînt amenințate de dispariție peste 1200 de specii de animale!

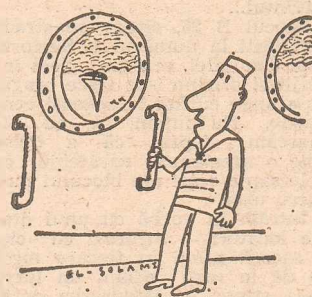
Cauza principală a dispariției atîtor specii o constituie degradarea sau chiar distrugerea mediului lor de viață, ca urmare a acțiunilor iraționale ale oamenilor. Firește, în condițiile schimbărilor climatice la care a fost supusă Terra, unele specii n-au putut supraviețui. Aceasta a fost însă urmare a unor circumstanțe noi, în care omului nu i se poate reproșa nimic. Nu el este vinovat, de exemplu, de dispariția, în anul 80, a leului de Europa; și nici de stingerea, pînă în preajma anului 900, a 60 de specii de mamifere și 75 de păsări.

Altele sînt însă împrejurările care au dus planeta aproape în pragul unei „extincții în masă”. Acest termen este folosit cu precădere de paleontologi pentru a desemna dispariția pe scară largă a organismelor vii înregistrate în straturile geologice, așa cum a fost episodul dispariției dinozaurilor. Azi, este în afara oricărei îndoieli faptul că poluarea, restrîngerea ariei pădurilor (defrișate cu o „rîvnă” iresponsabilă ori ucise de ploile acide) și alte acțiuni ale omului distrug plante și animale într-un ritm atît de rapid încît procesul acesta ar putea fi comparat cu o extincție în masă în următoarele decenii.

Alergînd aproape 171 de maratoniști „normale”, insuflețit de generoasa idee conținută în îndemnul „Să păstrăm puritatea atmosferei, să ocrotim pămîntul, să menținem diversitatea vieții pe Terra”, sportivul-savant Oliver Payne nu va fi singur în solitara lui cursă: urmărit de sute de milioane de locuitori ai Pămîntului, el le va atrage, neîndoios, atenția, în acest mod insolit, asupra unui adevăr dur, de netăgăduit: Omenirea a ajuns — cum scria revista franceză „L'Express” — în fața unui Rubicon, ce nu trebuie în nici un caz trecut.

MIHAI VASILIU ■

Lumea se amuză

după N.B.I.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Japonia fără harakiri

Niște omuleți cu ochi pieziși, cu păr negru și, adesea, cu ochelari au țîșnit în ultimele decenii înainte și au uimit lumea printr-o dezvoltare economică fenomenală a țării lor: o industrie de vîrf, produse de cea mai bună calitate, competitive, care se pot utiliza simplu și operativ, la îndemîna oricărui consumator, pentru toate punctele, o eficiență economică fără egal, poziții cheie pe toate piețele globului — elemente care au făcut din Japonia (fiindcă, se-nțelege, despre ea e vorba), luind ca bază produsul național global, a doua putere economică a mapamondului, după Statele Unite. Isprava a făcut să se vorbească frecvent de „miracolul japonez”, iar acolo, la ei acasă, în Țara de la Soare Răsare, a dus la resurrecția legendei potrivit căreia japonezii ar fi urmașii unor extraterestri.

Nici așa să n-o luăm, pare a spune Florea Tuiu în recent apărută sa carte, la Editura Politică, „Niponism”. Japonezii sînt pămînteni de-ai noștri, numai că împrejurări și cauze de tot felul i-au pus în situația de a-și făuri o societate și un mod de trai cu totul originale, care le-a permis să obțină performanțele respective. Fenomenul japonez are deci rădăcini istorice, culturale, economice, politice, sociale. Despre ce împrejurări, cauze și rădăcini este vorba? Care este configurația „niponismului”? Iată ce își propune să lămurească Florea Tuiu în lucrarea amintită. „Analizele făcute în Japonia — scrie autorul —, din punct de vedere istoric, economic și chiar antropologic și sociologic, arată că societatea japoneză are o structură unică, neîntîlnită probabil în nici o altă parte a lumii, reflectată în gîndirea și mentalitatea acestui popor și formată de-a lungul istoriei ei milenare. Cercetările și explicațiile date pe baza acestor analize de către gînditorii niponi converg spre legarea certă a acestei structuri de grup de valorile native specifice niponilor și evoluției istorice a acestora, care, putem spune, au jucat un rol esențial în dezvoltarea Japoniei. În ciuda marilor transformări economice și politice, determinate de modernizarea și progresul Japoniei, structurile tradiționale au rămas în formele lor vechi, așa cum au fost ele cristalizate într-o epocă ce se întinde pe o perioadă destul de îndelungată. În consecință, trecutul nu este considerat ca o piedică în calea progresului, iar modernizarea este apreciată nu ca un proces în care tradiționalul se confruntă cu modernul pe viață și pe moarte, ci ca o desfășurare în care aceste două laturi se îmbină în mod dinamic. Totodată, în societatea niponă de astăzi conștiința de clasă, de apartenență la o clasă socială a japonezului este mai slabă decît conștiința de grup, de apartenență la un grup social (întreprindere, companie), fiindcă regulile de clan sau de trib nu numai că au supraviețuit, dar au rămas aforismatice. Prin „analizele făcute”, Florea Tuiu înțelege cercetările realizate chiar de el la fața

locului, în țara niponilor, unde a lucrat ani în șir în calitate de corespondent de presă, fiind, în consecință, un competent cunoscător al fenomenului japonez („Niponism” este, dacă am numărat bine, a treia sa carte despre Japonia). Firește că a investigat și păreriile altora. A ieșit o lucrare valoroasă, în care nimic din ce este esențial n-a fost omis. Iată, de pildă, cum vede autorul, în cadrul general la care ne-am referit mai sus, unele din cauzele dezvoltării ieșite din comun a Japoniei: a-bundența și ieftinătatea forței de muncă bine calificată; creșterea rapidă a productivității muncii prin utilizarea cu mașini moderne și transferul forței de muncă din sectoare cu productivitate scăzută în sectoare cu productivitate înaltă; susținerea de către stat a investițiilor; modul paternalist (între altele, angajarea pe viață a muncitorilor în marile întreprinderi) de organizare a economiei la nivel de stat, de grupuri monopoliste, de companii; măsuri ferme de a produce mărfuri de cea mai bună calitate, printr-un control sistematic al calității, pentru a putea concura cu succes pe piața națională și internațională și altele. În „bătălia calității” au fost cuprinși toți angajații, și în primul rînd muncitorii direct productivi. Managementul industrial, arată Florea Tuiu, a înțeles că muncitorilor li se pot folosi cu succes nu numai minile și picioarele, la banda de lucru, ci și creierul, în schimbul unor venituri mai mari plătite special muncitorilor pentru realizări în domeniul calității. Performanțele sînt extraordinare.

Putem spune oare, întorcînd ultima filă a cărții lui Florea Tuiu, că știm ce înseamnă „niponismul”? Fără îndoială că premise importante pentru a înțelege ne-am creat. Însă fiind vorba de un fenomen despre care japonezii înșiși nu au o idee prea exactă, ori au chiar păreri diferite, de un fenomen cu privire la care s-au scris nenumărate tomuri (o atestă, între altele, și bogata bibliografie de la sfîrșitul „Niponismului”), este greu de susținut că acum, noi, după lecturarea unei singure cărți, sîntem pe deplin edificați asupra a ce s-a întîmplat și se întîmplă în Japonia, asupra configurației societății nipone de azi, asupra „miracolului japonez”. De altfel, chiar autorul ne avertizează că societății japoneze moderne, datorită complexității ei, e mai ușor să-i descrii unele trăsături specifice, decît să-i explici semnificațiile profunde, esențiale, ascunse sub manta aparentelor, și că nici unul din cei ce-au scris despre Japonia, oricît de valoroase au fost cărțile lor, nu au reușit să explice pînă la capăt caracterul niponilor. Să sperăm că noi vom descifra în cele din urmă și caracterul niponilor, și fenomenul japonez în ansamblu. Pe acest drum al cunoașterii și înțelegerii, greu, dar nu imposibil de străbătut, cartea de care ne-am ocupat este, vorba lui Arghezi, o treaptă.

ION CODRU

De la confruntare la cooperare

Simularea zborurilor a stimulat și interesul în jurul întrebării cit de mari pot fi, în perspectivă, pretențiile din partea computerelor. A fost posibil, prin urmare, ca o mașină să reproducă un univers real, să-l copieze. În cazul discutat, să redea, prin analogie, complexul de factori care intervin la mișcarea unui avion — forțe, mișcări, sunete. N-ar fi păcat să ne oprim aici? se întreabă oameni cu carte, nerăbdători în a vedea computerul împins dincolo de limitele atinse în prezent. Cu gîndul la super-computerele aflate pe drum, răspunsul sună fără ezitare pozitiv. Se privește cu încredere în capacitatea acestora de a se adapta posibilităților de comunicare proprii omului — prin atingere, gesturi, cuvînt și prin ceea ce acum este numit contactul ocular. Le rămîne supercomputerelor aparținînd generației următoare misiunea de validare a acestor speranțe privind știința de a crea realitatea artificială. A tot crescut pofta de performanță a supercalculatoarelor. Celebrul Cray-2 se dovedește în stare să realizeze un miliard de operații pe secundă (computerul personal reușește doar între 1 000 — 10 000 operațiuni). Și pentru ca uluiala noastră să fie stimulată și mai tare, sîntem sesizați că viitorul membru al familiei Cray pe bază de arseniură de galiu, anunțat chiar pentru acest an, promite să fie de zece ori mai rapid.

Preocupări de marcă încearcă să deschidă uși, deocamdată rigide și necooperante, angajînd dialogul om-mașină pe un traseu larg, polisenzorial, cu utilizarea vizualului (imagini în trei dimensiuni), a simțurilor tactile, a cuvîntului.

Dispozitivele de recunoaștere a cuvîntului și gestului se află într-o fază mai avansată. Computere cu un vocabular însumînd cîteva sute de cuvinte pot fi deja folosite în domenii unde operatorul are minile ocupate. Este cazul conducerii automobilului, în chirurgie, în operațiile de testare a circuitelor electronice. Ducînd lucrurile mai departe, I.B.M. a prezentat de curînd un sistem experimental capabil să opereze cu un vocabular de 20 000 de cuvinte. Dexteritatea mașinii este completată de posibilitatea descifrării de fraze mai complexe din punct de vedere fonetic. Mai greu merg lucrurile în domeniul recunoașterii gesturilor, unde problemele se impun a fi rezolvate.

Dar, ofensiva continuă.

NEAGU UDROIU

Universul muzicii

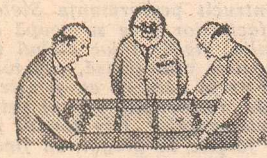
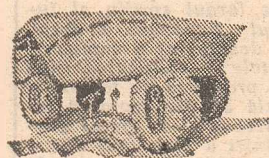
Noi partituri

● RAQUEL WELCH intră, începînd de anul acesta în evidența clasamentelor muzicii pop. Certată cu casele de film, frumoasa și mereu tinăra Raquel, la 45 de ani, părăsește în pas de dans platourile de filmare, dovedind nu numai calități fizice dar și vocale. Scandal în lumea afacerilor. Datele se schimbă peste noapte ca la bursa neagră, producînd multe dureri de cap. Un mare gol se ivește în producția de film iar pe piața discului concurența se înăsprește. „This Girl's back in Town” este titlul discului lansat de Raquel Welch, un fel de avertisment pentru Madonna și compania. Pentru titlul de cea mai frumoasă interpretă se anunță o mare bătălie.

● Este clar că avem de-a face cu o epidemie care bîntuie lumea actorilor, virusul avînd forma unei note muzicale. I s-a întîmplat și lui ION CARAMITRU, dovadă fiind cîntecul „Bună seara iubito”, interpretat în duet cu LOREDANA GROZA.

MIRCEA ZANE

Racul

AL. CRIHANĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

Fete, fete

ORIZONTAL: 1) Fete înfrumusețate artificial — O femeie unică în felul ei (leg.). 2) Întreține fața — Au fete plăcute. 3) Are toate fețele egale — Aflat la față. 4) Face față la toate bolile (fem.) — Cap în Irlanda. 5) Frontal... în față (pl.) — Chip...tare. 6) Îmbrăcați sub suman — Sigla pentru Institutul de cercetări textile. 7) Schimbare la față... în bine — Înfățișat pe tabela de marcaj. 8) Insulă indoneziană — O zi... în față alteia — Lucioasă la față! 9) Face față cu abilitate în toate împrejurările — Rug. 10) Față de sirenă! — Schimbă fața lucrurilor într-un chip nuanțat. 11) Față în față — Formație indiană — A face față la examen.

VERTICAL: 1) Te cunoaște după față în meseria lui. 2)

Dezlegarea careului din numărul precedent:

VAZOV; BUNEL; ALEHEM; NORA; ROMANITATE; NARA; AMADO; ASIA; ATU; ER; SOT; AFINI; F; L; ECHE; OOMA; AR; ROCA; NON; NENE; TICINA; TUSA; AICE; GINERE; TATA.

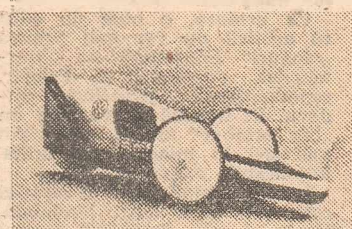
Dicționar: TOE, MOA, ARFA.

ION TIPA

Universul științific

Un litru de carburant la 385 kilometri

Inginerii biroului de studii, de la Volkswagen, au conceput și realizat, în timpul lor liber, prototipul din imagine. El cîntărește 28 kilograme, este pro-

pulsat de un motor Diesel, cu o capacitate de 25 centimetri cubi și poate transporta o singură persoană. La concursul „pentru cel mai mic consum auto” s-a clasat pe primul loc, utilizînd 0,11 litri combustibil pe sută de kilometri, ceea ce înseamnă că la 385 kilometri consumul nu depășește un litru. Este drept că această distanță ar trebui parcursă în aproximativ 35 ore, avînd în vedere viteza sa maximă de... 25 kilometri pe oră.

Cît poate trăi omul

A. Jimurski, directorul Institutului de biologie marină, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. și V. Kuzmin, matematician și profesor universitar, au relevat o legislație, care nu se referă numai la durata vieții umane. După părerea cercetătorilor ei au reușit să surprindă cîteva legități generale ale evoluției la pești, păsări, mamifere, a planetelor din sistemul solar

Breviar

și a perioadelor importante din viața Pămîntului. În toate cazurile s-a constatat că momentele de răscură au avut loc la intervale regulate de timp, care reprezintă multiplii unui număr apropiat de 15,15. Pentru om primul moment important este nașterea. Cei doi oameni de știință au înmulțit numărul 15,15 cu 266, care reprezintă durata în zile a unei perioade normale de gestație, obținîndu-se 11 ani. După cum arată statisticile exacte la această vîrstă, copiii sînt cei mai expuși la îmbolnăviri. Înmulțind

cum 11 ani cu numărul 15,15 s-a ajuns la concluzia că omul poate atinge vîrsta limită de 167 ani.

În realitate acest termen este scurtat de boli, accidente și de faptul că oamenii nu duc o viață rațională și sănătoasă. Jimurski, care și-a verificat ipoteza în embriologie, geologie, paleontologie, fizică, chimie și astronomie, speră ca în viitor să poată prognoza, pe baza acestor date, numeroase procese naturale, folositoare omului. Să nu uităm că, în Adzerbaidjan, Chirali Mushinov a trăit 168 de ani și Mahnud Elvazov 156 ani.

AUREL DIANU

Steaua s-a calificat în semifinalele Cupei Campionilor Europeni!

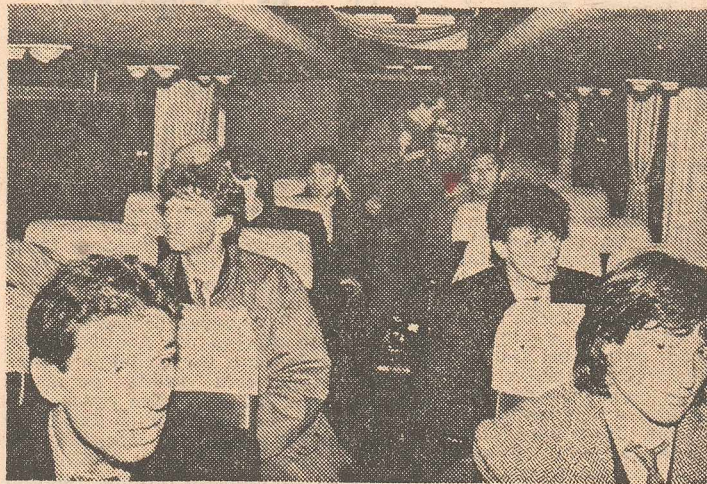
Din nou în primele patru

Piramida performanței se ascute tot mai mult, doar patru echipe rămânând în cursa pentru piscurile fotbalului continental! Steaua este din nou printre ele, continuând un marș triumfal început cu aproape trei ani în urmă. Devine limpede că echipa noastră campioană își confirmă și consolidează astfel apartenența la elita fotbalului european. Tabloul Cupei campionilor oferea și până miercuri o imagine care emoționa prin însăși simpla lectură a numelor angajate în competiție: Bayern, Anderlecht, Bordeaux, Glasgow, Real, Benfica, Eindhoven și Steaua. Această companie onora de la sine fotbalul nostru, intrat nu prea demult în „clubul” select al marilor grupări sportive ce și disputau supremația europeană. Acum, acest club a devenit și mai rarefiat, multe din echipele cu firmă rămânând în urmă, intrând sub tăvălugul implacabil al uitării. Sita a cernut și, iată, Steaua continuă cursa alături de echipe despre care, nu prea cu multă vreme în urmă, abia ne puteam imagina „cum arată”. Avem, din această perspectivă, handi-capul de a privi lucrurile din interior. O anume distanță, presărată de-a lungul timpului cu oarecare invidie și multe nostalgii, ne-a permis de fiecare dată să știm cu precizie că un Real sau un Bayern sînt nume de referință în orice competiție, sînt echipe mari pentru care nici o performanță nu poate fi sub semnul surprizei. Cu privirile ațintite în depărtarea acestei obișnuințe, lingă noi a răsărit, aproape pe „neobservate”, această Stea pe care lumea o privește, o apreciază și o așteaptă așa cum noi înșine făceam cîndva față de alte team-uri europene. Nu numai evidența performanțelor, ci și un elementar simț al realității ne obligă, odată cu acest nou ceas de triumf, să privim printr-un „ochean întors” spre această mare echipă europeană aflată chiar lingă noi, căreia trebuie să-i închinăm și să-i declinăm adjectivele pe care le merită. Steaua este din nou în careul de ași al Europei — și acest „din nou” echivalează cu deplina consacrare a echipei noastre în galeria pretentioasă a elitei fotbalului continental. Pentru noi, care avem privilegiul de a fi chiar în vecinătatea acestei echipe, problema psihologică și de bun-simț care se pune este aceea de a recunoaște și a ne familiariza cu această stare de lucruri și de a ne „purta” în consecință. Ultimele zvonuri de așa-zis realism ar proveni de la ideea „culoarului”. Cei care susțin că tabla de șah are pătrățele albe pe fond negru pot invoca, de pildă, cele trei finale susținute de Real Madrid — cu Napoli, Porto și Bayern. Dar, într-o asemenea competiție, miza calificării este intactă, atît pentru Rovaniemi cît și pentru Bayern, să zicem. Numai că unii înving și alții sînt învinși. Steaua este printre învingători — și asta, oricum am întoarce-o, este singurul lucru care contează; alături, uneori, și de maniera în care învingi și care, în cazul Stelei, este una pe deplin convingătoare.

Steaua va juca, așadar, a doua sa semifinală europeană și a patra a fotbalului românesc. Conjunția mi se pare oportună intrucît performanța Stelei include largul sprijin al tuturor factorilor care se ocupă de fotbalul românesc. E drept, la detaliul fiecărui joc clubul militar a desfășurat o campanie de pregătire minuțioasă, sub toate aspectele — calificarea fiind tratată drept ceea ce ea și este, adică o problemă de tactică și strategie, rezolvabilă numai printr-o egală atenție acordată tuturor elementelor. Dar fondul pe care Steaua și-a putut desfășura forțele în pregătirea fiecărei întîlniri a fost unul dintre cele mai favorabile, creat, nu în ultimul rînd, de federația de specialitate, de forurile sportului românesc.

După Glasgow, cortina cade dar nu se predă. În scenă intră deja decorurile pentru noul spectacol. Inevitabil, va fi, tardiv, „o finală”. Drept pentru care pregătirile au și început, chiar înaintea tragerii la sorți de astăzi Dulcea oboșală a campaniei europene continuă. Să urăm celor care se ocupă de ea mult succes!

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Au revenit acasă și merg mai departe!

Fotografie de PAUL AGARICI ■

(Urmare din pagina 24)

pentru a-i speria pe vizitatori. Nimic nu poate fi comparat în materie de senzații tari cu acest superb gol ce-i îngheață literalmente și pe spectatorii și pe jucătorii scoțieni. De-abia acum s-a făcut dreptate! Conducem cu trei goluri diferență în cele două confruntări cu Glasgow Rangers, așa cum meritam cu prisosință încă de acum două săptămîni. Golul lui Lăcătuș constituie un prag psihologic pe care gazdele nu-l vor putea trece, oricite mijloace, mai mult sau mai puțin sportive, vor arunca în luptă. Vor lovi — și nu oricum, ci apucîndu-i de cîteva ori de gît pe jucătorii noștri cu o tandrețe trucață și-i vor trînti la pămînt; vor înscrie două goluri profitînd de greșeli ale apărării noastre; vor presa cu o tenacitate turbată sau vor ataca imperturbabil, în speranța construirii unor faze de mare rafinament care să-i surprindă pe steliști. Tot ce vor înfăptui va fi zadarnic: golul lui Lăcătuș va constitui un obstacol impenetrabil pentru toate acțiunile lor, pînă la fluierul final. Care va permite publicului scoțian un ultim gest de ranchiună: acela de a-i fluiera din toate puterile pe cei care vor merge mai departe în cea mai importantă competiție europeană de fotbal. La care, cu un fair play ce le

atestă noblețea, cei de la Steaua s-au aliniat frumos la mijlocul terenului și i-au salutat din nou, ca și cum n-ar fi băgat nimic de seamă.

Se cuvine să amintim aici numele tuturor celor care, chiar dacă n-au jucat, au contribuit la această victorie ce confirmă talia internațională a campioanei noastre: Stingaciu, Liliac, Iovan, Ungureanu, Cireașă, Stoica, Belodedici, Bumbescu, Lăcătuș, Gică Popescu, Pițurcă, Hagi, Rotariu, Dan Petrescu, Majaru, Bălan, Balint. Se cuvine să amintim și numele celor doi antrenori inspirați — Anghel Iordănescu și Radu Troi — care au beneficiat și de sprijinul prețios al antrenorului naționalei, Emerich Jenei. Și, evident, se cuvine să amintim, din conducerea clubului Steaua, numele comandantului său, Nicolae Gavrilă, alături de care s-au aflat mulți.

O echipă de fotbal străbate astăzi Europa și Ingenunchează fără drept de apel adversarii pe care îi întîlnește. Numele ei — Steaua București. Indiferent ce se va petrece mai departe, indiferent de ce rezultate va înregistra în continuare, ea rămîne o excepțională valoare în fotbalul românesc și internațional, aducînd un plus de frumusețe și de adevăr într-o competiție în care deseori lucrurile sînt cusute cu ață albă.

După meci, într-un avion deasupra Europei

ANGHEL IORDĂNESCU: Cred că prin victoria din această seară Steaua a reușit să-și reconfirme talia internațională, capacitatea sa de a atinge marea performanță. De fapt, socotesc calificarea noastră drept o izbîndă a fotbalului românesc la care și-a adus contribuția întreaga mișcare sportivă din România. Prezența Stelei între primele patru echipe europene de fotbal ne scutește de orice comentariu. Dar, așa cum am mai spus, și așa cum de altfel știe toată lumea, e mai greu să te menții pe primele locuri în topul fotbalistic european decît să ajungi în vârful piramidei. Profit de acest prilej pentru a mulțumi tuturor jucătorilor care n-au precupețit nici un efort pentru a se pregăti exemplar în vederea obținerii unor rezultate de prestigiu. Mulțumesc conducerii clubului Steaua pentru sprijinul acordat precum și F.R.F. care a înțeles importanța competiției în care sîntem angrenați și ne-a acordat tot ajutorul. Am cele mai calde cuvinte de mulțumire și pentru antrenorul naționalei, Emerich Jenei, ale cărui sfaturi ne-au fost întotdeauna de un real folos.

TUDOREL STOICA: A fost o calificare grea, cu un adversar dificil, care practică un fotbal deosebit de cel al nostru, de un mai mare angajament fizic, ajuns pînă la agresivitate. Toți jucătorii și-au făcut datoria la modul exemplar. Ce va mai urma? Îndrăznesc doar să visez. Vreau o zi de mai frumoasă — mai frumoasă decît aceea pe care am petrecut-o pe banca rezervelor, în 1986. E nevoie să adaug că așa vrea să mai luăm o dată mult rîvnitul trofeu?

MARIUS LĂCĂTUȘ: Ce să vă spun? Ni s-a zis să dăm un gol cît se poate de repede. L-am dat. Numai din întîmplare, l-am dat eu. Putea să fie marcat de oricare altul din colegii din echipă. Nu s-ar fi supărat nimeni dintre ai noștri. Înscriind din primele minute, ne-am respecat sarcinile primite. Poate exista o satisfacție mai mare?

CORVINUL ȘI-A SCHIMBAT „DESTINUL”

Tovarășe Simoc, Corvinul era victima sigură în deplasare. Ce s-a întîmplat la Timișoara? ● Nu „s-a întîmplat”: am jucat foarte bine și eram din lărnă hotărîți să cîștigăm, mai ales că urma să ne deplasăm după jocul acasă cu Steaua, care s-a așezat, în cele din urmă, la solicitarea adversarilor ● Să înțeleg că s-a schimbat ceva în mentalitatea echipei? ● Nu în totalitate, dar sîntem pe calea cea bună. Ultimele trei jocuri oficiale au fost în deplasare și le-am cîștigat pe toate: la Cluj (ultima etapă a turului), Urziceni (în cupă) și, acum, la Timișoara. Peste tot, pleasem hotărîți să cîștigăm ● Foarte frumos, dar e suficientă dorința? ● Mai trebuie și putința... Corvinul e o echipă care poate juca foarte bine și în deplasare. La Timișoara am obținut o victorie fără drept de apel, necontestată de nimeni care a văzut meciul. Aș spune că am dat chiar o lecție de fotbal spectaculos și eficace ● Să vă necăjesc puțin: nu cumva Timișoara a prins o zi slabă? ● N-aș putea să spun asta, deși jucaseră slab și cu Victoria, după cite am auzit. E stilul lor și treaba lor, sînt în reconstrucția echipei, s-au străduit să facă mai mult, dar n-au reușit ● V-am mai dominat la începutul reprizei secunde ● Cu mingi pe sus, rezolvate de Mărginean. Dar noi am avut mai multe ocazii ● Ratarea lui Nicșa mi-aduce aminte de o fază similară a lui Dobrin într-un meci cu Scoția ● Asta pentru că am jucat de curînd la Glasgow?! ● Nu, pentru că

numai într-un caz dintr-o sută se poate rata așa situație ● Cam așa zic și eu. Nicșa a plecat singur-singurel de la centrul terenului, dar a pus capul în pămînt și n-a fost atent la ieșirea portarului, care l-a blocat făcînd henț pe la vreo 22 de metri ● L-ași certat? ● Totul face parte din fotbal ● Ce face Gabor? ● Important este că a uitat de operație. La un moment dat, a urmărit un adversar în terenul nostru — ca la Bratislava — și a reușit să-i scoată mingea printr-o alunecare de vreo 5 metri. A fost un semn că și-a dat drumul la joc. În rest, Romică este ace-

lesc. Al „ceva” cu băieții din Regie? ● Sînt simpatici, n-am nimic cu ei, întîmplarea a făcut să le dau cite două în fiecare joc. La Suceava era cît p-aci să nici nu intru ● De ce? ● Am fost accidentat la Brașov și aveam un hematom la piciorul stîng. Toată săptămîna nu făcusem decît două antrenamente. Am jucat cu infiltrații. Una înainte de meci și alta la pauză ● Și totuși ai dat două goluri... ● Unul cu piciorul bolnav, altul cu cel sănătos. Nici eu nu știu care e cel mai bun din ele! ● În afară de nume și de laude pe alocuri lumea știe foarte puține despre tine ● Ce

olimpic? ● Nu pe mine trebuie să mă tenteze. Dar noi avem stadionul cam departe de ochii selecționarilor ● Te mai doare piciorul? ● E pe trecute. Oricum, merg la băi în perioada asta, intrucît nu joc pentru că am două cartonase galbene. Mă pregătesc pentru meciurile cu Argeșul și Craiova, amîndouă foarte grele, deși — sau poate tocmai pentru că — le jucăm acasă ● Ați scăpat de-un hop greu cu Sportul, nu-i așa? ● A fost un meci de 4 puncte ● Nu-nțeleg ● Cine învingea, aduna 2 puncte ale victoriei și scădea 2 de la un adversar direct în lupta pentru retrogra-

incriminată numai pentru că e foarte modernă), federația intenționează să acorde respectivului „obiect” importanța și statutul unui instrument de lucru prețios în orientarea curentă, aplicată la concret a unor decizii mai mici sau mai mari, referitoare îndeosebi la arbitraj. Din capul locului precizăm că nu este vorba de redis-cutarea sau contestarea rezultatului jocului — acesta fiind, conform tuturor regulamentelor din lume, cel înscris pe foaia de arbitraj. Însă caseta video poate fi — și chiar va fi — un mijloc de analizare a corectitudinii deciziilor de arbitraj. Adică: se va (re)vedea realitatea din teren, se vor trage învătămintele de rigoare și — lucru foarte important — se vor lua măsuri în consecință. Caseta va fi un „martor” al disculpării arbitrilor, dar și al „acuzării” lor, după caz.

Ca urmare, e bine de știut că arbitrii nu vor mai arbitra „singuri” (împreună cu observatorul, cronicarul și, desigur, reprezentanții gazdelor): undeva, în tribună se va afla un „big brother” al lor, ale cărui mărturii în imagini vor arăta, implacabil, adevărul.

Intenția conducerii federației este mai mult decît laudabilă. Poate că sub „privirile” acestui observator, eminamente neutru, arbitrii își vor face datoria cu gîndul și fapta numai la regulament. Totul este ca acest început „să înădă”, să nu se dizolve, adică, odată cu timpul, prin hățișul treburilor mărunte care ne mai împiedică uneori să fim consecvenți într-o treabă, așa cum am pornit-o.

Grupaj realizat de OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Reluare cu încetinitorul

lași jucător tehnic și combinativ, chiar dacă l se reproșează uneori jocul individualist. La originea primului gol se află o combinație a lui cu Petcu, iar revenirea fizică și psihică după operație îl va propulsa cu siguranță în elita fotbalistilor noștri ● Cojocaru? ● Este imprumutat pentru un an calendaristic (pînă în ianuarie 1989) la clubul Steaua — în aceeași idee, care a făcut carieră, a slujirii echipei ce ne reprezintă în competițiile internaționale ● Ceva la schimb? ● Nimic, deocamdată. Așteptăm.

RADU CAȘUBA A JUCAT INTR-UN PICIOR!

Din 9 goluri în divizia A, 4 le-ai marcat Sportului studen-

v-ar interesa? ● O scurtă „autobiografie” ● M-am născut la Vatra Dornei, la 2 septembrie 1962. Mă mai cheamă Radu. Sînt căsătorit și-am un copil de 10 luni. Am jucat în divizia C la Vatra Dornei pînă în 1981, cînd Costică Rădulescu m-a adus la Suceava, în divizia B. Am debutat în A cu C.S.M., anul trecut și am marcat gol chiar în prima etapă, cu Brașovul, în min. 85. În campionatul precedent am fost golgeterul seriei, cu 18 goluri, alături de Rotaru, de la Galați ● N-ai coborît niciodată din Bucovina pentru vreun lot național? ● Am mai fost convocat la tînet, cu nea Cornel Drăgușin, Voica și-apoi Staicu. Dar am fost lăsat la vatră repede ● La „Vatra Dornei”, adică? ● Exact ● Nu te tentează ideea de a reveni poate în lotul

dare ● Vă considerați scăpați? ● În orice caz, sîntem optimiști, v-o spun în calitate de căpitan al echipei. Echipa noastră e tînară și știe să se mobilizeze în apărarea șanselor ei ● Iți doresc refacere grabnică, deși Argeșul și Craiova s-ar putea să nu se bucure de chestia asta...

DINESCU A GREȘIT!

Este concluzia irefutabilă a revederii casetei jocului F.C. Argeș — A.S.A. Tîrgu Mureș, pusă la dispoziția conducerii F.R.F. de una din echipe. Nu mai revenim asupra acestui caz, ci asupra problemei de principiu.

Se lărgeste tot mai mult sfera echipelor ce uzitează, în varii scopuri, de măturile casetei video. În pas cu această tendință (care nu poate fi niciun

Turneul candidatelor

Sala teatrală de concerte „Iveria” din localitatea gruzină Thaltubo a găzduit timp de trei săptămâni întrecerea celor mai bune șahiste ale lumii pentru desemnarea dintre candidate a jucătoarei ce o va înfrunta la finele anului pe campioana mondială. Șapte mari maestre sovietice: E. Ahmilovskaia, N. Aleksandria, K. Arahamia, N. Gavrindașvili, N. Ioseliani, I. Levitina, M. Litinskaia și o poloneză... A. Brustman au fost protagonistele celor XIV. runde. Așadar s-a jucat sistem turneu cu runde duble, deși regulamentul C.M. legiferat în cadrul congreselor FIDE stabilise clar că, în eventualitatea calificării din turneele interzonale a mai multor reprezentante ale unei singure federații decât jumătate din numărul de opt, se vor susține meciuri eliminatorii. Marea maestră poloneză a fost, astfel, vădit defavorizată de noua „formulă” de joc, fiind faptul că nici în susii Bobby Fischer nu a reușit clasarea pe locul întâi într-o situație similară! Nu a fost

reavoință din partea Federației internaționale, aceasta aflându-se în situația incredibilă de-a avea o singură propunere organizatorică a confruntării candidatelor la titlul mondial: cea a Federației sovietice...

Startul uluitor al Martei Litinskaia, care acumulasă 4,5 puncte din 5 posibile (!), părea să fie decisiv, niciuna dintre presupusele contracandidate neaflindu-se în situația de replică sigură. Și, totuși, n-a fost așa. Au apărut mai multe surprize... cea mai neplăcută fiind evoluția sub așteptări a Nonei Gavrindașvili, a căror rezultate o desemnau principala favorită. Dar ex-campioana lumii a jucat neconvincător și a purtat mai multe zile... „lanterna roșie”... Efortul prea mare sau poate neșansa au scos definitiv din lupta pentru supremație pe N. Gavrindașvili și N. Aleksandria. Cele două mari maestre gruzine, imbolnăvindu-se au fost nevoite să recurgă la amânări de partide, favorizând astfel unele candidate și făcând neclară poziția fruntaşelor clasamentului.

Pregătirea psihologică și-a spus cuvântul și finalul a aparținut acelor care au demonstrat adevărate calități de luptătoare. Vicecampioana lumii, E. Ahmilovskaia a prestat un joc bun și s-a apropiat de solidă poziție a Martei Litinskaia, care nu și-a asumat prea multe riscuri la jumătatea concursului și a bătut pasul pe loc. După nouă runde conducea tot Litinskaia cu 6,5 puncte, dar era urmată de Le-

vitina cu 5,5 și de Ahmilovskaia cu 5 puncte și două întrerupte favorabile! Derby-ul rundeii a XI-a: Ioseliani-Ahmilovskaia a fost favorabil primei șahiste, rezultatul stimulent un marș furtunos spre un finis de excepție al Nanei Ioseliani. Tempoul impus de noul leader al clasamentului a fost ținut de Elena Ahmilovskaia. Așa se face că la finalul palpitantei lupte N. Ioseliani și E. Ahmilovskaia au împărțit la egalitate de puncte (10 din 14 posibile) locul întâi. În continuarea clasamentului s-au situat: Litinskaia, Levitina 8p, Aleksandria 6,5p, Brustman 5,5, Gavrindașvili 4,5p și Arahamia 3,5p.

În meciul de baraj ce a urmat a doua zi, tot la Thaltubo, N. Ioselini era avantajată de regulamentul beneficiind de un coeficient Sonneborn superior în turneu și având nevoie doar de un meci nul în fața E. Ahmilovskaia pentru obținerea dreptului de joc împotriva campioanei lumii. Chiar din prima partidă a noii confruntări, N. Ioseliani și-a demonstrat superioritatea valorică și psihologică. Condușă. E. Ahmilovskaia a încercat zadarnic să egaleze situația în meci, dar n-a reușit. La scorul de 3:2 în favoarea Nanei Ioseliani, meciul a fost întrerupt, renunțându-se la jucarea ultimei partide din linsă de obiectiv. Și astfel, pentru prima oară, Nana Ioseliani devine salangera la titlul mondial deținut de Maia Ciburdanidze.

MARGARETA MUREȘAN

Ingratitudinea secundului

Naționala de rugby continuă să fie terenul diferitelor „eșuri” la nivelul conducerii tehnice. Nu demult a fost investit în funcția de antrenor al lotului național Theodor Rădulescu, secondat de G. Nica și Radu Demian. Decizia respectivă va fi avut, desigur, argumentele sale și, până la proba contrarie, n-avem de ce s-o contestăm. Serioase semne de întrebare ridică, însă, „platforma de lucru” a noului antrenor, exprimată public și în termeni fără echivoc. Th. R. încearcă să explice regresul din ultimii ani al echipei naționale prin aceea că „s-a făcut mereu o selecție necorespunzătoare”, „meciurile internaționale au fost prost pregătite”, „s-a neglijat factorul tehnico-tactic”, „nu s-a ținut seamă de principiile alcătuirii echipei” ș.a.m.d. Totul ar fi în regulă dacă am neglija faptul că aceste opinii aparțin nimănui altcuiva decât celui care a fost antrenor al echipei naționale în două rânduri: 1970-1973 (împreună cu Titu Ionescu) și 1979-1985 (second, membru al colectivului tehnic), adică în

perioada în care „s-au pus bazele” înfringerilor ulterioare. Critica e binevenită, mai ales în cazul unor rezultate proaste, dar atunci când o asemenea poziție este chiar a celui care avea dreptul să oblige să evite tocmai ceea ce critică acum, devine lămpede ingratitudinea cu care noul și vechiul antrenor aruncă pisica răspunderii într-o grădina ce, fatalmente, este și a lui. Inclusiv prin aceea că majoritatea jucătorilor care au evoluat în națională în perioada incriminată aparțin echipei de club antrenate de însuși Theodor Rădulescu.

Vom aștepta cu nerăbdare confirmarea în rezultate a poziției noii conduceri tehnice de la naționala de rugby; mai ales că sint anunțate cu tam-tam „idei noi de joc”, ca și cum aplicarea acestora până acum n-ar fi depins tot de cei care le enunță cu titlu de priorități tehnice absolute. Proximuil prilej, meciul cu Italia, pe San Siro, 2 aprilie, anul curent.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Toată lumea face sport

● Dicționar. „Marele șlem”. Imprumutată din alte sporturi, expresia a fost impusă odată cu adoptarea sa de către tenis, desemnând victoria, în același an, în toate cele patru mari turnee ale „sportului alb”: Melbourne, Roland Garros, Wimbledon și Flushing Meadow, cu precizarea că, până acum câțiva ani, ultima competiție, „internaționalele” S.U.A., se disputa la Forest Hills. Primul „mare șlem” a fost realizat de Donald Budge, în 1923. Chiar la începutul anului respectiv, Budge și-a anunțat prietenul și partenerul de dublu, Gene Mako, de intenția sa, finalizată prin victoria în turneul de la Forest Hills, în finala căruia l-a întrecut pe... Gene Mako. ● Prima femeie câștigătoare a „Marelui șlem” a fost Maureen Connolly, în 1953, în cele 22 de meciuri disputate la marile turnee ea n-a cedat decât un set. Un an mai târziu, excepționala jucătoare murea într-un accident de călărie, la numai 19 ani. ● Pe lista de onoare a „marelui șlem” figurează Margaret Court (1970), Rod Laver (1962 și 1969 — singurul cu două astfel de isprăvi) și, în zilele noastre, Martina Navratilova. ● Expresia este, de asemenea, folosită în „Turneul celor cinci națiuni” la rugby, indicând învingătoarea tuturor celorlalte patru formații participante. Tot în acest turneu există un alt „trofeu”, tot simbolic, ca și cel de mai sus, „lingura de lemn”, „beneficiar” fiind echipa care pierde toate partidele (și nu cea clasată pe ultimul loc, cum

se face adesea confuzie). ● Obținând, cu 2,04 m, victoria la Campionatele europene de sală de la Budapesta, săritoarea în înălțime bulgară Stefka Kostadinova a reușit cea de-a 53-a săritură de peste 2 m din cariera sa, performanță care i-a determinat pe comentatori să o compare cu legendara Iolanda Balaș. Am spune că abia după (cel puțin) o victorie olimpică se poate face o apropiere între actuala campioană și cea care a cucerit două titluri olimpice, a stabilit 14 recorduri mondiale, dominând proba, neînvinsă, timp de 11 ani! ● În perspectiva returului sferturilor de finală ale cupelor europene la fotbal, iată o știre îmbucurătoare: într-un material inserat în Buletinul oficial U.E.F.A., care analizează cauzele creșterii numărului de spectatori în Scoția, se apreciază că una dintre acestea este starea excelentă a terenurilor de joc, în ciuda climei nu tocmai prielnice. Se subliniază că gazonul cel mai bun din Europa la ora actuală este cel al stadionului lui Glasgow Rangers, „Ibrox Park”. Pentru o echipă tehnică precum Steaua, e bine nu? ● Hocheistul canadian Wayne Gretzky și-a mai adăugat un record pe excepționala sa carte de vizită, devenind, la 27 ani, golgeterul absolut al campionatului Ligii nord-americane. În minutul 13 al meciului echipei sale, Edmonton Oilers, cu Los Angeles Kings, Gretzky a înscris cel de-al 1050-lea gol (în partide oficiale de campionat), depășind recordul legendarului Gordy Howe — 1049 goluri în 1787 meciuri.

LUCIAN OPREA

Baschet

Frățește

Simbătă și duminică, frunțele baschetului românesc, Steaua și Dinamo, s-au întâlnit în două partide care au stîrnit un deosebit interes din partea iubitorilor acestui sport. Din păcate, programarea lor în sala Dinamo, improprie pentru desfășurarea unor meciuri de o astfel de importanță, n-a permis decât o vizionare într-un cerc restrîns, ca într-o familie în care nu sint primiți ca oaspeți toți cei care și-au manifestat dorința de a fi prezenți. O mai rea propagandă făcută baschetului nostru nici că se putea închipui și nici o mai mare impolitete față de cei care au bătut drumul pînă la casele stadionului Dinamo în speranța că vor putea obține un bilet. Nu este la noi baschetul un sport popular? Cine crede altfel ar fi trebuit să vadă marea de oameni care căuta simbătă după-amiaza la intrarea în stadionul Dinamo un miraculos bilet în plus, ca la cel mai important derbi fotbalistic. La impresia de spectacol ratat au contribuit și câțiva dintre suporteri, mult prea infierbîtați

față de ceea ce se petrecea pe teren și care au proferat insulte grosolane la adresa unor jucători. De aceea, e de aplaudat gestul lui Dan Niculescu, care, la un moment dat, nemaisuportînd valul de invective ce venea dinspre tribune, a intervenit, ca un adevărat sportiv și gazdă bună, spre temperarea certărilor cu buna-cuviință.

Cele două echipe și-au împărțit, frățește, victoriile: simbătă, Dinamo — la 14 puncte, duminică — Steaua, la 12 puncte. Personajul principal al ambelor runde a fost același admirabil Dan Niculescu, jucător care poate înfrînge, în ambele sensuri, soarta unui meci: simbătă a marcat 42 p (din totalul de 99 al echipei) și Dinamo a câștigat; duminică, eforturile din ajun și-au spus cuvîntul și Dan Niculescu n-a mai înscris decât 18 p (din 89 ale echipei) — și Dinamo a pierdut. De partea cealaltă, Steaua a părut o echipă mult mai omogenă, care și-a distribuit responsabilitatea finalizării spre mai mulți jucători. De altfel Steaua rămîne lideră

în clasament (la egalitate de puncte cu Dinamo) tocmai datorită cosaverajului direct mai bun (cu 3 puncte, 548-545).

Comparativ cu jocurile din deschidere (I.C.E.D. — Academia Militară 106-98 și 123-120), Dinamo și Steaua au practicat, parcă, alt sport. Mai rapid, mai inventiv, mai pasionant. În continuare, între cele două frunțase ale baschetului nostru și celelalte echipe rămîne un decalaj valoric apreciabil — și nu întruimplător toate titlurile de campioni, de vreo trei decenii încoace, s-au împărțit numai între aceste două echipe. De aceea, stilul echipei naționale nu poate fi altul decât acela practicat la aceste două echipe de club, altă referință nemaiexistînd în baschetul nostru, în afara celei oferite de confruntările internaționale. Or, nu de puține ori am primit „lecții” în asemenea confruntări, dovădindu-se că, pe plan internațional, baschetul a căpătat alte rigori, alte tendințe, alte stiluri. Rămîne ca și noi, măcar prin cele două echipe frunțase, să ne alinăm acestui „fel de baschet” ce se joacă astăzi sub panourile lumii.

GEORGE ARION

Călătoream, împreună cu prietenul meu, în Dacia nu de mult cumpărată. O conduceam cu multă grijă ca, nu cumva, să i se întîmple ceva. Pe parcurs am ajuns din urmă un autocar. Mă mențineam în spatele lui, la o distanță relativ mică, gata să-l depășesc la prima ocazie. La un moment dat, amicul mă sfătui să măresc spațiul. Nu am înțeles de ce, dar am dat curs recomandării. Și bine am făcut. După cîteva secunde ne pomenirăm cu o sticlă goală aruncată din autocar. Deși surprins de apariția insolită a sticlei, totuși am reușit să evit lovirea mașinii mele, mulțumită distanței la care mă aflam de autocar. „Cum de ai prevăzut aruncarea sticlei?” îl întrebai, curios, pe amicul meu. „Simplu, îmi răspunse el. Am observat în autocar un băiețuș cu sticla la gură, golind-o și am presupus că va căuta să scape de ea.”

Dintr-un turism azur-u își ia zborul o pungă din plastic care a servit drept ambalaj pentru sandvisurile consumate de pilot și însoțitoarea sa. Metamorfozîndu-se parcă într-o minusculă parașută, aceasta aterizează exact peste casa de un roșu tipărit a motociclistului care rula imediat în spatele autoturismului. Preț de cîteva secunde ochii călătorului pe două roți sint astupați de materialul lăptos al pungii prin care nu vede nimic. Nu-și poate menține direcția. Motocicleta de-

viază spre dreapta, pe cîmp, unde se infinge într-o căpiță de fin. Pilotul ei se desprinde cu greu, parcă dintr-o pinză de păianjen, aplegîndu-se doar cu o fractură de umăr.

În alt caz, un tînăr biciclist care se îndreaptă spre discoteca din comuna vecină este și el abătut de pe traiectorie din pricina unui obiect de formă sferică, proiectat dintr-un camion încărcat cu tomate. Sfera roșie, moale, zemoasă i-a inundat fața, iar bicicleta, lipsită de

din cînd în cînd cite o roșie în vehiculele care rula din sens contrar, o sferă ceva mai mare a fost suficientă pentru a colora în roz parbrizul unui autoturism, al căru pilot, luat prin surprindere a fost nevoit să apese în disperare pe pedală pentru a nu ieși cu mașina în decor. S-a stabilit că tinerii considerau drept puncte cîștigate „țintele” lovite. Se mai acorda cite un punct suplimentar atunci cînd obiectele lovite erau și doborîte (adică piloții

să-l nimeresc exact la bilă și nu-l nimeresc”, a fost replica celui de pe scaunul din dreapta care a ținut să completeze așa, ca un fel de scuză. „Doar nu l-am pus eu cu capul pe o traiectorie de coliziune”. „Dar asta, Ștefane, e o expresie tipică controlorilor de trafic aerian, mă refer la noțiunea „traiectorie de coliziune”. De unde o știi?” „Uiti că unchiul meu are exact funcția citată de tine mai înainte?” „Tinerii au mai făcut haz de întîmplare

pom, iar pasagerilor nu le era cîtuși de puțin ușor. Așa-i așa-i, aveți dreptate, recunoaște șpăsit pilotul.” Adoptase o tactică defensivă, gîndindu-se probabil că în acest fel va ușura cit de cit situația imprudentului său pasager. Dar oare cuvîntul imprudent e potrivit în cazul de față?

Ce-ar fi dacă fiecare ar ține din mașini obiectele devenite inutile? Deunăzi, a fost găsită pe drum o navetă goală pentru sticle, cîntărind cîteva bune kilograme. Un martor a declarat că nu fusese pierdută, ci aruncată deliberat. Dacă vrei să-ți cureți cu tot dinadinsul mașina, soluția civilizată e să te oprești la un loc de parcare și să arunci la coș tot ce nu-ți mai folosește. Din gesturi mici și aparent fără semnificații, se conturează civilizația, inclusiv a străzii.

Noțiunea neglijență criminală credem că exprimă mai bine fapta în cauză. O sticlă aruncată dintr-o mașină care circulă cu 80 pe oră se transformă într-un proiectil extrem de periculos și cel care se pregătește să se debaraseze de ea (dacă e un om normal, nu un demont) are obligația să întuiască urmările posibile ale gestului său. Chiar dacă obiectul spărgîndu-se, se va transforma în niște nevinovate cioburi capabile fiecare să perforeze însă pneurile unor autovehicule.

VICTOR BEDA

Cronica șoselei

Obiecte zburătoare identificate

control a pătruns în șanțul plin cu apă. „Pe cînd făceam efortul să mă ridic din șanț, simțeam în gură gustul unei combinații deloc agreabile, de bulion amestecat cu pămînt. Înțînirea cu logodnica și seara la discotecă ratate, costumul de haine compromis, bicicleta cu roțile transformate în opturi și ghidonul îndoit, bună de aruncat. Zic însă mersi că am scăpat numai cu atît, deoarece triplu salt ce-l făcusem ca într-un număr de circ putea să mă coste viața”. S-a aflat mai târziu că tinerii din caroseria camionului se distrau aruncînd

pierdeau controlul vehiculelor respective). După evidențele lor (notate într-un „carnetel”) reușiseră să lovească nu mai puțin de șapte ținte, din care „doboriseră” patru.

O sticlă de pepsi goală aruncată din neglijență de unul din pasagerii unui autoturism, l-a nimerit exact în frunte pe un pașnic pieton. S-a prăbușit pe asfaltul șoselei cu obrazul plin de sînge. Șoferul a observat căderea omului, dar și-a continuat drumul. „Ai văzut Ștefane cum a picat căscatul ăla? Exact ca un popic”, s-a adresat el vinovatului rizînd. „Să fi vrut

încă un timp, pînă ce pilotul a observat semnalul lucrătorului de miliție de la punctul de control. Alături de omul în uniformă, oprise un șofer care i relatea probabil despre întîmplare.

„Obiceul de a arunca din mașini tot felul de lucruri devenite nefolositoare, doar nu a început odată cu nevinovata sticlă aruncată fără nici o rea intenție de prietenul meu, tovarășe milițian. E adevărat, putea nimeri foarte bine și într-un parbriz, aveți dreptate. Pilotul pierdea controlul mașinii, autovehiculul nimeria în

Eliminând pe Glasgow Rangers cu scorul general de 3-2

Steaua s-a calificat în semifinalele Cupei Campionilor Europeni!

Pe „Ibrox Park”, în pofida unor indisponibilități și după o dirză dispută, campioana noastră și-a reconfirmat valoarea internațională • Lăcătuș, autorul unui gol de senzație • Data viitoare va fi rîndul lui Hagi • Viitoarea adversară a STELEI va fi una din echipele REAL MADRID, P. S. V. EINDHOVEN, sau BENFICA LISABONA: cu oricare, la București va fi o „finală”!

Lăcătuș, autorul golului care „a pus capac” ambiției scoțienilor
Fotografie de PAUL AGARICI

(De la trimisul nostru special)

Steaua București a urcat și mai sus pe firmamentul fotbalului european calificându-se, într-o manieră spectaculoasă, fără nici un dubiu, ca o mare campioană, în semifinalele C.C.E., reparcuregind drumul spre performanța sa din 1986. După cum știe, la ora aceasta, întreaga suflare fotbalistică din România, echipa militară a pierdut doar cu 2-1 a doua sa întâlnire cu Glasgow Rangers, la capătul unui meci care i-a adus în pragul infarctului pe mulți dintre cei prezenți miercuri seara pe Ibrox Park și s-a calificat cu scorul general de 3-2.

Totul a început cu o ploaie monotonă și sîciitoare care luni și marți a transformat capitala Scoției într-un oraș lacustru. Dar în ziua meciului vîntul „a împrăștiat” norii și în tabăra noastră s-a instalat optimismul. Era limpede: jucătorii români își vor putea etala și virtuțile tehnice, nefiind solicitați doar din punct de vedere al angajamentului fizic, dacă terenul de joc va fi cit de cit zbicat. Așa a și fost.

Scaunele colorate ale stadionului s-au ocupat toate pînă la 19.30, ora de începere a meciului. Suporterii „pompișilor” par la prima vedere, destul de inofensivi. Mulți au descins din mașini luxoase, au cravată la gît și costume impecabile. Cîntă și-și aplaudă, așa cum e firesc, echipa ieșită la încălzire. Cu adevărat niște gentlemen! În aer liber, dornici să deguste cu deliciu un spectacol de înaltă clasă. Ba nu. Cînd apar ai noștri încep huiduielile care nu încețază nici atunci cînd aceștia salută cu multă curtoazie publicul.

Poate o fi un obicei scoțian de care n-am auzit pînă acum: cînd dai bună ziua cuiva să fii fluierat.

Ceea ce urmează înseamnă un triumf al bunului simț împotriva trufiei găunoase. Nu e numai o victorie a multiplei pregătiri tehnico-tactice ci și o strălucită biruință morală asupra ifoselor fără acoperire. Obținută fără complexe, într-o manieră categorică și într-un stil de o stupefiantă dezinvoltură. Cu trudă, e-adevăr, dar fără chin. Cu mare risipă de energie, e drept, dar fără a uita nici o clipă de plăcerea de a juca un fotbal care nu se prea vede în insulă. De o fantezie deseori debordantă, năucitoare pe-alocuri, care să nu permită adversarilor să construiască faze periculoase la poarta noastră. Mașina de fotbal care e Glasgow Rangers s-a confruntat cu un spiriduș care n-are timp să țină cont de calculele hirtiei și își impune jocul care-l convine prin combinații imprevizibile.

De fapt, cum a fost?

Cu o zi înainte de meci, observatorul U.E.F.A., mai drastic decît un scoțian get-beget, n-a permis echipei noastre nici măcar un minut de antrenament pe terenul pe care avea să evolueze. Jucătorii români n-au avut încotro și au suportat decizia nedreaptă. Iar acum, cu citeva clipe înainte de începerea partidiei, privim un stadion arhiplin — 70.000 de spectatori! —, satisfăcut de propria lui forță și îngimfare, compus parcă numai din indivizi privilegiați care în viața lor n-au văzut decît echipele oaspete învinse. Jucătorii scoțieni arborează morgia jignită a unor lorzi deranjați de la cină pentru a întîlni niște adversari

pe care i-ar putea înfringe, între două feluri de mincare. După ce se aude fluierul arbitrului care declară deschiderea ostilităților, cineva — poate din întîmplare, poate din nepricepere — manevrează în așa fel reflectoarele stadionului încît portarul nostru să fie din cînd în cînd orbit, însă, ce e drept, e drept, numai atunci cînd se creează vreo situație mai dramatică în careul său. În rest — „orga de lumini” funcționează ireprosabil, spre încîntarea ziaristilor din țara gazdă care ne privește compătimitori pe noi, ziaristii români, gîndindu-se în limba lor maternă cum vom găsi noi, în limba noastră maternă, cuvintele cu care să sozăm necalificarea Stelei. Iar teren, alături de jucători, zburdă arbitrul elvețian Bruno Galler care pînă la urmă avea să ne refuze un penalty clar la un atac asupra lui Hagi și în schimb avea să împartă, ca un scamator fericit că-l izbutesc prestidigitările, cartonașe galbene alor noștri. Scuză lui? Una singură: față de Luigi Agnolin care ne-a arbitrat în partida precedentă, rămîne un dulce copil în materie de mistificări.

Dar noi, cei de la masa presei, asistăm liniștiți la manevrele din teren, o consecință a manevrelor din culise. Deoarece, cu un calm ce nu poate fi descris, Lăcătuș a marcat în poarta lui Woods. În clipa aceea pînă și fantomele, cite or mai fi rămas, din castelele scoțiene au uitat să-și mai facă rondul

(Continuare în pagina 22)

GEORGE ARION

Variațiile parametrilor meteorologici sînt spectaculoase în acest anotimp mai ales în contextul reliefului țării noastre. Astfel, să remarcăm doar schimbările din săptămîna precedentă (10-16 III) în care aspectul primelor zile a fost mai degrabă hibernal, cu ninsoare, vînt și temperaturi sub valorile medii climatice.

Circulația aerului s-a orientat în scurt timp însă dinspre vest, astfel că, peste zona țării noastre au fost advectione (adică transport de aer în plan orizontal) mase de aer mai cald. Încălzirea vremii a fost bruscă mai ales în regiunile sudice ale țării, unde temperaturile maxime au crescut de la 7°-9° (valori realizate în 13.III) pînă la 18° (în ziua de 14.III).

Regiunile vestice, centrale și de nord au fost traversate mereu de fronturi atmosferice ce au determinat precipitații, atît sub formă de ninsoare cit și sub formă de lapoviță și ploaie.

Cu toate acestea cu excepția zonei montane, stratul de zăpadă este discontinuu chiar și în Moldova unde frecvența ninsorilor a fost mai mare.

Dar să privim din nou în „viitorul meteorologic”, mai întîi prin prisma evenimentelor trecute. În intervalul calendaristic 17-23 martie se află momentul echinocțiului de primăvară. Dacă din punct de vedere astronomic echinocțiul anunță momentul unui nou anotimp, în care zilele sînt mai lungi decît nopțile, din punct de vedere meteorologic

în jurul acestei date vremea este capricioasă. În cei mai mulți ani, în regiunile estice și sud-estice vîntul se intensifică din nord și nord-est, iar precipitațiile sugerează revenirea spre iarnă. Dintre ultimii ani doar anul 1983 a făcut excepție. Anul trecut, în centrul și estul țării au căzut precipitații sub formă de lapoviță și ninsoare, iar vîntul a prezentat intensificări care în Dobrogea a ajuns la 75 km/h. În buletinul din 20 martie 1984 se menționa: „Vremea a fost deosebit de rece, geroasă noaptea în cea mai mare parte a Transilvaniei și a Moldovei. Au căzut ninsori în Oltenia, Muntenia, Dobrogea și Transilvania iar vîntul a prezentat intensificări în Moldova, Dobrogea și Cîmpia Dunării, viscolind zăpada”.

Privitor la limitele de variație termică ale intervalului, așa cum sugerează tabelul de mai jos, unul dintre cei mai calzi ani a fost 1974, iar printre cei mai reci, 1962. Pentru întregirea imaginii asupra acestor ani, în zilele de 20 și 21 martie 1974, temperaturile maxime au urcat pînă la 31° la Gurahonț, 28° la Lugoj, 27° la Timișoara și Făgăraș, 26° la București, 25° la Rădăuți, iar

în zona de munte 19° la Predeal. Și temperaturile minime nocturne au fost ridicate, pînă la 19° la Oravița, 16° la Drobeta Tr. Severin, 9° la Craiova, 8° la Iași și Baia Mare. În 1962 zilele de 18-21 martie au fost unele dintre cele mai reci consemnate în intervalul calendaristic 17-23 martie. Astfel,

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 17-23 martie 1988

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	9÷14	0÷4	4÷10	29,5	Dr. Turnu Severin 1927	-17,6	Satu Mare 1962
Deal și podis	6÷12	-4÷0	4÷7	27,3	Sibiu 1974	-21,6	Rădăuți 1981
Dobrogea	7÷10	-6÷0	6÷8	23,1	Miercurea Ciuc 1974	-25,5	Miercurea Ciuc 1984
Vi. Omu	-5÷-4	-13÷-10	32	12,2	Virtu Omu 1974	-26,0	Virtu Omu 1939
Litoral	7÷9	1÷2	4÷5	23,0	Constanța 1957	-11,0	Constanța 1942

Intervalul 17-23 martie 1988 va fi caracterizat de o instabilitate mai pronunțată a vremii cu nebulozitate mai accentuată. Temporar vor cădea ploi ce vor avea și caracter de aversă, pe alocuri cantitățile de apă căzute putînd depăși 15 l/mp

temperaturile minime au coborît pînă la -23° la Miercurea Ciuc, -22° la Gheorghieni și Întorsura Buzăului, -19° la Cluj-Napoca, -18° la Sibiu. Temperaturile maxime diurne în ziua de 19 martie au depășit doar în puncte izolate din Lunca Dunării temperatura de îngheț.

MIHA IOSEFINA

că în zonele deluroase, precipitațiile vor fi trecător și sub formă de lapoviță și ninsoare. În ultimele zile ale intervalului, începînd din nord-vestul țării vremea se va ameliora.

Specialiștii agrometeorologi ne comunică unele caracteristici ale trecerii spre primăvară la data de 16 martie.

Temperatura medie diurnă a solului la adîncimea de 5 cm, a crescut atîngînd la data actuală valori de +1...+6° C în zonele din sudul și sud-vestul țării. Valori mai scăzute 1...+3° C se semnalează în Transilvania și Moldova.

Conținutul de apă accesibilă plantelor pe adîncimea de 0-100 cm în sol, prezenta valori optime sau apropiate de optim (1400-2000 mc/ha) în marea majoritate a zonelor agricole. Valori mai mici (1000-1400 mc/ha) se întîlesc în Dobrogea, estul Moldovei, sud-estul și sud-vestul Transilvaniei, dar și în aceste zone solul are o bună aprovizionare cu apă pe adîncimea 0-50 cm. Local, în nordul Olteniei, Munteniei, sudul Banatului, piemonturile vestice și Cîmpia Someșului se întîlesc excese chiar bălțiri la suprafața solului.

Condițiile specifice acestei ierni (regim termic excendent) lipsa sau adîncimea mică de îngheț a solului au favorizat menținerea rezervei de boli și dăunători, ceea ce impune un riguros control fitosanitar pentru aplicarea măsurilor corepunzătoare.

Flacăra, Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Publiciști-comentatori: 25 60; Reportaj economie: 17 00; Știință: 21 28; Cultură-invățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățanești: 14 53; Sport: 17 00; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” - sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfr București, Calea Grivitei nr. 64-66.

Prețul revistei: 3 lei

41505